ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 25.6.2024 г.
COM(2024) 273 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И СМЕТНАТА ПАЛАТА

ГОДИШНИ ОТЧЕТИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ФИНАНСОВАТА 2023 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ОТЧЕТИТЕ 2
ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА РЕСУРСИТЕ НА ЕФР 3
СРЕДСТВА, УПРАВЛЯВАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ 8
ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР 10
ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС, КОНСОЛИДИРАНИ В ЕФР . 55
ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛЕН ФОНД „БЕКУ“ ЗА 2023 Г. 56
ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИЯ ФОНД НА ЕС ЗА АФРИКА ЗА 2023 Г. 65
КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР И ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС .. 74
ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЕФР 79

УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ОТЧЕТИТЕ

Годишните отчети на Европейския фонд за развитие за 2023 г. са изготвени в съответствие с дял X от Финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие, и в съответствие със счетоводните принципи, правила и методи, посочени в бележките към финансовите отчети.

Потвърждавам своята отговорност за изготвянето и представянето на годишните отчети на Европейския фонд за развитие в съответствие с член 18 от Финансовия регламент за 11-ия Европейски фонд за развитие.

От разпоредителя с бюджетни кредити и от ЕИБ, които гарантират нейната надеждност, получих цялата информация, необходима за изготвянето на отчетите, които показват активите и пасивите на Европейския фонд за развитие и изпълнението на бюджета.

С настоящото удостоверявам, че въз основа на тази информация и на проверките, които прецених за необходими, за да подпиша отчетите, имам достатъчна увереност, че отчетите дават вярна и честна представа за финансовото състояние на Европейския фонд за развитие във всички съществени аспекти.

Rosa ALDEA BUSQUETS

Счетоводител

19 юни 2024 г.

ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА РЕСУРСИТЕ НА ЕФР

1. КОНТЕКСТ

Европейският съюз (наричан по-нататък „ЕС“) поддържа отношения на сътрудничество с голям брой развиващи се страни. Основната цел е насърчаване на икономическото, социалното и екологичното развитие, като се наблегне главно на намаляването и премахването на бедността в дългосрочен план чрез предоставяне на помощ за развитие и техническа подкрепа на развиващите се страни. За постигане на това ЕС изготвя стратегии за сътрудничество заедно със страните партньори и мобилизира финансови ресурси за тяхното изпълнение. Тези ресурси на ЕС, предназначени за сътрудничеството за развитие, произхождат от три източника:

- бюджета на ЕС;
- Европейския фонд за развитие;
- Европейската инвестиционна банка.

ЕФР не се финансира от бюджета на ЕС. Той беше създаден по силата на вътрешно споразумение на представителите на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, и се управлява от специален комитет. Европейската комисия (наричана по-нататък „Комисията“) отговаря за финансовото изпълнение на операциите, провеждани с ресурси на ЕФР. Европейската инвестиционна банка (наричана по-нататък „ЕИБ“) управлява Инвестиционния механизъм.

ЕФР се състои от отделни европейски фондове за развитие. Всеки ЕФР се сключва за срок от около пет години и се урежда от свой собствен финансов регламент, който изисква изготвяне на специални финансови отчети. Освен това тези финансови отчети се консолидират, за да се даде обща представа за финансовото състояние на средствата, за които е отговорна Комисията.

До 2021 г., когато 11-ият Европейски фонд за развитие достигна своя последен етап, тъй като клаузата за изтичане на срока на действие влезе в сила на 31 декември 2020 г., Европейският фонд за развитие (наричан по-нататък „ЕФР“) беше основният инструмент за предоставяне на помощ за сътрудничество за развитие на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (наричани по-нататък „АКТБ“) и отвъдморските страни и територии (наричани по-нататък „ОСТ“). От 2021 г. обаче сътрудничеството на ЕС с държавите от АКТБ и ОСТ се финансира от бюджета на ЕС.

В рамките на Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС Инвестиционният механизъм беше създаден, управляван от ЕИБ и използван за подкрепа на развитието на частния сектор в страните от АКТБ чрез финансиране главно, но не изключително, на частни инвестиции. Механизмът е създаден като подновяем фонд, така че плащанията по заеми да бъдат наново инвестирани в други операции, като по този начин механизмът се подновява самостоятелно и е финансово независим. Тъй като Инвестиционният механизъм не се управлява от Комисията, той не е консолидиран в първата част на годишните отчети — финансовите отчети за ЕФР и свързаните отчети за финансовото изпълнение. Финансовите отчети на Инвестиционния механизъм, изготвени от ЕИБ, са включени в отделна част на годишните отчети (част II), за да се предостави пълна картина на помощта за развитие от ЕФР.

2. КАК СЕ ФИНАНСИРА ЕФР?

На 2 декември 2013 г. Съветът прие Регламент № 1311/2013 за определяне на многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г. В този контекст бе решено, че географското сътрудничество с държавите от АКТБ няма да бъде включено в бюджета на ЕС, но ще продължи да се финансира чрез съществуващия междуправителствен ЕФР.

За разлика от бюджета на ЕС, ЕФР е фонд, който функционира на многогодишен принцип. Всеки ЕФР създава общ фонд за осъществяване на сътрудничество за развитие обикновено за период от пет години. Тъй като ресурсите са разпределят на многогодишна база, разпределените средства могат да се използват през целия период на ЕФР. Липсата на бюджетна ежегодност е подчертана в бюджетното отчитане, където изпълнението на бюджета на ЕФР се измерва спрямо общите средства.

Ресурсите на ЕФР са вноски *ad hoc* от държавите — членки на ЕС. Приблизително на всеки пет години представителите на държавите членки се срещаха на междуправителствено равнище, за да вземат решение за общата сума, която да бъде предоставена на Фонда, и да упражнят надзор върху неговото изпълнение.

Комисията управлява ЕФР в съответствие с политиката на Съюза за сътрудничество за развитие. Тъй като държавите членки имат свои собствени политики на развитие и помощ паралелно с политиката на Съюза, държавите членки трябва да координират своите политики с ЕС, за да се гарантира тяхната допълняемост.

В допълнение към посочените по-горе вноски, държавите членки могат също да сключват споразумения за съфинансиране или да правят доброволни финансови вноски за ЕФР.

3. ДЕЙНОСТИ НА ЕФР СЛЕД 31 ДЕКЕМВРИ 2020 Г.

Макар че 8-ият ЕФР официално бе закрит през 2021 г. с приключването на всички договори и финансови решения, това закриване не бе отразено напълно в отчетите за 2021 г., тъй като все още не бяха приключени действията по няколко нареждания за събиране на вземания, включително съдебни дела. На 31 декември 2022 г. нетните активи на ЕФР бяха на стойност 180 милиона евро. Капиталът и резервите бяха използвани за покриване на натрупаните загуби на 8-ия ЕФР, а оставащите салда бяха прехвърлени към 9-ия ЕФР в съответствие с разпоредбите на част 3 от Финансовия регламент[1], приложими към 9-ия ЕФР.

Понастоящем Комисията работи по закриването на 9-ия ЕФР. Към момента все още има 10 текущи договора, които по принцип следва да приключат през 2024 г. Тези договори, финансирани по линия на 9-ия ЕФР, продължават да са в сила и ще бъдат приключени в определения срок, с което ще се допринесе за финализирането на дейностите и проектите, свързани с 9-ия ЕФР. 9-ият ЕФР може да бъде закрит изцяло само след приключването на всички договори и след завършването на техните оценки и одити.

По закриването на 10-ия ЕФР се бележи напредък с добри темпове, като 96,1 % от договорите по него вече са приключени. Оперативното и финансовото приключване на оставащите договори обаче ще отнемат известно време. За финансовото приключване е необходимо да бъдат стартирани и завършени всички необходими оценки, одити и събиране на суми.

11-ият ЕФР достигна своя последен етап, тъй като клаузата за изтичане на срока на действие влезе в сила на 31 декември 2020 г. В тази клауза е определена крайна дата за поемане на задължения, което означава, че от 2021 г. не могат да се подписват допълнителни споразумения за финансиране в рамките на 11-ия ЕФР. Изпълнението на текущите проекти, финансирани по линия на 11-ия Европейски фонд за развитие, обаче ще продължи до окончателното им приключване.

В контекста на настоящата многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г. сътрудничеството на ЕС с държавите от АКТБ е включено в Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа. Сътрудничеството с ОСТ също вече е обхванато от Решението за отвъдморско асоцииране (ПОА). Това означава, че макар до 2021 г. програмите по ЕФР да са били финансирани от доброволните вноски на държавите — членки на ЕС, считано от 2021 г., програмите за развитие ще се финансират от бюджета на ЕС. Това означава също така, че финансирането на програмите за развитие подлежи на разрешение от Европейския парламент и че операциите трябва да са в съответствие с финансовите регламенти на ЕС по същия начин, както и другите програми, финансирани от ЕС.

4. ОТЧИТАНЕ В КРАЯ НА ГОДИНАТА

4.1. ГОДИШНИ ОТЧЕТИ

В съответствие с член 18, параграф 3 от Финансовия регламент за ЕФР финансовите отчети на ЕФР се изготвят въз основа на правилата за счетоводна отчетност на базата на текущо начисляване, които от своя страна се основават на международните счетоводни стандарти за публичния сектор

[1] ОВ L 83, 1.4.2003 г., стр. 27.

(МССПС). Тези правила за счетоводна отчетност, приети от счетоводителя на Комисията, се прилагат от всички институции и органи на ЕС, с цел да бъде установен единен набор от правила за счетоводна отчетност, оценка и представяне на отчетите с оглед на хармонизиране на процеса на съставяне на финансовите отчети. Тези правила на ЕС за счетоводна отчетност се прилагат и от ЕФР, като се взема предвид специфичното естество на неговите дейности.

Изготвянето на годишните отчети на ЕФР се възлага на счетоводителя на Комисията, който е счетоводител на ЕФР и гарантира, че годишните отчети на ЕФР дават вярна и точна представа за финансовото състояние на ЕФР.

Годишните отчети са представени, както следва:

Част I: Средства, управлявани от Комисията

i) Финансови отчети и обяснителни бележки на ЕФР

ii) Финансови отчети на доверителните фондове на ЕС, консолидирани в ЕФР

iii) Консолидирани финансови отчети на ЕФР и доверителните фондове на ЕС

iv) Отчет за финансовото изпълнение на ЕФР

Част II: Годишен доклад за изпълнението — фондове, управлявани от ЕИБ

i) Финансови отчети на Инвестиционния механизъм

Частта „Финансови отчети на доверителните фондове на ЕС, консолидирани в ЕФР" включва финансовите отчети на двата доверителни фонда, създадени по линия на ЕФР: доверителния фонд на ЕС „Беку"(вж. раздел „Финансови отчети на доверителния фонд на ЕС „Беку") и Доверителния фонд на ЕС за Африка (вж. раздел „Финансови отчети на Доверителния фонд на ЕС за Африка"). Индивидуалните финансови отчети на доверителните фондове се изготвят под отговорността на счетоводителя на Комисията и подлежат на външен одит, извършван от частен одитор. Данните за доверителните фондове, включени в тези годишни отчети, са предварителни.

Годишните отчети на ЕФР трябва да бъдат приети от Комисията не по-късно от 31 юли на годината след датата на счетоводния баланс и представени на Европейския парламент и Съвета за освобождаване от отговорност.

5. ОДИТ И ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ОТГОВОРНОСТ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА

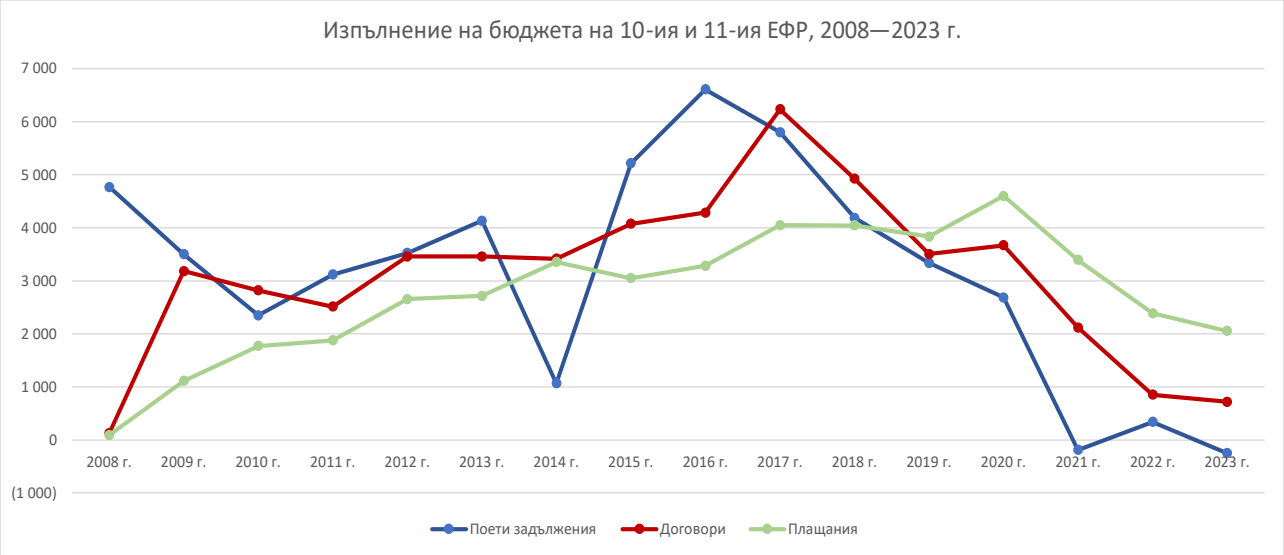
5.1. ОДИТ

Годишните отчети на ЕФР се проверяват от неговия външен одитор — Европейската сметна палата (наричана по-нататък „ЕСП"), която изготвя годишен доклад за Европейския парламент и Съвета.

5.2. ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ОТГОВОРНОСТ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА

Окончателната проверка на финансовото изпълнение на ресурсите на ЕФР за дадена финансова година е освобождаването от отговорност. След одита и приключването на годишните отчети Съветът е този, който прави препоръка, а Европейският парламент решава дали да освободи Комисията от отговорност във връзка с финансовото изпълнение на ресурсите на ЕФР за дадена финансова година. Това решение се основава на преглед на отчетите, на годишния доклад на ЕСП (който включва официална декларация за достоверност) и на отговорите на Комисията на въпроси и искания за допълнителна информация, отправени от органа, който взема решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

ОСНОВНИ МОМЕНТИ ОТ ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА 2023 Г.

* Нетна сума, само 10-и и 11-и ЕФР

Изпълнение на бюджета

През 2023 г. по линия на 10-ия и на 11-ия ЕФР бяха поети индивидуални задължения и бяха извършени нетни плащания съответно в размер на 720 милиона евро и на 2 053 милиона евро. Общият размер на брутните плащания за ЕФР възлиза на 2 103,48 милиона евро, което представлява 105,17 % от целевото равнище от 2 000 милиона евро, съобщено на държавите членки.

През 2022 г. Съветът единодушно реши да използва повторно 600 милиона евро отменени средства от 10-ия и 11-ия ЕФР за финансиране на действия за справяне с кризата с продоволствената сигурност и икономическото сътресение в държавите от АКТБ вследствие на агресивната война на Русия срещу Украйна. Комисията вече бе поела като задължение въпросните 600 милиона евро и бе изплатила 221 милиона евро през 2022 г., последвани от 87 милиона евро през 2023 г.

Въздействие на дейностите във финансовите отчети

Във финансовите отчети въздействието на горепосочените дейности е най-видимо в:

- предварителното финансиране (вж. бележка **2.2**): намаление с 356 милиона евро най-вече в резултат на изплащането на по-малко авансови суми. Това намаление се дължи най-вече на спада в броя на новите договори, подписани от 2021 г. насам. През 2021 г. новите договори бяха на стойност 2 118 милиона евро, като намаляха осезаемо на 853 милиона евро през 2022 г. Новите договори през 2023 г. останаха на същото равнище — в размер на 860 милиона евро, в резултат на решението на Съвета неизползваните средства да бъдат пренасочени от 10-ия и 11-ия ЕФР към подпомагане на държавите от АКТБ в отговор на агресивната война на Русия срещу Украйна;

- парите и паричните еквиваленти (вж. бележка **2.5**): намаление с 426 милиона евро най-вече поради намалението на вноските от донори, които намаляха от 2 500 милиона евро през 2022 г. на 1 800 милиона евро през 2023 г.;

- начислените разходи (вж. бележка **2.8**): намаление със 147 милиона евро в резултат на намалението на броя на неприключените договори в края на годината, за които до края на годината не са валидирани декларации за разходи;

- оперативните разходи (вж. бележка **3.4**): общо намаление на оперативните разходи с 608 милиона евро най-вече в резултат на намалението на разходите, свързани с програмираната помощ, проектите в рамките на АКТБ и вноските в доверителните фондове. Въпреки това разходите, свързани със спешната помощ, се увеличиха, тъй като отменените средства по 10-ия и 11-ия ЕФР бяха повторно използвани за борба с отрицателните последици от агресивната война на Русия срещу Украйна в държавите от АКТБ.

СРЕДСТВА, УПРАВЛЯВАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР 10
СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС НА ЕФР 11
ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ НА ЕФР 12
ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ НА ЕФР 13
ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ НА ЕФР 14
СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС ПО ЕФР 15
ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ ПО ЕФР 17
ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ ПО ЕФР 18
БЕЛЕЖКИ КЪМ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ НА ЕФР 20
ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС, КОНСОЛИДИРАНИ В ЕФР 55
ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛЕН ФОНД „БЕКУ“ ЗА 2023 Г. 56
СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС 62
ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ 63
ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ 64
ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИЯ ФОНД НА ЕС ЗА АФРИКА ЗА 2023 Г. 65
СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС 71
ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ 72
ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ 73
КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР И ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС 74
КОНСОЛИДИРАН СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС 75
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ 76
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ 77
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ 78
ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЕФР 79

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР

Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в милиони евро някои финансови данни в таблиците по-долу може да изглеждат грешни.

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС НА ЕФР

милиони евро

	Бележ	31.12.2023	31.12.2022
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ			
Финансови активи	2.1	*87*	*67*
Предварително финансиране	2.2	*574*	*488*
Вноски за доверителния фонд	2.3	*216*	*254*
Вземания по операции с размяна	2.4	*5*	*7*
		883	**816**
ТЕКУЩИ АКТИВИ			
Финансови активи	2.1	*3*	*3*
Предварително финансиране	2.2	*954*	*1 396*
Вземания по операции с размяна и средства, подлежащи на	2.4	*24*	*27*
Пари и парични еквиваленти	2.5	*601*	*1 027*
		1 583	**2 454**
ОБЩО АКТИВИ		**2 466**	**3 270**
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ			
Финансови пасиви	2.6	*(5)*	*(7)*
		(5)	**(7)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ			
Задължения	2.7	*(391)*	*(426)*
Начислени разходи	2.8	*(984)*	*(1 131)*
		(1 375)	**(1 558)**
ОБЩО ПАСИВИ		**(1 380)**	**(1 565)**
НЕТНИ АКТИВИ		**1 086**	**1 705**
ФОНДОВЕ И РЕЗЕРВИ			
Поискан капитал на фонда — активни ЕФР	2.9	*54 566*	*65 100*
Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР	2.9	*2 252*	*2 252*
Икономически резултат, пренесен от предходни години		*(53 484)*	*(62 834)*
Икономически резултат за годината		*(2 249)*	*(2 813)*
НЕТНИ АКТИВИ		**1 086**	**1 705**

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ НА ЕФР

милиони евро

	Бележка	2023 г.	2022 г.
ПРИХОДИ			
Приходи от операции без размяна			
Дейности по събиране	3.1	*14*	*18*
		14	**18**
Приходи от операции с размяна			
Финансови приходи	3.2	*9*	*2*
Други приходи	3.2	*43*	*77*
		52	**80**
Общо приходи		**65**	**98**
РАЗХОДИ			
Направени от други субекти	3.3	*(3)*	*(1)*
Инструменти за помощ	3.4	*(2 181)*	*(2 789)*
Разходи за съфинансиране	3.5	*(8)*	*4*
Финансови разходи	3.6	*(7)*	*(6)*
Други разходи	3.7	*(116)*	*(119)*
Общо разходи		**(2 315)**	**(2 911)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА		**(2 249)**	**(2 813)**

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ НА ЕФР

милиони

	Беле	2023 г	2022 г.
Икономически резултат за годината		*(2 249)*	*(2 813)*
Оперативни дейности			
Увеличение на капитала — вноски (нето)		*1 630*	*2 458*
(Увеличение)/намаление на вноските в доверителните фондове		*37*	*128*
(Увеличение)/намаление на предварителното финансиране		*356*	*239*
(Увеличение)/намаление на вземанията по операции с размяна и на		*4*	*5*
Увеличение/(намаление) на провизиите		*2*	*1*
Увеличение/(намаление) на финансовите пасиви		*(3)*	*(1)*
Увеличение/(намаление) на задълженията		*(35)*	*(75)*
Увеличение/(намаление) на начислените разходи и на приходите за		*(148)*	*123*
Други непарични движения		*–*	*–*
Инвестиционни дейности			
(Увеличение)/намаление на недеривatните финансови активи по		*(20)*	*(31)*
НЕТНИ ПАРИЧНИ ПОТОЦИ		**(426)**	**34**
Нетно увеличение/(намаление) на парите и паричните еквиваленти		*(426)*	*34*
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	2.5	*1 027*	*994*
Пари и парични еквиваленти в края на годината	2.5	*601*	*1 027*

ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ НА ЕФР

милиони евро

	Поискан капитал на фонда — активни	Непоискани средства — активни	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Резерв по справедлива стойност (F)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)+(F)
САЛДО КЪМ 31.12.2021 Г.	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	**–**	**2 061**
Увеличение на капитала — вноски	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	*–*	*–*		*2 457*
Икономически резултат за годината	*–*	*–*	*–*	*(2 813)*	*–*		*(2 813)*
САЛДО КЪМ 31.12.2022 Г.	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**–**	**1 705**
Увеличение на капитала — вноски	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*	*–*	*–*		*1 630*
Закриване на 8-ия ЕФР	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*	*–*		*(0)*
Икономически резултат за годината	*–*	*–*	*–*	*(2 249)*	*–*		*(2 249)*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 732)**	**2 252**	**–**	**1 086**

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС ПО ЕФР

милиони евро

	Бележка	31.12.2023 г. 8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо	31.12.2022 г. 8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ											
Финансови активи	2.1	–	–	*14*	*73*	*87*	–	–	*(1)*	*67*	*67*
Предварително финансиране	2.2	–	–	*447*	*127*	*574*	–	–	*221*	*267*	*488*
Вноски за доверителния фонд	2.3	–	*31*	*9*	*176*	*216*	–	*31*	*9*	*213*	*254*
Вземания по операции с размяна	2.4	–	–	–	*5*	*5*	–	–	–	*7*	*7*
		–	**31**	**470**	**381**	**883**	**–**	**31**	**229**	**555**	**816**
ТЕКУЩИ АКТИВИ											
Финансови активи	2.1	–	–	–	*3*	*3*	–	–	–	*3*	*3*
Предварително финансиране	2.2	–	*5*	*113*	*835*	*954*	–	*14*	*427*	*954*	*1 396*
Вземания по операции с размяна и средства, подлежащи на събиране, по операции без размяна	2.4	–	–	*10*	*14*	*24*	–	–	*10*	*16*	*27*
Сметки между ЕФР		–	*(200)*	*426*	*(226)*	–	*180*	*(369)*	*803*	*(612)*	–
Пари и парични еквиваленти	2.5	–	–	–	*601*	*601*	–	–	–	*1 027*	*1 027*
		–	**(195)**	**549**	**1 229**	**1 583**	**180**	**(355)**	**1 240**	**1 389**	**2 454**
ОБЩО АКТИВИ		**–**	**(163)**	**1 020**	**1 610**	**2 466**	**180**	**(324)**	**1 469**	**1 945**	**3 270**
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ											
Финансови пасиви	2.6	–	–	–	*(5)*	*(5)*	–	–	*(0)*	*(7)*	*(7)*
		–	**–**	**–**	**(5)**	**(5)**	**–**	**–**	**(0)**	**(7)**	**(7)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ						–					
Задължения	2.7	–	–	*(63)*	*(328)*	*(391)*	–	*(0)*	*(34)*	*(391)*	*(426)*
Начислени разходи	2.8	–	–	*(129)*	*(855)*	*(984)*	–	*(7)*	*(119)*	*(1 006)*	*(1 131)*
		–	**–**	**(192)**	**(1 183)**	**(1 375)**	**–**	**(7)**	**(153)**	**(1 397)**	**(1 558)**
ОБЩО ПАСИВИ		**–**	**–**	**(192)**	**(1 188)**	**(1 380)**	**–**	**(7)**	**(153)**	**(1 404)**	**(1 565)**

милиони евро

	Бележка	31.12.2023 г. 8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо	31.12.2022 г. 8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
НЕТНИ АКТИВИ		**–**	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**
Поискан капитал на фонда — активни ЕФР	2.9	–	*10 442*	*20 834*	*23 290*	*54 566*	*12 164*	*10 450*	*20 960*	*21 527*	*65 100*
Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР	2.9	–	*2 252*	–	–	*2 252*	*627*	*1 625*	–	–	*2 252*
Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР	2.9	–	*(509)*	*(120)*	*628*	–	*(2 513)*	*2 010*	*(38)*	*541*	-
Икономически резултат, пренесен от предходни години		–	*(12 350)*	*(19 607)*	*(21 527)*	*(53 484)*	*(10 098)*	*(14 410)*	*(19 325)*	*(19 001)*	*(62 834)*
Икономически резултат за годината		–	*1*	*(280)*	*(1 970)*	*(2 249)*	–	*(6)*	*(282)*	*(2 526)*	*(2 813)*
НЕТНИ АКТИВИ		**–**	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ ПО ЕФР

милиони евро

	Беле	2023 г. 8-и	9-и	10-и	11-и	Общо	2022 г. 8-и	9-и	10-и	11-и	Общо
ПРИХОДИ											
Приходи от операции без размяна											
Дейности по събиране	3.1	–	–	*2*	*12*	*14*	–	*(1)*	*(8)*	*28*	*18*
		–	**–**	**2**	**12**	**14**	**–**	**(1)**	**(8)**	**28**	**18**
Приходи от операции с размяна											
Финансови приходи	3.2	–	–	*(1)*	*10*	*9*	–	–	*2*	*1*	*2*
Други приходи	3.2	–	*2*	*4*	*37*	*43*	–	*3*	*8*	*66*	*77*
		–	**2**	**4**	**46**	**52**	**–**	**3**	**10**	**67**	**80**
Общо приходи		**–**	**2**	**5**	**58**	**65**	**–**	**1**	**2**	**94**	**98**
РАЗХОДИ											
Направени от други субекти	3.3	–	–	–	*(3)*	*(3)*	–	–	–	*(1)*	*(1)*
Инструменти за помощ	3.4	–	*1*	*(276)*	*(1 906)*	*(2 181)*	–	*(5)*	*(295)*	*(2 489)*	*(2 789)*
Разходи за съфинансиране	3.5	–	–	–	*(8)*	*(8)*	–	–	*22*	*(18)*	*4*
Финансови разходи	3.6	–	*1*	*(2)*	*(6)*	*(7)*	*1*	*2*	*(3)*	*(5)*	*(6)*
Други разходи	3.7	-	*(3)*	*(8)*	*(106)*	*(116)*	–	*(5)*	*(8)*	*(107)*	*(119)*
Общо разходи		**–**	**(1)**	**(286)**	**(2 028)**	**(2 315)**	**1**	**(7)**	**(284)**	**(2 620)**	**(2 911)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА		**–**	**1**	**(280)**	**(1 970)**	**(2 249)**	**1**	**(6)**	**(282)**	**(2 526)**	**(2 813)**

ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ ПО ЕФР

милиони евро

8-и ЕФР	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР (F)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)+(F)
САЛДО КЪМ 31.12.2021 Г.	**12 164**	**–**	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 512)**	**181**
Трансфери от/към 10-ия ЕФР			–			*(1)*	*(1)*
САЛДО КЪМ 31.12.2022 Г.	**12 164**	**–**	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 513)**	**180**
Закриване на 8-ия ЕФР	*(12 164)*		*(12 164)*	*10 098*	*(627)*	*2 513*	*(180)*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**	**–**

милиони евро

9-и ЕФР	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР (F)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)+(F)
САЛДО КЪМ 31.12.2021 Г.	**10 507**	**15**	**10 492**	**(14 410)**	**1 625**	**2 018**	**(274)**
Трансфери от/към 10-ия ЕФР		–	–				–
Трансфери от/към 10-ия ЕФР			–			*(8)*	*(8)*
Възстановяване на държавите	*(43)*		*(43)*				*(43)*
Икономически резултат за годината			–	*(6)*			*(6)*
САЛДО КЪМ 31.12.2022 Г.	**10 464**	**15**	**10 450**	**(14 416)**	**1 625**	**2 010**	**(331)**
Увеличение на капитала — вноски		*(15)*	*15*				*15*
Трансфери от/към 10-ия и 11-ия			–			*(4)*	*(4)*
Възстановяване на държавите	*(22)*		*(22)*				*(22)*
Закриване на 8-ия ЕФР				*2 066*	*627*	*(2 514)*	*179*
Икономически резултат за годината			–	*1*		–	*1*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**10 442**	**–**	**10 442**	**(12 348)**	**2 252**	**(509)**	**(163)**

милиони евро

10-и ЕФР	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)+(F)
САЛДО КЪМ 31.12.2021 Г.	**20 960**	**–**	**20 960**	**(19 324)**	**101**	**1 737**
Трансфери от/към 8-ия и 9-ия ЕФР			–		*9*	*9*
Трансфери от/към 11-ия ЕФР			–		*(148)*	*(148)*
Икономически резултат за годината			–	*(282)*		*(282)*
САЛДО КЪМ 31.12.2022 Г.	**20 960**	**–**	**20 960**	**(19 606)**	**(38)**	**1 315**
Трансфери от/към 8-ия и 9-ия ЕФР			–		*6*	*6*
Трансфери от/към 11-ия ЕФР		–	–		*(87)*	*(87)*
Възстановяване на държавите членки	*(126)*	–	*(126)*		–	*(126)*
Икономически резултат за годината		–	–	*(280)*	–	*(280)*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**20 834**	**–**	**20 834**	**(19 886)**	**(120)**	**827**

милиони евро

11-и ЕФР	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР (F)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)+(F)+(G)
САЛДО КЪМ 31.12.2021 Г.	**29 367**	**10 340**	**19 027**	**(19 002)**	**–**	**394**	**419**
Увеличение на капитала — вноски		*(2 500)*	*2 500*			*148*	*2 648*
Икономически резултат за годината			–	*(2 526)*		–	*(2 526)*
САЛДО КЪМ 31.12.2022 Г.	**29 367**	**7 840**	**21 527**	**(21 528)**	**–**	**541**	**541**
Увеличение на капитала — вноски		*(1 800)*	*1 800*			*87*	*1 887*
Възстановяване на държавите членки	*(36)*		*(36)*				*(36)*
Икономически резултат за годината			–	*(1 970)*		–	*(1 970)*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**29 331**	**6 040**	**23 290**	**(23 498)**	**–**	**628**	**422**

БЕЛЕЖКИ КЪМ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ НА ЕФР

Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в милиони евро някои финансови данни в таблиците може да изглеждат грешни.

1. ВАЖНИ СЧЕТОВОДНИ ПОЛИТИКИ

1.1. СЧЕТОВОДНИ ПРИНЦИПИ

Целта на финансовите отчети е да се предостави информация за финансовото състояние, резултатите и паричните потоци на даден субект, която е полезна за широк кръг заинтересовани страни.

Общите съображения (или счетоводни принципи), които трябва да бъдат съблюдавани при съставянето на финансовите отчети, са посочени в счетоводно правило 1 „Финансови отчети" на ЕС и са същите като описаните в МССПС 1: честно представяне, текущо начисляване, действащо предприятие, последователно представяне, същественост, агрегиране, прихващане и сравнителна информация. Качествените характеристики на финансовото отчитане са релевантност, достоверно представяне (надеждност), разбираемост, навременност, сравнимост и проверимост.

1.2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕТО

1.2.1. Отчетен период

Финансовите отчети се представят ежегодно. Счетоводната година започва на 1 януари и приключва на 31 декември.

1.2.2. Валута и база за конвертиране

Годишните отчети са представени в евро — функционалната валута на ЕС. Операциите в чуждестранна валута се конвертират в евро по валутните курсове, които са в сила към датата на операциите. Печалбите и загубите от курсови разлики, произтичащи от уреждането на операции в чуждестранна валута и от повторното конвертиране на паричните активи и пасиви в чуждестранна валута по обменните курсове в края на годината, се признават в отчета за финансовия резултат. Различни методи за конвертиране се прилагат за имотите, машините и съоръженията и за нематериалните активи, които запазват стойността си в евро към датата, на която са закупени.

Салдата в края на годината на паричните активи и пасиви, изразени в чуждестранна валута, се конвертират в евро по валутните курсове на Европейската централна банка (ЕЦБ), прилагани на 31 декември.

Обменен курс на еврото

Валута	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.	Валута	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
BGN	**1,9558**	1,9558	**PLN**	**4,3395**	4,6808
CZK	**24,724**	24,1160	**RON**	**4,9756**	4,9495
DKK	**7,4529**	7,4365	**SEK**	**11,096**	11,1218
GBP	**0,86905**	0,88693	**CHF**	**0,926**	0,9847
NOK	**11,2405**	10,5138	**JPY**	**156,33**	140,6600
HUF	**382,8**	400,8700	**USD**	**1,105**	1,0666

1.2.3. Използване на приблизителни оценки

В съответствие с МССПС и общоприетите счетоводни принципи финансовите отчети по необходимост включват суми, основани на приблизителни оценки и предположения на ръководството, основаващи се на най-надеждната налична информация. Съществените приблизителни оценки включват, без да са ограничени до това: сумите за задълженията, свързани с доходите на наети лица, финансовия риск по вземанията и сумите, оповестени в бележките във връзка с финансовите инструменти, провизиите за обезценка на финансови активи по амортизирана стойност и на задължения по договори за финансова гаранция, начислените приходи и разходи, провизиите, степента на обезценка на нематериалните активи и на имотите, машините и съоръженията, нетната

реализируема стойност на материалните запаси, условните активи и условните пасиви. Действителните резултати могат да се различават от тези приблизителни оценки.

Разумните приблизителни оценки са основен елемент в изготвянето на финансовите отчети и не намаляват тяхната надеждност. Може да се наложи преразглеждане на приблизителна оценка, ако настъпят промени в обстоятелствата, на които тя се основава, или в резултат на нова информация или допълнително натрупан опит. По своята същност преразглеждането на приблизителната оценка не се свързва с предходни периоди и не представлява корекция на грешка. Ефектът от промяната в счетоводната приблизителна оценка се признава като излишък или дефицит за периодите, в които той стане известен.

1.2.4. Прилагане на нови и преразгледани счетоводни правила на Европейския съюз (СПЕС)

Нови СПЕС, които са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г.

Няма нови СПЕС, които да са влезли в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г.

Нови СПЕС, които са приети, но все още не са влезли в сила към 31 декември 2023 г.

През 2023 г. не са приети нови СПЕС.

1.3. СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

1.3.1. Финансови активи

Класифициране при първоначално признаване

Класифицирането на финансовите инструменти се определя при първоначалното им признаване. Въз основа на модела на управление и свързаните с договорните парични потоци характеристики на активите финансовите активи могат да бъдат класифицирани в три категории: „финансови активи по амортизирана стойност" (АС), „финансови активи по справедлива стойност чрез нетните активи/собствения капитал" (ССНА) или „финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита" (ССИД).

i) Финансови активи по амортизирана стойност

Финансовите активи по амортизирана стойност са недериватни финансови активи, които отговарят на две условия: 1) субектът ги държи с цел да събира договорните парични потоци; 2) в определени дни има договорни парични потоци, които представляват плащания единствено на главницата и на лихвата по непогасената главница.

Тази категория обхваща:

- пари и парични еквиваленти;
- заеми (включително срочни депозити с първоначален срок над три месеца);
- вземания по операции с размяна.

Финансовите активи, отчитани по амортизирана стойност, се включват в текущите активи, с изключение на онези, чийто падеж е по-дълъг от 12 месеца от отчетната дата.

ii) Финансови активи по справедлива стойност чрез нетните активи/собствения капитал

Тези недериватни финансови активи имат договорни парични потоци, които представляват само главницата и лихвата по непогасената главница. Освен това моделът на управление е да се държат финансовите активи както с цел събиране на договорните парични потоци, така и с цел продажба на финансовите активи.

Активите в тази категория се класифицират като текущи активи, ако се очаква да бъдат реализирани в срок от 12 месеца от отчетната дата.

Субектът не държи такива активи в края на година.

iii) Финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита

Субектът класифицира дериватите и капиталовите инвестиции като финансови активи по ССИД, тъй като договорните парични потоци не представляват само главница и лихвите по главницата.

В допълнение субектът класифицира притежаваните от него дългови ценни книжа като финансови активи по ССИД, тъй като портфейлите с дългови ценни книжа се управляват и оценяват на база справедливата стойност на портфейла.

Активите в тази категория се класифицират като текущи активи, ако се очаква да бъдат реализирани в срок от 12 месеца от отчетната дата.

Първоначално признаване и оценяване

Покупките на финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита се признават на датата на търгуване — датата, на която субектът поема ангажимент да закупи актива. Паричните еквиваленти и заемите се признават, когато паричните средства се депозират във финансова институция или се отпускат авансово на заемополучатели.

Първоначално финансовите активи се оценяват по справедлива стойност. Трансакционните разходи за всички финансови активи, които не са отчетени по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита, се добавят към справедливата стойност при първоначалното признаване. За финансовите активи, отчитани по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита, трансакционните разходи се отчитат като разход в отчета за финансовия резултат.

Справедливата стойност на финансовия актив при първоначалното признаване обикновено е цената на операцията, освен ако операцията не е извършена при справедливи пазарни условия, т.е. без възнаграждение или с номинално възнаграждение за целите на публичната политика. В този случай разликата между справедливата стойност на финансовия инструмент и цената на операцията е компонент без размяна, който се признава като разход в отчета за финансовия резултат. При това положение справедливата стойност на финансовия актив се получава от текущите пазарни операции за пряко еквивалентен инструмент. Ако няма активен пазар за инструмента, справедливата стойност се определя чрез техника на оценяване, при която се използват налични данни от наблюдаеми пазари.

Последващо оценяване

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент.

Финансовите активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита впоследствие се оценяват по справедлива стойност. Печалбите и загубите от промени в справедливата стойност (включително тези, произтичащи от превалутиране, и всички получени лихви) се включват в отчета за финансовия резултат в периода, в който са възникнали.

Справедлива стойност при последващо оценяване

Справедливата стойност на инвестициите, котирани на активни пазари, се основава на текущите цени „купува". Ако пазарът за даден финансов актив не е активен (и за нерегистрирани на борсата ценни книжа и извънборсови деривати), ЕС определя справедлива стойност с помощта на техники за оценяване. Те включват използването на скорошни операции между несвързани страни, отнасяне към други инструменти, които по същество са същите, анализ на дисконтирания паричен поток, модели на ценообразуване на опции и други техники за оценяване, обикновено използвани от участниците на пазара.

Инвестициите във фондове за рисков капитал, които нямат котирана пазарна цена на активен пазар, се оценяват по нетната стойност на активите, която може да им бъде приписана и която се счита за еквивалент на справедливата им стойност.

Обезценка на финансови активи

ЕС признава и оценява загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби по финансови активи, които се оценяват по амортизирана стойност и по справедлива стойност чрез нетните активи/собствения капитал.

Очакваната кредитна загуба (ОКЗ) е настоящата стойност на разликата между договорните парични потоци и паричните потоци, които ЕС очаква да получи. ОКЗ включва разумна и обоснована информация, която е на разположение към отчетната дата без неоправдани разходи или усилия.

За активи по амортизирана стойност балансовата стойност на актива се намалява със сумата на загубата от обезценка, която се признава в отчета за финансовия резултат. Ако в последващ период сумата на загубата от обезценка намалее, признатата преди това загуба от обезценка се отписва чрез отчета за финансовия резултат.

а) *Вземания*

Субектът оценява загубата от обезценка като равна на размера на ОКЗ през целия жизнен цикъл, като използва практически целесъобразни методи (например матрица на провизиите).

б) *Пари и парични еквиваленти*

Субектът държи пари и парични еквиваленти в разплащателни банкови сметки и срочни депозити до 3 месеца. Парите се държат в банки с много висок кредитен рейтинг, поради което вероятността от неизпълнение е много ниска. Предвид краткия срок и ниската вероятност от неизпълнение, очакваните кредитни загуби от пари и парични еквиваленти са незначителни. Поради това за паричните еквиваленти не се признава провизия за обезценка.

в) *Заеми*

ОКЗ се оценява с тристепенен модел, при който се отчитат вероятностно претеглените събития, с които се нарушават поети задължения през жизнения цикъл на финансовия актив, и развитието на кредитния риск от момента на възникване на финансовия актив. За заемите моментът на възникване е датата на неотменимия кредитен ангажимент.

Ако не е налице значително увеличение на кредитния риск от момента на възникване („етап 1"), загубата от обезценка е ОКЗ от възможните събития, с които се нарушават поети задължения през следващите 12 месеца от отчетната дата („12-месечна ОКЗ"). Ако има значително увеличение на кредитния риск от момента на възникване („етап 2") или ако има обективни доказателства за кредитна обезценка („етап 3"), загубата от обезценка е равна на ОКЗ от възможните събития, с които се нарушават поети задължения през целия жизнен цикъл на финансовия актив („ОКЗ през целия жизнен цикъл").

Отписване

Финансовите инструменти се отписват, когато правата за получаване на парични потоци от инвестициите са изтекли или субектът по същество е прехвърлил всички рискове и ползи от собствеността на друга страна. Продажбите на финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита се признават на датата на търгуване.

1.3.2. Суми по предварителното финансиране

Предварителното финансиране е плащане, предназначено да осигури на бенефициера паричен аванс, т.е. налични средства. То може да се раздели на няколко плащания в продължение на период от време, определен в конкретния договор, решение, споразумение или основен правен акт. Наличните средства, или авансът, се използват за целта, за която са осигурени, през периода, определен в споразумението, или се връщат. Ако бенефициерите не направят допустими разходи, те са длъжни да върнат авансово предоставената сума на субекта. Следователно, тъй като субектът запазва контрол върху предварителното финансиране и има право на възстановяване за недопустимата част, сумата се признава като актив.

Първоначално предварителното финансиране се признава в счетоводния баланс, когато паричните средства се прехвърлят на получателя. То се оценява по стойността на сумата за насрещна

престация. В последващи периоди предварителното финансиране се оценява по стойността, призната първоначално в счетоводния баланс, минус допустимите разходи (включително прогнозните суми, когато е необходимо), направени в съответния период.

1.3.3. Вземания и средства, подлежащи на събиране

Счетоводните правила на ЕС изискват отделно представяне на операциите с размяна и без размяна. За да се направи разграничение между двете категории, терминът „вземане" се използва за операции с размяна, докато за операции без размяна, т.е. когато ЕС получава стойност от друг субект, без да дава пряко приблизително същата стойност в замяна на това, се използва терминът „средства, подлежащи на събиране" (средства, подлежащи на събиране от държавите членки, свързани със собствените ресурси).

Вземанията от операции с размяна отговарят на определението за финансови инструменти. Субектът ги класифицира като финансови активи по амортизирана стойност и ги отчита по съответния начин.

Средствата, подлежащи на събиране, от операции без размяна се отчитат по справедлива стойност към датата на придобиване минус намалението за обезценка. Намаляване за обезценка се прави, когато има обективно доказателство, че субектът няма да може да събере всички дължими суми в съответствие с първоначалните срокове за средствата, подлежащи на събиране. Размерът на намалението е разликата между балансовата стойност на актива и възстановимата стойност. Размерът на намалението се признава в отчета за финансовия резултат.

1.3.4. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти представляват финансови активи по амортизирана стойност и включват парите в брой, депозитите по разплащателни или краткосрочни спестовни сметки в банки и другите краткосрочни високоликвидни инвестиции с първоначален срок от три месеца или под три месеца.

1.3.5. Задължения

По сметките за задължения са включени както сумите, свързани с операции с размяна като закупуването на стоки и услуги, така и сумите, свързани с операции без размяна като декларации за разходи от бенефициери, безвъзмездни средства или получено друго финансиране или предварително финансиране от ЕС (вж. бележка **1.4.1**).

Когато на бенефициерите се предоставят безвъзмездни средства или друго финансиране, декларациите за разходи се записват като задължения в размер на исканата сума в момента на получаване на декларацията за разходи. След проверка и приемане на допустимите разходи задълженията се оценяват по приетата и допустима стойност.

Задълженията, произтичащи от покупката на стоки и услуги, се признават при получаване на фактурата за първоначалната сума. Съответните разходи се записват в сметките, когато доставките или услугите се доставят и приемат от субекта.

1.3.6. Финансови пасиви

Финансовите пасиви се класифицират като финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност, финансови пасиви по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита, или като задължения по договори за финансова гаранция.

Финансовите пасиви, отчитани по амортизирана стойност, първоначално се признават по справедлива стойност, включваща направените разходи по операцията, и впоследствие се отчитат по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент. Те се отписват от отчета за финансовото състояние тогава и само тогава, когато задължението е изпълнено, отказано, отменено или е изтекло.

Финансовите пасиви по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита включват дериватите, когато справедливата стойност е отрицателна. Когато договорът за гаранция изисква от субекта да извършва плащания в отговор на промени в цените на финансовите инструменти или валутните курсове, договорът за гаранция е дериват. Те следват същата счетоводна обработка като финансовите активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита.

Субектът признава задължение по договор за финансова гаранция, когато сключи договор, който изисква емитентът да извърши определени плащания, за да възстанови на притежателя на гаранцията загубата, която той понася, поради това, че определен длъжник няма възможност да направи плащане, когато то е дължимо в съответствие с първоначалните или модифицираните условия на дългов инструмент. Задълженията по финансови гаранции първоначално се признават по справедлива стойност.

Последващото оценяване зависи от развитието на експозицията на кредитен риск от финансовата гаранция. Ако няма значително увеличение на кредитния риск („етап 1“), задълженията по финансови гаранции се оценяват по по-високата от следните две стойности — 12-месечните очаквани кредитни загуби и първоначално признатата стойност, намалена, когато е уместно, с натрупаната амортизация. Ако има значително увеличение на кредитния риск („етап 2“), задълженията по финансови гаранции се оценяват по по-високата от следните две стойности — очакваните кредитни загуби през целия жизнен цикъл и първоначално признатата сума, намалена, когато е уместно, с натрупаната амортизация.

Финансовите пасиви се класифицират като нетекущи пасиви, освен когато падежът настъпва по-малко от 12 месеца след датата на счетоводния баланс. Договорите за финансови гаранции се класифицират като текущи пасиви, освен ако субектът има безусловно право да отложи уреждането на пасива за поне дванадесет месеца след отчетната дата.

1.3.7. Начислени приходи и разходи и приходи и разходи за бъдещи периоди

Операциите и събитията се признават във финансовите отчети през периода, за който се отнасят. В края на годината, ако все още не е издадена фактура, но услугата е предоставена, или доставките са извършени от субекта или съществува договорно споразумение (напр. чрез позоваване на договор), във финансовите отчети се признава начислен приход. Освен това в края на годината, ако е издадена фактура, но услугите все още не са предоставени или стоките не са доставени, приходът се отсрочва и признава през следващия отчетен период.

Разходите също се отчитат през периода, за който се отнасят. В края на отчетния период начислените разходи се признават въз основа на очакван размер на задължението за прехвърляне за периода. Изчисляването на начислените разходи се извършва в съответствие с подробни оперативни и практически насоки, издадени от счетоводителя. Те имат за цел да гарантират, че финансовите отчети представят достоверно икономическите и други явления, които би следвало да представят. По аналогия, ако дадено плащане е предварително извършено за стоки или услуги, които все още не са получени, разходите ще бъдат отсрочени и признати през следващия отчетен период.

1.4. ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ

1.4.1. Приходи

Приходите обхващат брутните входящи потоци от икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуги, получени и дължими на субекта, които представляват увеличение на нетните активи, различно от увеличенията, свързани с вноските на собствениците.

В зависимост от естеството на извършените операции в отчета за финансовия резултат се прави разграничение между:

Приходи от операции без размяна

Приходите от операции без размяна са данъци и трансфери, защото прехвърлителят предоставя ресурси на приемащия субект, без приемащият субект директно да предоставя приблизително еднаква стойност в замяна. Трансферите са входящи потоци на бъдещи икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуги от операции без размяна, различни от данъци. За субектите от ЕС трансферите включват предимно средства, получени от Комисията (напр. балансираща субсидия за традиционните агенции, оперативна субсидия за споразуменията за делегиране).

Субектът признава актив от трансфери, когато субектът контролира ресурсите в резултат на минали събития (трансфера) и очаква да получи бъдещи икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуги от тези ресурси и когато справедливата стойност може да бъде измерена по надежден начин. Входящ поток от ресурси от операция без размяна, признат като актив (т.е. парични средства), се признава също и като приход, освен до степента, до която субектът има сегашно задължение по отношение на трансфера (условие), което трябва да бъде изпълнено, за да могат приходите да бъдат признати. Докато условието бъде изпълнено, приходът се отсрочва и признава като пасив.

Приходи от операции с размяна

Приходите от продажбата на стоки и услуги се признават, когато значителните рискове и ползи от собствеността върху стоките се прехвърлят на купувача. Приходите, свързани с операция, включваща предоставянето на услуги, се признават в зависимост от етапа на завършеност на операцията към отчетната дата.

а) *Приходи и разходи от лихви*

Приходите и разходите от лихви от финансови активи и финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност, се признават в отчета за финансовия резултат, като се използва методът на ефективния лихвен процент. Това е метод за изчисляване на амортизираната стойност на финансов актив или пасив и за разпределяне на лихвените приходи или разходи през съответния период.

б) *Приходи от дивиденти*

Приходите от дивиденти и от сходни доходи се признават, когато бъде установено правото за получаване на плащането.

в) *Приходи и разходи от финансови активи, отчитани по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита*

Това се отнася за печалбите (приходите) и загубите (разходите) по справедлива стойност от тези финансови активи, включително тези, произтичащи от превалутиране. За лихвоносните финансови активи това включва и лихвата.

г) *Приходи от договори за финансова гаранция*

Приходите от договори за финансови гаранции (гаранционна премия) се признават за времето, през което субектът е готов да компенсира титуляря на договора за финансова гаранция за евентуално понесената от него кредитна загуба.

1.4.2. Разходи

Разходите са намаления на икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуги по време на отчетния период под формата на изходящи потоци, потребление на активи или поемане на задължения, което води до намаления на нетните активи. Те включват както разходите от операции с размяна, така и разходите от операции без размяна.

Разходите от операции с размяна, възникващи от закупуването на стоки и услуги, се признават, когато доставките бъдат извършени и приети от субекта. Те се оценяват по първоначалната фактурна стойност. Освен това към датата на счетоводния баланс разходите, свързани с предоставените услуги през периода, за който още не е получена или приета фактура, се признават в отчета за финансовия резултат.

Разходите от операции без размяна се отнасят до трансферите към бенефициери и могат да бъдат три вида: вземания, трансфери по споразумения и дискреционни безвъзмездни средства, вноски и дарения. Трансферите се признават като разходи в периода, през който са настъпили събитията, пораждащи трансфера, при условие че естеството на трансфера се допуска от нормативната уредба или е подписано споразумение, разрешаващо трансфера; бенефициерът е изпълнил всички критерии за допустимост; и може да бъде направена разумна оценка на сумата.

Когато бъде получено искане за плащане или декларация за разходи, които изпълняват критериите за признаване, те се признават като разход в размер на допустимата сума. В края на годината направените допустими разходи, които се дължат на бенефициерите, но които все още не са докладвани, се оценяват и записват като начислени разходи.

1.5. УСЛОВНИ АКТИВИ И ПАСИВИ

1.5.1. Условни активи

Условен актив е възможен актив, който възниква от минали събития и чието съществуване ще бъде потвърдено единствено от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не са изцяло под контрола на субекта. Условен актив се оповестява, когато е вероятна появата на входящ поток от икономически ползи или на потенциал за предоставяне на услуги.

1.5.2. Условни пасиви

Условен пасив е възможно задължение, чието съществуване ще бъде потвърдено единствено от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не са изцяло под контрола на субекта; или настоящо задължение, когато не е вероятно да е необходим изходящ поток от ресурси, съдържащи икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуга, за да се уреди задължението.

Условен пасив възниква и в редките случаи, когато съществува настоящо задължение, но не може да бъде оценено с достатъчна надеждност.

Условните пасиви не се признават в отчетите. Те се оповестяват, освен ако възможността за поява на изходящ поток от ресурси, съдържащи икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуга, е малка.

1.6. КАПИТАЛ НА ФОНДА

Държавите — членки на ЕФР, предоставят вноски във Фонда за изпълнение на програмите по ЕФР, както е посочено във Вътрешното споразумение за всеки ЕФР. Съгласно приложимото правно основание исканията за внасяне на капитал, т.е. исканията за финансиране за дадена година N, се решават с решение на Съвета през година N-1, като средствата трябва да бъдат ясно заделени за определени бъдещи периоди.

Вноските отговарят на критериите за вноски от собствениците (СПЕС 1) и по този начин се третират като капитал на фонда във финансовите отчети на ЕФР. Капиталът на фонда представлява общата сума на вноските, които трябва да бъдат получени от държавите — членки на ЕФР. Тъй като непоисканият капитал на фонда се приспада открито от общия капитал на фонда (вж. отчета за промените в нетните активи), в баланса се признава само поисканият капитал на фонда.

Тъй като договорените вноски са заделено за определени отчетни периоди, като правното вземане на ЕФР към държавите —членки на ЕФР, възниква само през тези периоди, всички суми, получени предварително, се признават като отсрочени капиталови вноски по задължения, а не като поискан капитал.

1.7. СЪФИНАНСИРАНЕ

Получените вноски по съфинансирането изпълняват критериите за условни приходи от операции без размяна и са представени като задължения към държавите членки, трети държави и други. ЕФР трябва да използва вноските, за да предоставя услуги на трети страни, или в противен случай трябва да върне активите (получените вноски). Неизплатените задължения, свързани със споразумения за съфинансиране, представляват получените вноски за съфинансиране минус направените разходи по проекта. Ефектът върху нетните активи е нулев.

Разходите, свързани с проекти за съфинансиране, се признават в момента на възникването им. Съответната сума на вноските се признава като оперативни приходи и ефектът върху финансовия резултат за годината е нулев.

2. БЕЛЕЖКИ КЪМ СЧЕТОВОДНИЯ БАЛАНС

АКТИВИ

2.1. ФИНАНСОВИ АКТИВИ

Финансов актив е всеки актив, който представлява:

а) парични средства;

б) капиталов инструмент на друг субект;

в) договорно право: да се получат парични средства или друг финансов актив от друг субект; или да се разменят финансови активи или финансови пасиви с друг субект при условия, които са потенциално благоприятни за субекта; или

г) договор, който ще бъде или може да бъде уреден в инструменти на собствения капитал на емитента и е:

Финансовите активи са класифицирани в следните категории: „финансови активи по амортизирана стойност", „финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита" и „финансови активи по справедлива стойност чрез нетните активи/собствения капитал". Класификацията на финансовите инструменти се определя при първоначалното им признаване и се преоценява към датата на всеки счетоводен баланс.

Финансовите активи на ЕФР се състоят от финансови активи по ССИД и заеми и представляват, както следва:

милиони евро

	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Нетекущи		
Финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или	*70*	*61*
Заеми	*16*	*5*
	87	**67**
Текущи		
Финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или	*3*	*3*
	3	**3**
Общо	**89**	**69**

Финансовите активи по ССИД на стойност 70 милиона евро се отнасят до капиталови инвестиции в следните области:

- възобновяема устойчива енергия чрез финансовите инструменти Climate Investor One, ElectriFI и GEEREF;
- насърчаване на приобщаващо финансиране на дребни земеделски стопани и МСП в селските райони чрез Фонда за финансиране на селскостопанска дейност (Agri-Business Capital Fund, или ABC FUND);
- финансово приобщаване в Уганда чрез aBi Finance;
- създаване на работни места и устойчив растеж в Африка чрез инициативата Boost Africa.

Нетекущите заеми в размер на 16 милиона евро се отнасят до две основни области: устойчиво земеделие чрез AgriFI и достъп до и производство на електроенергия от устойчиви енергийни източници чрез инвестиционния механизъм ElectriFI.

Сумата от 3 милиона евро в текущите финансови активи се отнася изцяло за капиталова инвестиция по линия на финансовия инструмент ElectriFI за финансиране на проекти на ранен етап и с малък мащаб, насочени към осигуряване на достъп до и производство на електроенергия от устойчиви енергийни източници на нововъзникващи пазари, с особен акцент върху Африка на юг от Сахара.

2.2. ПРЕДВАРИТЕЛНО ФИНАНСИРАНЕ

Много договори предвиждат заплащането на аванс преди започване на строителни работи, доставка на стоки или предоставяне на услуги. Понякога в графика на плащане в договорите се предвиждат плащания въз основа на докладите за напредъка. Обикновено предварителното финансиране се изплаща във валутата на държавата или територията, в които е осъществен проектът.

Моментът, избран за усвояването на предварителното финансиране, определя дали то се оповестява като текущо или нетекущо предварително финансиране.- Усвояването се определя от споразумението, на което проектът се основава. Всяко усвояване, което трябва да се осъществи в срок от дванадесет месеца след отчетната дата, се оповестява като текущо предварително

финансиране.- Тъй като много от проектите на ЕФР са с дългосрочен характер, необходимо е свързаните с тях аванси да бъдат на разположение за повече от една година. Затова тези суми по предварително финансиране са показани като нетекущи активи.-

милиони евро

	Бележка	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Нетекущо предварително финансиране	2.2.1	–	–	*447*	*127*	*574*	*488*
Текущо предварително финансиране	2.2.2	–	*5*	*113*	*836*	*954*	*1 396*
Общо		**–**	**5**	**560**	**963**	**1 529**	**1 884**

Намаляването на общото предварително финансиране с 356 милиона евро към 31 декември 2023 г. може да се обясни до голяма степен с намаляването на предварителното финансиране, изплатено на бенефициерите по линия на 11-ия ЕФР, което спадна от 1 221 милиона евро през 2022 г. на 963 милиона евро през 2023 г. Това е в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР и също така е свързано с развитието по отношение на броя на неприключените договори. 11-ият ЕФР достигна своята зрялост, тъй като клаузата за изтичане на срока на действие влезе в сила в края на 2020 г. По този начин след 1 януари 2021 г. не могат да бъдат подписвани допълнителни споразумения за финансиране по линия на 11-ия ЕФР, но все още могат да бъдат подписвани конкретни договори по съществуващите споразумения. Това доведе до спад в стойността на подписаните нови договори от 2 118 милиона евро през 2021 г. на 853 милиона евро през 2022 г. и на 860 милиона евро през 2023 г.

Предварителното финансиране от 10-ия ЕФР намаля от 648 милиона евро през 2022 г. на 560 милиона евро през 2023 г., като бе в съответствие с обичайната тенденция, отчетена през 2021 г., и бе съгласувано с жизнения цикъл на ЕФР.

Нетекущо предварително финансиране в размер на 427 милиона евро е свързано с неприключено предварително финансиране за два договора по линия на Инфраструктурния доверителен фонд ЕС — Африка (AITF). Целта на този доверителен фонд е да се осигури финансова подкрепа с безвъзмездни средства за инфраструктурни проекти успоредно с дългосрочно финансиране, предоставено на разположение от институциите, финансиращи проекти. С предоставянето на такива безвъзмездни средства се привлича дългосрочно финансиране от участващите институции за финансиране. Към момента на подписването на договорите бе счетено, че видът действия на доверителния фонд е обхванат по подходящ начин от споразумението (все още нямаше модел за финансовите инструменти и в Регламента не беше посочен този вид инструмент). В съответствие с това плащанията, извършени по тези споразумения, бяха отчетени като предварително финансиране, а не като компонент на финансов инструмент. Поради дългосрочния характер на операциите, които се изпълняват от доверителния фонд, годишното уравняване на старото предварително финансиране на AITF е изключително ограничено и се разпределя през годините. Поради това, за да се отразят по-добре условията на проектите, неприключеното предварително финансиране в размер на 427 милиона евро бе прекласифицирано като дългосрочно финансиране (вж. бележка **3.4**).

2.2.1. Нетекущо предварително финансиране по режими на управление

милиони евро

	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Пряко управление		
Изпълнявано от:		
Комисията	*15*	*11*
Изпълнителните агенции на ЕС	*2*	*10*
Делегациите на ЕС	*7*	*7*
	24	**28**
Непряко управление		
Изпълнявано от:		
ЕИБ и ЕИФ	*436*	*181*
Международни организации	*74*	*221*
Частноправни органи със задължение за обществена услуга	*16*	*16*
Публичноправни органи	*17*	*25*
Трети държави	*7*	*16*
Органи на ЕС и публично-частно партньорство	*–*	*1*
	550	**460**

Общо	**574**	**488**

2.2.2. Текущо предварително финансиране

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Предварително финансиране (бруто)	–	*7*	*749*	*4 150*	*4 906*	*5 616*
Приключени чрез разделяне на финансовите периоди	–	*(2)*	*(636)*	*(3 314)*	*(3 952)*	*(4 220)*
Общо	**–**	**5**	**113**	**835**	**954**	**1 396**

2.2.3. Текущо предварително финансиране по режими на управление

милиони евро

	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Пряко управление		
Изпълнявано от:		
Комисията	*55*	*85*
Изпълнителните агенции на ЕС	*3*	*10*
Делегациите на ЕС	*82*	*105*
	140	**200**
Непряко управление		
Изпълнявано от:		
ЕИБ и ЕИФ	*87*	*209*
Международни организации	*431*	*642*
Частноправни органи със задължение за обществена услуга	*78*	*96*
Публичноправни органи	*98*	*116*
Трети държави	*119*	*131*
Органи на ЕС и публично-частно партньорство	*1*	*2*
	814	**1 196**
Общо	**954**	**1 396**

2.2.4. Гаранции, получени по отношение на предварително финансиране

За предварителното финансиране се предвиждат гаранции, които се освобождават, когато се извърши и последното плащане по даден проект.

милиони евро

	31.12.2023	31.12.2022 г.
Гаранции за предварително финансиране	*32*	*37*

32-та милиона евро включват гаранции, предназначени за обезпечение на предварителното финансиране, изплатено съгласно режима на пряко управление, като ЕФР е бенефициерът на гаранцията. По-голямата част от предварителното финансиране обаче е изплатено съгласно режима на непряко управление, при който бенефициерът на гаранцията не е ЕФР, а възлагащият орган. Въпреки че ЕФР не е бенефициерът, тези гаранции обезпечават неговите активи. През 2023 г. общата стойност на тези гаранции беше в размер на 426 милиона евро.

2.3. ВНОСКИ ЗА ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ

Тази позиция представлява сумата, платена като вноски за доверителния фонд на ЕС за Африка и доверителния фонд на ЕС „Беку“. Вноските не включват разходите, извършени от доверителните фондове и относими към ЕФР.

Вноските за доверителните фондове се правят от ЕФР под режим пряко управление.

милиони евро

	Нетна вноска към 31.12.2022 г.	Вноски, изплатени през 2023 г.	Разпределение на нетните разходи на доверителните	Нетна вноска към 31.12.2023 г.
Африка	*243*	*231*	*(287)*	*186*
„Беку"	*11*	*43*	*(24)*	*30*
Общо	**254**	**274**	**(311)**	**216**

Намаляването на изплатените вноски от 330 милиона евро през 2022 г. на 274 милиона евро през 2023 г. се дължи на намаляването на разходите на доверителните фондове поради приключването на дейността на двата доверителни фонда. В края на 2021 г. Доверителният фонд на ЕС за Африка и доверителният фонд на ЕС „Беку" достигнаха връхната точка на своите дейности с настъпването на края на периода на договаряне. Започналото след това приключване на дейността на доверителните фондове доведе до намаляване на броя на неприключените договори и оттам до намаляване на разходите.

2.4. ВЗЕМАНИЯ ПО ОПЕРАЦИИ С РАЗМЯНА И СРЕДСТВА, ПОДЛЕЖАЩИ НА СЪБИРАНЕ, ПО ОПЕРАЦИИ БЕЗ РАЗМЯНА

Операциите с размяна са операции, при които субектът получава активи или услуги или има погасени задължения и в замяна пряко дава на другата страна приблизително равна стойност (предимно под формата на стоки, услуги или използване на активи). Операции без размяна са операции, при които субектът или получава стойност от друг субект, без пряко да дава в замяна приблизително равна стойност, или дава стойност на друг субект, без пряко да получава в замяна приблизително равна стойност.

2.4.1. Нетекущи вземания по операции с размяна

Към 31.12.2023 г. ЕФР разполага с дългосрочни вземания по операции с размяна в размер на 5 милиона евро, състоящи се главно от разходи за бъдещи периоди, произтичащи от няколко финансови инструмента.

2.4.2. Текущи вземания по операции с размяна и средства, подлежащи на събиране, по операции без размяна

милиони евро

	Бележ	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Средства, подлежащи на събиране, от операции	2.4.2.1	*13*	*15*
Вземания от операции с размяна	2.4.2.2	*12*	*12*
Общо		**24**	**27**

2.4.2.1. Средства, подлежащи на събиране, от операции без размяна

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Клиенти	–	*3*	*44*	*9*	*55*	*56*
Публични органи	–	*4*	*13*	*2*	*19*	*19*
Трети държави	–	*1*	*4*	*1*	*6*	*7*
Намаление	–	*(7)*	*(55)*	*(6)*	*(68)*	*(67)*
Общо	**–**	**1**	**7**	**5**	**13**	**15**

2.4.2.2. Вземания от операции с размяна

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Начислени приходи	-	-	-	*1*	*1*	*1*
Сметки между ЕФР	–	*(200)*	*426*	*(225)*	–	*1*
Други	–	–	*4*	*7*	*11*	*10*
Общо	**–**	**(200)**	**430**	**(218)**	**12**	**12**

За по-голяма ефективност единната каса, обхващаща всички ЕФР, е разпределена към 11-ия ЕФР; в резултат на това се осъществяват операции между отделните ЕФР, които се компенсират чрез сметките между ЕФР между счетоводните баланси на различните ЕФР.

Позицията „Други" включва главно вземания, произтичащи от финансови инструменти. От другите вземания на стойност 11 милиона евро сума в размер на 4 милиона евро е свързана с вземане от Световния фонд за енергийна ефективност и възобновяема енергия (GEEREF), а сума в размер на 7 милиона евро е свързана с вземане от Climate Investor One.

2.5. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ[2]

Парите и паричните еквиваленти представляват финансови инструменти по амортизирана стойност и включват парите в брой, депозитите по разплащателни или краткосрочни спестовни сметки в банки (като текущи сметки и спестовни сметки) и другите краткосрочни високоликвидни инвестиции с първоначален срок от три месеца или под три месеца.

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Специални сметки						
Централни банки	–	–	–	*341*	*341*	*835*
	–	**–**	**–**	**341**	**341**	**835**
Текущи сметки						
Търговски банки	–	–	–	*193*	*193*	*161*
Парични средства, предназначени за	–	–	–	*67*	*67*	*31*
	–	**–**	**–**	**260**	**260**	**192**
Общо	**–**	**–**	**–**	**601**	**601**	**1 027**

Намалението на парите и паричните еквиваленти с 426 милиона евро се дължи най-вече на намалението на паричните резерви, държани в централните банки. Този спад е резултат намалението на поисканите вноски, които намаляха от 2 500 милиона евро през 2022 г. на 1 800 милиона евро през 2023 г. В допълнение държавите членки получиха възстановяване на средства в размер на 43 милиона евро от 9-ия ЕФР за първия транш за 2023 г., докато Обединеното кралство поиска неговите вноски за втория и третия транш за 2023 г. в размер на 154 милиона евро да се приспаднат от неизплатения му дял в 10-ия и 11-ия ЕФР (вж. бележка **2.9.1**).

Както през предходните години и за да се ограничи рискът от контрагента, повече пари в брой се държат в сметки в централните, а не в търговските банки (вж. бележка **5.1**).

[2] В съответствие с член 53 от Финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие, касовата наличност е представена в счетоводния баланс на 11-ия ЕФР. Естеството на различните банкови сметки е посочено в глава 5 — Управление на финансовия риск.

ПАСИВИ

2.6. ФИНАНСОВИ ПАСИВИ

Финансов пасив е всеки пасив, който представлява:

а) договорно задължение: да се доставят парични средства или друг финансов актив на друго предприятие; или да се разменят финансови активи или финансови пасиви с друго предприятие при условия, които са потенциално неблагоприятни за предприятието; или

б) договор, който ще бъде или може да бъде уреден в инструменти на собствения капитал на емитента и е:

Финансовите активи са класифицирани в следните категории: „финансови пасиви по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита", „други финансови пасиви, оценени по амортизирана стойност" или задължения по договори за финансови гаранции.

милиони евро

	Бележка	31.12.2023 г.	31.12.2022
Нетекущи			
Финансови провизии	2.6.1	*3*	*1*
Задължения по финансови гаранции	2.6.2	*1*	*1*
Други финансови пасиви	2.6.3	*1*	*2*
Съфинансиране — задължения	2.6.4	*1*	*3*
Общо		**5**	**7**

2.6.1. Финансови провизии

Тези провизии представляват очакваните загуби по кредити, които ще бъдат претърпени във връзка със заемите, предоставени по линия на различните финансови инструменти.

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Финансови провизии	–	–	–	*3*	*3*	*1*

Сумата от 3 милиона евро представлява оценената загуба във връзка със заемите, предоставени по следните финансови инструменти: ElectriFI CW и ElectriFI CW II, както и AgriFI Regional ACP.

2.6.2. Финансови гаранции

Тези провизии представляват очакваните загуби, които ще бъдат претърпени във връзка с гаранциите, предоставени по линия на различните финансови инструменти, при които съответните субекти са оправомощени да издават гаранции на свое име, но от името и на риска на ЕФР. Финансовият риск за ЕФР, свързан с гаранциите, е ограничен, а финансовите активи постепенно се обезпечават със средства с цел покриване на бъдещите задействани гаранции.

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Задължения по финансови гаранции	–	–	–	*1*	*1*	*1*

Сумата от 1 милион евро представлява оценената загуба във връзка с гаранцията, предоставена по финансовия инструмент Euritz, в размер на 11 милиона евро (вж. бележка **3.2.1**).

2.6.3. Други финансови пасиви

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Финансови пасиви по справедлива стойност чрез	–	–	–	*1*	*1*	*2*

Сумата от 1 милион евро се отнася предимно за задълженията, произтичащи от финансовия инструмент ABI Finance.

2.6.4. Съфинансиране — задължения

Задълженията по съфинансирането представляват средства, получени от ЕФР във връзка със споразуменията за съфинансиране. ЕФР трябва да използва тези вноски за предоставяне на договорените услуги на трети страни и да връща неизползваните средства на вносителите. В зависимост от периода, в който се усвояват сумите по съфинансирането, се определя дали то се оповестява като текущо или нетекущо.

В края на годината се прави оценка на всеки отделен случай на всички задължения по съфинансирането и всички суми, за които съществува малка вероятност да бъдат усвоени през следващите 12 месеца, се считат за нетекущи. Текущите суми са показани в бележка **2.7.2**.

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Съфинансиране — нетекущи	–	–	–	*1*	*1*	*3*
Съфинансиране — текущи	–	–	*18*	*23*	*41*	*46*
Общо	**–**	**–**	**19**	**24**	**42**	**49**

2.7. ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Задълженията представляват задължения да се заплати за получени или доставени стоки или услуги, които — за разлика от начислените разходи — вече са били фактурирани или са били предмет на формално споразумение с доставчика. Задълженията могат да бъдат свързани както с операции с размяна (като например закупуване на стоки и услуги), така и с операции без размяна (например декларации за разходи от бенефициери на безвъзмездни средства, предварително финансиране или получено друго финансиране от ЕС).

милиони евро

	Бележка	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Текущи задължения	2.7.1	–	-	*50*	*210*	*260*	*230*
Разни задължения	2.7.2	–	*0*	*14*	*118*	*132*	*196*
Общо		**–**	**0**	**63**	**328**	**391**	**426**

2.7.1. Текущи задължения

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Доставчици	–	*2*	*7*	*89*	*98*	*63*
Трети държави	–	–	*3*	*29*	*32*	*126*
Публични органи	–	–	*19*	*110*	*129*	*41*
Други текущи задължения	–	*(2)*	*20*	*(18)*	–	–

Общо	**–**	**–**	**50**	**210**	**260**	**230**

Задълженията включват предимно декларации за разходи, получени от ЕФР по отношение на безвъзмездни средства, предоставени на бенефициерите. Те се записват в момента на получаване на декларацията за разходите и в пълния размер на декларацията за разходите. След проверка на допустимостта на бенефициерите се изплащат само допустимите суми. В края на годината дължимите декларации за разходи се анализират и прогнозните допустими суми, свързани с тези декларации за разходи, се признават в отчета за финансовия резултат. Очакваните недопустими суми са показани в другите текущи задължения.

Увеличението на задълженията към публичните органи и доставчиците се дължи на по-голямото количество получени фактури, които са останали неизплатени преди края на годината. От друга страна, задълженията към трети държави са намалели най-вече поради анулирането през 2023 г. на фактура в размер на общо 60 милиона евро за подкрепа на бюджета на Етиопия. Плащането на тази фактура бе спряно през ноември 2020 г. поради ситуацията в страната.

2.7.2. Разни задължения

милиони евро

	Бележка	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Съфинансиране — задължения	2.6.4	*–*	*–*	*18*	*23*	*41*	*46*
Отложени капиталови вноски	2.7.2.1	*–*	*–*	*–*	*88*	*88*	*147*
Други разни задължения		*–*	*–*	*(5)*	*7*	*3*	*2*
Общо		**–**	**–**	**14**	**117**	**132**	**196**

2.7.2.1. Отложени капиталови вноски

Сума в размер на 7,8 милиона евро за отложени капиталови вноски е свързана с възстановяване на средства на държавите членки и на Обединеното кралство за отменени или неизползвани средства от проекти в рамките на 9-ия ЕФР (вж. бележка **2.9.1**). Държавите членки се споразумяха възстановяването да бъде компенсирано от вноските от 11-ия ЕФР по време на първата покана за вноски през 2024 г.

В допълнение към възстановените средства, сума в размер на 80 милиона евро се отнася до първата вноска за 2024 г., платена авансово от Обединеното кралство. От тази сума 8 милиона евро бяха приспаднати от оставащия дял от неизползвани средства на Обединеното кралство от 10-ия и 11-ия ЕФР. Съгласно член 152 от Споразумението за оттегляне Обединеното кралство остава страна по ЕФР до приключването на 11-ия ЕФР и на всички предходни неприключени ЕФР и поема същите задължения като държавите членки в това отношение (вж. бележка **2.9.1**).

2.8. НАЧИСЛЕНИ РАЗХОДИ

Начисленията представляват задължения да се заплати за получени или доставени стоки или услуги, които — за разлика от задълженията — все още не са били фактурирани и не са предмет на формално споразумение с доставчика. Изчисляването на начисленията се основава на неуредената сума на бюджетните задължения в края на годината. Делът на очакваните начислени разходи, който се отнася до изплатено предварително финансиране, е вписан като намаление на сумите по предварителното финансиране.

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Начислени разходи	*–*	*–*	*129*	*854*	*983*	*1 130*
Други начисления и отсрочки	*–*	*–*	*–*	*1*	*1*	*2*
Общо	**–**	**–**	**129**	**855**	**984**	**1 131**

Начислените разходи включват прогнозните оперативни разходи за текущи или приключили договори без заверени декларации за разходи, при които допустимите разходи, направени от

бенефициерите, са били изчислени въз основа на най-добрата налична информация към момента на изготвянето на финансовите отчети. Следва да се отбележи, че информацията от мащабни ежедневни дейности, като например удължаванията на договорите, подписани след отчетната дата, не се отчита систематично, както и че потенциалното въздействие върху начислените разходи не може да бъде изчислено по надежден начин. Делът на очакваните начислени разходи, който се отнася до изплатено предварително финансиране, е вписан като намаление на сумите по предварителното финансиране (вж. бележка **2.2**).

Намаляването със 147 милиона евро на начислените разходи се обяснява със спада в броя на договорите, във връзка с които е трябвало да бъдат изчислени и начислени разходи. Това намаление е в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР и свързания с него брой на неприключените договори.

НЕТНИ АКТИВИ

2.9. КАПИТАЛ НА ФОНДА

Държавите — членки на ЕФР, предоставят вноски във Фонда за изпълнение на програмите по ЕФР, както е посочено във Вътрешното споразумение за всеки ЕФР. Съгласно приложимото правно основание исканията за внасяне на капитал, т.е. исканията за финансиране за дадена година N, се решават с решение на Съвета през година N-1, като средствата трябва да бъдат ясно заделени за определени бъдещи периоди.

Вноските отговарят на критериите за вноски от собствениците (СПЕС 1) и по този начин се третират като капитал на фонда във финансовите отчети на ЕФР. Капиталът на фонда представлява общата сума на вноските, които трябва да бъдат получени от държавите — членки на ЕФР. Тъй като непоисканият капитал на фонда се приспада от общия капитал на фонда (вж. отчета за промените в нетните активи), в баланса се признава само поисканият капитал на фонда.

Тъй като договорените вноски са заделени за определени отчетни периоди, като правното вземане на ЕФР към държавите — членки на ЕФР, възниква само през тези периоди, всички суми, получени предварително, се признават като отсрочени капиталови вноски по задължения, а не като поискан капитал.

2.9.1. Поискан капитал на фонда — активни ЕФР

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
Капитал на фонда	*12 164*	*10 464*	*20 960*	*29 367*	*72 955*
Непоискан капитал на фонда	*–*	*(15)*	*-*	*(7 840)*	*(7 855)*
Поискан капитал на фонда към 31.12.2022 г.	**12 164**	**10 450**	**20 960**	**21 527**	**65 100**
Капитал на фонда	*–*	*10 442*	*20 834*	*29 331*	*60 607*
Непоискан капитал на фонда	*–*	*–*	*-*	*(6 040)*	*(6 040)*
Поискан капитал на фонда към 31.12.2023 г.	**–**	**10 442**	**20 834**	**23 290**	**54 566**

Непоисканите средства представляват средства, които още не са поискани от държавите членки. Поисканият капитал на фонда се състои от вноските, които са поискани от ЕФР и прехвърлени по касовите сметки от държавите членки (вж. по-долу **2.9.2.**).

По силата на Решение (ЕС) 2023/2586 на Съвета вноските на държавите членки, определени във вътрешните споразумения за 8-ия и 9-ия ЕФР, бяха съответно намалени със сума в размер на 7,8 милиона евро за отменените средства по линия на 9-ия ЕФР. Възстановените средства, произтичащи от това намаляване, бяха компенсирани с допълнителни покани за внасяне на средства по 11-ия ЕФР. Всъщност възстановяването ще бъде използвано за първата вноска за 2024 г. (вж. бележка **2.7.2.1**).

Въпреки че Обединеното кралство остава страна по ЕФР до приключването на всички програми, в съответствие с член 153 от Споразумението за оттегляне неговият дял от неизползваните и отменените средства от 8-ия, 9-ия и 10-ия ЕФР не може да бъде използван повторно. През 2023 г. Обединеното кралство поиска втората и третата му вноска за годината да бъдат компенсирани посредством неизползвания му дял в резерва на 10-ия и 11-ия ЕФР. В допълнение на Обединеното кралство бяха възстановени още 8 милиона към първата му вноска за 2024 г. (вж. бележка **2.7.2.1**). В резултат на това капиталът на фонда на 10-ия и 11-ия ЕФР беше намален съответно със 126 милиона евро и 36 милиона евро.

Реалното закриване на 8-ия ЕФР бе извършено през 2021 г. с приключването на оперативните дейности и на всички решения за финансиране. Въпреки това закриването на 8-ия ЕФР не е отразено напълно във финансовите отчети за 2021 г. В консолидирания отчет за промените в нетните активи закриването на 8-ия ЕФР е отразено като събитие от 2023 г. През 2023 г. нетните активи на 8-ия ЕФР в размер на общо 180 милиона евро бяха прехвърлени към 9-ия ЕФР, като по този начин бе финализирано счетоводното приключване на 8-ия ЕФР. Всички оставащи салда от поискания капитал и резерви бяха използвани за покриване на икономическия резултат от предходните години, а оставащите суми бяха прехвърлени към 9-ия ЕФР в съответствие с разпоредбите на част 3 от Финансовия регламент, приложими към 9-ия ЕФР.

2.9.2. Поискан и непоискан капитал на фонда по държави членки и Обединеното кралство

милиони евро

Вноски в 11-ия ЕФР	%	Непоискан капитал към 31.12.2022 г.	Поискан капитал през 2023 г.	Непоискан капитал към 31.12.2023 г.
Австрия	*2,40*	*188*	*(43)*	*145*
Белгия	*3,25*	*255*	*(58)*	*196*
България	*0,22*	*17*	*(4)*	*13*
Хърватия	*0,23*	*18*	*(4)*	*14*
Кипър	*0,11*	*9*	*(2)*	*7*
Чешка република	*0,80*	*63*	*(14)*	*48*
Дания	*1,98*	*155*	*(36)*	*120*
Естония	*0,09*	*7*	*(2)*	*5*
Финландия	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Франция	*17,81*	*1 397*	*(321)*	*1 076*
Германия	*20,58*	*1 614*	*(370)*	*1 243*
Гърция	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Унгария	*0,61*	*48*	*(11)*	*37*
Ирландия	*0,94*	*74*	*(17)*	*57*
Италия	*12,53*	*982*	*(226)*	*757*
Латвия	*0,12*	*9*	*(2)*	*7*
Литва	*0,18*	*14*	*(3)*	*11*
Люксембург	*0,26*	*20*	*(5)*	*15*
Малта	*0,04*	*3*	*(1)*	*2*
Нидерландия	*4,78*	*375*	*(86)*	*289*
Полша	*2,01*	*157*	*(36)*	*121*
Португалия	*1,20*	*94*	*(22)*	*72*
Румъния	*0,72*	*56*	*(13)*	*43*
Словакия	*0,38*	*29*	*(7)*	*23*
Словения	*0,22*	*18*	*(4)*	*14*
Испания	*7,93*	*622*	*(143)*	*479*
Швеция	*2,94*	*230*	*(53)*	*178*
Обединено кралство	*14,68*	*1 151*	*(264)*	*887*
Общо	**100,00**	**7 840**	**(1 800)**	**6 040**

Тъй като през предходните години капиталът на 8-ия, 9-ия и 10-ия ЕФР е поискан и получен изцяло, през 2023 г. е поискана сума в размер на 1 800 милиона евро, която е свързана изцяло с 11-ия ЕФР. Поисканият капитал намаля от 2 500 милиона евро през 2022 г. на 1 800 милиона евро през 2023 г.

2.9.3. Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
Салдо към 31.12.2021 г.	**(2 512)**	**2 018**	**101**	**394**	**–**
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение	*(1)*	*(8)*	*9*	*–*	*–*
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение	*–*	*–*	*(148)*	*148*	*–*
Салдо към 31.12.2022 г.	**(2 513)**	**2 010**	**(38)**	**541**	**–**
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение	*2 762*	*(2 762)*		*–*	*–*
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение	*427*	*(432)*	*6*	*–*	*–*
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение	*(676)*	*676*	*(87)*	*87*	*–*
Салдо към 31.12.2023 г.	**–**	**(509)**	**(120)**	**628**	**–**

Тази позиция включва средствата, прехвърлени между активните ЕФР.

След влизането в сила на Споразумението от Котону всички неизразходвани средства от предишни активни ЕФР се прехвърлят към последния открит ЕФР след отмяна на поетите задължения. Средствата, прехвърлени от други ЕФР, увеличават бюджетните кредити на получаващия фонд и намаляват бюджетните кредити на фонда, от който се прехвърлят. Средствата, прехвърлени към резерва за изпълнение на 10-ия и 11-ия ЕФР, могат да бъдат поети като задължение само при специфични условия, определени във вътрешните споразумения.

Макар че 8-ият ЕФР официално бе закрит през 2021 г., закриването му не беше отразено в отчетите за 2021 г. През 2023 г. всички резерви и загуби от предходни ЕФР бяха прехвърлени към 9-ия ЕФР (вж. бележка **2.9.1** по-горе).

3. БЕЛЕЖКИ КЪМ ОТЧЕТА ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ

ПРИХОДИ

милиони евро

	Бележка	2023 г.	2022 г.
Приходи от операции без размяна	3.1	*14*	*18*
Приходи от операции с размяна	3.2	*52*	*80*
Общо		**65**	**98**

3.1. ПРИХОДИ ОТ ОПЕРАЦИИ БЕЗ РАЗМЯНА

Приходите от операции без размяна се отнасят за операции, при които прехвърлителят предоставя ресурси на приемащия субект, без приемащият субект директно да предоставя приблизително еднаква стойност в замяна. В тази позиция са включени главно суми, получени от Комисията през годината, и събрани суми по оперативни разходи.

милиони евро

	Бележка	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2023 г.	2022 г.
Събиране на разходи		–	–	*1*	*4*	*6*	*17*
Приходи от съфинансиране	3.1.1	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*
Общо		**–**	**–**	**2**	**12**	**14**	**18**

Приходите от операции без размяна могат да бъдат разделени по режими на управление, както следва:

милиони евро

	2023 г.	2022 г.
Пряко управление		
Изпълнявано от:		
Комисията	–	*1*
Делегациите на ЕС	*5*	*(3)*
	5	**(2)**
Непряко управление		
Изпълнявано от:		
Трети държави	*6*	*13*
Публичноправни органи	–	*(3)*
Международни организации	*3*	*7*
Частноправни органи със задължение за обществена услуга	–	*3*
	9	**20**
Общо	**14**	**18**

3.1.1. Приходи от съфинансиране

Получените вноски по съфинансирането изпълняват критериите за условни приходи от операции без размяна и като такива не следва да оказват въздействие върху отчета за финансовия резултат, когато той бъде получен. Вноските продължават да се вписват като пасиви (вж. бележки **2.6.4** и **2.7.2**), докато бъдат изпълнени условията, определени за дарените средства, т.е. докато бъдат направени допустимите разходи (вж. бележка **3.5**). Тогава съответната сума се признава в отчета за финансовия резултат като приходи от операции без размяна от съфинансиране.- Следователно ефектът върху икономическия резултат за годината е нулев.

3.2. ПРИХОДИ ОТ ОПЕРАЦИИ С РАЗМЯНА

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2023 г.	2022 г.
Финансови приходи	–	–	*(1)*	*10*	*9*	*3*
Други приходи	–	*2*	*4*	*37*	*43*	*77*
Общо	**–**	**2**	**4**	**46**	**52**	**80**

Сумата от 9 милиона евро в позиция „Финансови приходи" се състои главно от начислени лихви по неизвършени плащания по нареждания за събиране на вземания, лихви от плащания по предварително финансиране и приходи от финансови инструменти.

Другите приходи са свързани главно с приходи от валутно-курсови разлики. Съответните загуби от валутно-курсови разлики се вписват като други разходи (вж. бележка **3.7**).

РАЗХОДИ

3.3. РАЗХОДИ, НАПРАВЕНИ ОТ ДРУГИ СУБЕКТИ

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2023 г.	2022 г.
Разходи за техническа помощ	–	–	–	*3*	*3*	*1*

Сумата от 3 милиона евро включва разходи за техническа помощ, направени по линия на няколко финансови инструмента.

3.4. ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОМОЩ

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2023 г.	2022 г.
Програмирана помощ	–	–	*33*	*808*	*841*	*1 307*
Макроикономическа подкрепа	–	*7*	–	–	*7*	*4*
Секторна политика	–	*(1)*	–	–	*(1)*	–
Проекти в рамките на АКТБ	–	–	*128*	*651*	*779*	*896*
Спешна помощ	–	*(7)*	*113*	*124*	*230*	*118*
Институционална подкрепа	–	–	–	*12*	*12*	*6*
Компенсация за постъпления от	–	–	*2*	–	*2*	–
Вноски в доверителни фондове	–	–	–	*311*	*311*	*458*
Общо	**–**	**(1)**	**276**	**1 906**	**2 181**	**2 789**

Оперативните разходи на ЕФР обхващат различни инструменти за помощ и са под различни форми в зависимост от това как средствата се изплащат и управляват.

През 2023 г. намалението на оперативните разходи със 608 милиона евро се дължи главно на намалението на разходите по 11-ия ЕФР (2 489 милиона евро през 2022 г. спрямо 1 906 милиона евро през 2023 г.). Това намаление може да се обясни до голяма степен с намаляването на разходите, свързани с програмираната помощ, проектите в рамките на АКТБ и вноските в доверителните фондове (вж. бележка **2.3**). Въпреки това разходите, свързани със спешна помощ, се увеличиха със 105 милиона евро. Това увеличение произтича от решението на Съвета от 12 юли 2022 г. да използва повторно средства от 10-ия и 11-ия ЕФР за финансиране на действия за справяне с кризата с продоволствената сигурност и икономическото сътресение в държавите от АКТБ в резултат на агресивната война на Русия срещу Украйна.

Намалението на разходите, свързани с проектите в рамките на АКТБ, се обяснява с намаляването на начислените разходи за два проекта по линия на AITF. Тъй като не е налице редовно изпълнение във връзка с тези два проекта и при липсата на доклад, неприключеното предварително финансиране бе прекласифицирано като дългосрочно финансиране и за тези проекти не е извършвано изчисляване на начислените разходи за 2023 г. При все това разходите, свързани с проектите в рамките на АКТБ, бяха засегнати от корекцията на миналогодишните начисления в размер на 130 милиона евро (вж. бележка **2.2**).

Промените в разходите по 9-ия и 10-ия ЕФР са в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР и също така са свързани с развитието по отношение на броя на неприключените договори. През 2023 г. бяха изпълнени и приключени редица договори по линия на тези ЕФР, което доведе до намаляване на разходите, направени по тези ЕФР.

Отрицателната сума по 9-ия ЕФР, свързана с програмата за спешна помощ, се дължи на корекцията на начисленията от 2022 г. за договор, който бе отменен през 2023 г.

3.5. РАЗХОДИ ЗА СЪФИНАНСИРАНЕ

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2023 г.	2022 г.
Съфинансиране	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*

В тази позиция са включени разходите, направени по проекти за съфинансиране през 2023 г. Следва да се отбележи, че направените разходи включват прогнозните суми, свързани с разделянето на финансовите периоди (а оттам и корекции на прогнозните суми, свързани с миналата година).

През 2023 г. разходите за съфинансиране се увеличиха с 12 милиона евро най-вече поради факта, че през 2022 г. разходите за съфинансиране бяха необичайно ниски. Намаляването на разходите за съфинансиране през 2022 г. се дължи на подобренията на метода за разпределяне на разходите към донорите на съфинансиране, като понастоящем се взема предвид възстановяването на недължимо платените суми.

В съответствие със счетоводните правила за съфинансиране направените разходи не са дали отражение върху резултата на ЕФР от годината, тъй като са били признати както в разходите за -съфинансиране, така и в приходите от съфинансиране (вж. също бележка **3.1.1**).

ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОМОЩ И РАЗХОДИ ЗА СЪФИНАНСИРАНЕ ПО ВИД УПРАВЛЕНИЕ

милиони евро

	2023 г.	2022 г.
Пряко управление		
Изпълнявано от:		
Комисията	*50*	*70*
Изпълнителните агенции на ЕС	*16*	*6*
Доверителни фондове	*290*	*431*
Делегациите на ЕС	*235*	*1 121*
	591	**1 628**
Непряко управление		
Изпълнявано от:		
ЕИБ и ЕИФ	*(45)*	*39*
Международни организации	*994*	*(544)*
Частноправни органи със задължение за обществена услуга	*201*	*325*
Публичноправни органи	*147*	*99*
Трети държави	*297*	*1 234*
Органи на ЕС с публично-частно партньорство	*3*	*4*
	1 597	**1 157**
Общо	**2 189**	**2 785**

3.6. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2023 г.	2022 г.
Нетни загуби от обезценка на заеми и	–	*(1)*	*1*	*2*	*2*	*2*
Загуба от финансови активи или пасиви по	–	–	*1*	*2*	*3*	*2*
Субсидиране на таксите	–	–	–	*1*	*1*	*1*
Загуби от обезценка от финансови гаранции	–	–	–	–	–	*1*
Общо	-	**(1)**	**1**	**5**	**7**	**6**

Нетните загуби от обезценка на заеми и вземания се състоят от загуби от обезценка на финансови инструменти и прогнозни разходи за несъбираемите суми, произтичащи от стари нареждания за събиране на вземания (със срок над 2 години), фалити и освобождавания.

Финансовите разходи в размер на 3 милиона евро за финансови активи по ССИД са свързани главно с валутно-курсови разлики, лихви и промени в справедливата стойност за няколко финансови инструмента.

Сумата от 1 милион евро по позиция „Субсидиране на таксите" се отнася до разходите, направени по линия на финансовия инструмент Kulima.

3.7. ДРУГИ РАЗХОДИ

В тази позиция са включени разходи от административен характер, като например външни услуги, различни от ИТ, разходи за оперативен лизинг, комуникации и публикации, разходи за обучение и др.

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2023 г	2022
Административни разходи и	–	-	*2*	*49*	*51*	*56*
Провизия за рискове и разходи	–	-	–	*2*	*1*	–
Реализирани загуби по търговски	–	–	–	–	–	*4*
Загуби от валутно-курсови	–	*2*	*5*	*55*	*62*	*60*
Загуби от валутно-курсови разлики по финансови	–	–	–	*1*	*1*	–
Общо	**–**	**3**	**7**	**106**	**116**	**119**

Позицията „Административни разходи и разходи в областта на ИТ" включва суми, които се основават на вътрешното споразумение за ЕФР с Комисията за покриване на административните разходи, направени както от централата, така и от делегациите, във връзка с управлението на програмите на ЕФР.

Увеличението на загубите от валутно-курсови разлики се дължи най-вече на увеличението на нереализираните загуби от преоценка на салда, държани във валути в края на годината.

4. УСЛОВНИ АКТИВИ И ПАСИВИ И ДРУГИ СЪЩЕСТВЕНИ ОПОВЕСТЕНИ ДАННИ

4.1. УСЛОВНИ АКТИВИ

Условните активи представляват възможни активи, възникващи като последствие от минали събития и чието съществуване може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от субекта.

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Гаранции за предварителното	–	–	*2*	*30*	*32*	*37*
Гаранции за изпълнение	–	–	–	–	–	*1*
Общо	**–**	**–**	**2**	**30**	**32**	**38**

В определени случаи от бенефициери, които не са държави членки, при извършване на авансови плащания се изискват гаранции за предварително финансиране.

Гаранциите за изпълнение се изискват, за да се гарантира, че бенефициерите на средства от ЕФР изпълняват задълженията по своите договори с ЕФР.

За договорите, които се управляват под режим на непряко управление, гаранциите принадлежат на възлагащ орган, различен от ЕФР, и поради това те не се оповестяват от ЕФР.

4.2. УСЛОВНИ ПАСИВИ

Условните пасиви представляват или възможни задължения, възникващи като последствие от минали събития и чието съществуване може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от субекта, или настоящи задължения, възникващи като последствие от минали събития, при които изходящ поток от ресурси е малко вероятен или сумата не може да бъде надеждно оценена.

4.2.1. Предоставени гаранции

милиони евро

	8-и	9-и	10-и	11-и	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Предоставени гаранции	–	–	–	*28*	*28*	*25*

Таблицата по-горе показва експозицията на ЕФР спрямо евентуални бъдещи плащания, свързани с гаранции, предоставени на групата на ЕИБ или на други финансови институции. Посочените суми са след приспадане на финансовите провизии или финансовите пасиви, признати за тези програми.

Сумата от 28 милиона евро е свързана с гаранции по следните финансови инструменти: 11 милиона евро по финансовия инструмент EURITZ, 10 милиона евро по фонда KULIMA и още 7 милиона по инструмента за веригата за създаване на стойност в селското стопанство в ЗАМБИЯ.

4.2.2. Условни пасиви, свързани със съдебни дела

милиони евро

	8-и	9-и	10-и	11-и	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Неприключени съдебни дела	–	–	–	*7*	*7*	*18*

В края на 2023 г. имаше само две неприключени дела на обща стойност 7 милиона евро. В рамките на годината бяха приключени две съдебни дела на обща стойност 11 милиона евро.

4.3. ДРУГИ СЪЩЕСТВЕНИ ОПОВЕСТЕНИ ДАННИ

4.3.1. Неизпълнени задължения, които още не са отчетени като разход

Посочената по-долу сума са бюджетните RAL (Reste à Liquider — неизпълнени поети задължения) минус свързаните с тях суми, включени като разходи в отчета за финансовия резултат. Бюджетните RAL са сума, която представлява поети задължения, за които плащанията и/или отмените все още не са извършени. Това е нормално следствие от съществуването на многогодишни програми.

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Неизпълнени задължения, които още не са отчетени като разход	*–*	*16*	*216*	*3 217*	*3 449*	*4 853*

Намалението на RAL произтича до голяма степен от намалението на бюджетните RAL, чийто общ размер възлиза на 5 116 милиона евро (2022 г: 6 459 милиона евро). Това е в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР и също така е свързано с развитието по отношение на броя на неприключените договори (вж. бележка **2.2**).

5. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

Следните оповестени данни по отношение на управлението на финансовия риск на ЕФР се отнасят за касовите операции, извършвани от Комисията от името на ЕФР с цел прилагане на неговите ресурси.

5.1. ПОЛИТИКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА И ДЕЙНОСТИ ПО ХЕДЖИРАНЕ

Правилата и принципите на управление на касовите операции са посочени във Финансовия регламент за 11-ия ЕФР и във Вътрешното споразумение.

В резултат на посоченото по-горе регламентиране се прилагат следните основни принципи:

а) *Вноските на ЕФР се плащат от държавите членки по специални сметки, открити в емисионната банка на всяка държава членка или в определена от нея финансова институция. Сумите на вноските остават в тези специални сметки до момента, когато плащанията от ЕФР трябва да бъдат направени.*

б) *Вноските в ЕФР се правят от държавите членки в евро, а плащанията на ЕФР са в евро и в други валути.*

в) *Не може по банковите сметки, открити от Комисията от името на ЕФР, да се теглят суми, надвишаващи наличните.*

В допълнение към специалните сметки Комисията открива други банкови сметки на името на ЕФР във финансови институции (централни банки и търговски банки) с цел извършване на плащания и получаване на постъпления, различни от вноските на държавите членки към бюджета.

Касовите и платежните операции са силно автоматизирани и разчитат на модерни информационни системи. Прилагат се специални процедури, за да се гарантира сигурността на системата и да се осигури разделението на служебните задължения в съответствие с Финансовия регламент, стандартите на Комисията за вътрешен контрол и принципите за одит.

Набор от писмени насоки и процедури уреждат управлението на касата и платежните операции с цел ограничаване на оперативния и финансовия риск и осигуряване на подходяща степен на контрол. Те обхващат различните области на действие, а съблюдаването на насоките и процедурите се проверява редовно.

5.2. ВАЛУТЕН РИСК

Експозиция на ЕФР на валутен риск в края на годината — нетна позиция

милиони евро

	31.12.2023 г.				31.12.2022 г.			
	USD	EUR	Други	Общо	USD	EUR	Други	Общо
Финансови активи								
Финансови активи по амортизирана стойност	*7*	7	3	*17*	–	6	–	*6*
*Финансови активи по ССИД**	16	49	8	*73*	14	42	9	*65*
*Вземания***	*7*	*4*	–	*11*	*6*	*4*	–	*10*
Пари и парични еквиваленти	*6*	*595*	–	*601*	*7*	*1 015*	*5*	*1 027*
	36	**655**	**11**	**704**	**27**	**1 067**	**14**	**1 108**
Финансови пасиви								
Задължения и провизии по финансови	–	*2*	*2*	*4*	–	*3*	–	*3*
	–	**2**	**2**	**4**	**–**	**3**	**–**	**3**
Общо	**36**	**657**	**13**	**706**	**27**	**1 069**	**–**	**1 110**

Всички вноски са в евро, а други валути се купуват само ако са необходими за извършване на плащания. В резултат на това касовите операции на ЕФР не са изложени на валутен риск.

5.3. ЛИХВЕН РИСК

ЕФР не използва заеми и в резултат на това не е изложен на лихвен риск.

Лихви се трупат от наличностите по различните му банкови сметки. Затова Комисията от името на ЕФР е въвела мерки за гарантиране на това, че начисляваната лихва редовно се адаптира към пазарните лихвени проценти, както и техните възможни колебания.

Вноските в бюджета на ЕФР се кредитират от всяка държава членка по специална сметка, открита във финансовата институция, определена от нея. За да се преодолее рискът от отрицателни лихви, каквито бяха налице преди няколко години, са въведени процедури за управление на средствата с цел свеждане до минимум на наличностите по тези сметки. Освен това в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/888 на Съвета всяка отрицателна лихва по тези сметки се поема от съответната държава членка.

Върху овърнайт наличностите по сметки в търговски банки се начисляват лихви всеки ден. Лихвите върху наличностите по тези сметки се основават на плаващи пазарни лихви, към които се прилага договорен марж (положителен или отрицателен). За повечето сметки изчисляването на лихвата е свързано с пазарен референтен процент и се коригира така, че да отразява всички колебания на този лихвен процент. В резултат на това ЕФР не поема никакъв риск по неговите наличности да бъде начислена лихва, която е по-ниска от пазарната.

5.4. КРЕДИТЕН РИСК (РИСК КЪМ КОНТРАГЕНТА)

Максимална експозиция на кредитен риск
За финансовите активи отчетените суми са нетните балансови стойности и представляват експозицията на ЕФР на кредитен риск в края на отчетния период.

милиони евро

	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Финансови активи		
Заеми	*16*	*6*
Пари и парични еквиваленти	*601*	*1 027*
*Вземания по операции с размяна**	*11*	*11*
Предоставени гаранции		*–*
Договори за финансова гаранция	*14*	*12*
Общо към 31.12.2023 г.	**642**	**1 056**

** С изключение на разходите за бъдещи периоди*

Финансови инструменти — заеми: кредитно качество

милиони евро

	31.12.2023 г.				
	Етап 1	Етап 2	Етап 3	POCI	Общо
Кредитен рейтинг					
Нискорисков и висок рейтинг	*–*	*–*	*–*	*–*	*–*
Горен среден рейтинг	*–*	*–*	*–*	*–*	*–*
Долен среден рейтинг	*–*	*–*	*–*	*–*	*–*
Неинвестиционен рейтинг и рейтинг	*18*	*1*	*–*	*–*	*19*
Брутна балансова стойност	**18**	**1**	**–**	**–**	**19**
Минус коректив за загуби	*2*	*1*	*–*	*–*	3
Нетна балансова стойност	**16**	**–**	**–**	**–**	**16**

Пари и парични еквиваленти: кредитно качество

	милиони евро	*милиони евро*
	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Кредитен рейтинг		
Нискорисков и висок рейтинг	*514*	*724*
Горен среден рейтинг	*77*	*299*
Долен среден рейтинг	*11*	*4*
Неинвестиционен рейтинг и рейтинг при неизпълнение	–	–
Брутна балансова стойност	**601**	**1 027**
Минус коректив за загуби	-	-
Нетна балансова стойност	**601**	**1 027**

Вземания: кредитно качество

милиони евро

	31.12.2023 г.					
	С ненастъпил падеж	Просрочени 0—30 дни	Просрочени 31—90 дни	Просрочени 91 дни —	Просрочени > 1 година	Общо
Брутна балансова стойност	11	–	–	–	–	*11*
Минус коректив за загуби	–	–	–	–	–	–
Нетна балансова стойност	**11**	**–**	**–**	**–**	**–**	*11*

Финансови активи по ССИД: кредитно качество

През 2023 г. включените в настоящите финансови отчети финансови активи по ССИД са свързани с капиталови инвестиции, които не са изложени на кредитен риск (вж. бележка **2.1**).

5.5. ЛИКВИДЕН РИСК

Анализ на срока на финансовите пасиви по оставащия срок по договора
Финансовите пасиви и задължения в тази позиция се оповестяват по балансови стойности от счетоводния баланс.

милиони евро

	< 1 година	1—5 години	> 5	Общо
Финансови задължения към	*391*	*2*	–	*393*
Финансови задължения към	*426*	*5*	–	*431*

Бюджетните принципи, които се прилагат за ЕФР, гарантират, че общите парични ресурси за бюджетния период са винаги достатъчни за извършване на всички плащания. Действително всички вноски от държавите членки са равни на общата сума на бюджетните кредити за плащания за съответния бюджетен период.

Вноските от държавите членки за ЕФР обаче се изплащат на три транша за година, докато плащанията подлежат на сезонност.

С цел касовите ресурси да бъдат винаги достатъчни за покриване на плащанията, които трябва да бъдат направени в даден месец, редовно се обменя информация за касовата наличност между касата на Комисията и съответните разплащателни отдели.

В допълнение към горното, в контекста на касовите операции на ЕФР автоматичните инструменти за управление ежедневно гарантират наличието на достатъчна ликвидност по всяка банкова сметка на ЕФР.

6. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Свързаните лица на ЕФР са доверителният фонд „Беку“, Доверителният фонд на ЕС за Африка и Европейската комисия. Операциите между тези субекти се осъществяват като част от обичайните операции на ЕФР и поради това не са необходими специални изисквания за оповестяването за тези операции в съответствие със счетоводните правила на ЕС.

ЕФР няма отделно управление, тъй като се управлява от Комисията. Финансовите права на служителите на ключова ръководна длъжност в ЕС, в това число Комисията, са посочени в консолидираните годишни отчети на Европейския съюз в раздел 7.2 „Финансови права на служителите на ключова ръководна длъжност“.

7. СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА СЧЕТОВОДНИЯ БАЛАНС

Към датата на подписването на настоящите отчети счетоводителят на ЕФР не е забелязал, нито му е било докладвано за някакви съществени въпроси, които биха наложили отделно оповестяване в тази част. Годишните отчети и свързаните с тях бележки бяха подготвени, като бяха използвани най-актуалните налични данни, и това е отразено в представената по-горе информация.

8. РАВНЕНИЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ РЕЗУЛТАТ С БЮДЖЕТНИЯ РЕЗУЛТАТ

Икономическият резултат за годината се изчислява въз основа на принципите на счетоводната отчетност на базата на текущо начисляване. Бюджетният резултат обаче е основан на правилата за касова отчетност. Тъй като икономическият и бюджетният резултат обхващат едни и същи оперативни трансакции, гарантирането на тяхната равняемост представлява полезна проверка. Таблицата по-долу показва това равнение, като подчертава ключовите равняващи се суми, разделени на приходни и разходни позиции. Бележките към таблицата предоставят допълнителна информация относно естеството на ключовите позиции за равнение.

милиони евро

	2023 г.	2022 г.
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	**(2 249)**	**(2 813)**
Приходи		
Вземания, които не засягат бюджетния резултат	*(11)*	*(5)*
Вземания, установени през текущата година, но все още несъбрани	*(2)*	*(3)*
Вземания, установени през предходни години и събрани през текущата	*12*	*19*
Нетен ефект на предварителното финансиране	*36*	*37*
Начислени приходи (нетни)	*(54)*	*(82)*
Разходи		
Разходи за текущата година, още неизплатени	*(55)*	*16*
Разходи от предходни години, платени през текущата година	*(349)*	*(408)*
Нетен ефект на предварителното финансиране	*556*	*244*
Начислени разходи (нетни)	*59*	*607*
БЮДЖЕТЕН РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	**(2 056)**	**(2 387)**

8.1. РАВНЯВАНЕ НА ПОЗИЦИИ — ПРИХОДИ

Бюджетните приходи за дадена финансова година съответстват на събраните приходи от вземанията, установени в хода на годината, и на събраните суми от вземанията, установени през предходни години.

Вземанията, които не засягат бюджетния резултат, се записват в икономическия резултат, но от бюджетна перспектива не могат да се смятат за приходи, тъй като получената сума се прехвърля към резервите и не може да бъде отново поета като задължение без решение на Съвета.

Вземанията, които са установени през текущата година, но все още не са събрани, трябва да бъдат приспаднати от икономическия резултат за целите на равнението, тъй като не са част от бюджетните приходи. Напротив, **вземанията, установени през предходни години и събрани през текущата година**, трябва да бъдат добавени към икономическия резултат за целите на равнението.

Нетният ефект на предварителното финансиране се отнася до уравняването на предварителното финансиране със сумите, събрани от бенефициерите. Тези парични постъпления представляват бюджетни приходи, но не оказват влияние върху икономическия резултат и следователно трябва да бъдат добавени за целите на равнението.

Нетните начислени приходи се състоят главно от начисленията, направени за целите на разделянето на финансовите периоди в края на годината. Взема се предвид само нетният ефект, т.е. начислените приходи за текущата година минус корекцията на начислените приходи от предходната година.

8.2. РАВНЯВАНЕ НА ПОЗИЦИИ — РАЗХОДИ

Разходите за текущата година, още неизплатени, трябва да се добавят за целите на равнението, тъй като те са включени в икономическия резултат, но не са част от бюджетните разходи. Обратно, **разходите от предходни години, платени през текущата година**, трябва да бъдат приспаднати от икономическия резултат за целите на равнението, тъй като те са част от бюджетните разходи за текущата година, но или нямат отражение върху икономическия резултат, или намаляват разходите в случай на корекции.

Паричните постъпления от **анулирани плащания** не засягат икономическия резултат, но засягат бюджетния резултат.

Нетният ефект на предварителното финансиране е комбинация от новите суми по предварително финансиране, платени през текущата година (признати като бюджетни разходи за годината), и изчистването на предварителното финансиране, платено през текущата година или предходни години, чрез приемането на допустимите разходи. Последните представляват разход от гледна точка на начисляването, но не и в бюджетните сметки, тъй като плащането на първоначалната сума по предварителното финансиране вече е било счетено за бюджетен разход в момента на извършването на плащането.

Нетните начислени разходи се състоят главно от начисленията, направени за целите на разделянето на финансовите периоди в края на годината, т.е. допустимите разходи, направени от бенефициерите на средства от ЕФР, но за които все още не е съобщено на ЕФР. Взема се предвид само нетният ефект, т.е. начислените разходи за текущата година минус корекцията на начислените разходи от предходната година.

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС, КОНСОЛИДИРАНИ В ЕФР

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛЕН ФОНД „БЕКУ“ ЗА 2023 Г.

Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в хиляди евро някои финансови данни в таблиците може да изглеждат грешни.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Обща информация относно доверителните фондове на Съюза

Създаване

В съответствие с членове 234 и 235 от Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Съюза (ФР на ЕС)[3], и член 35 от Финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие (ФР на ЕФР)[4], Европейската комисия може да създава доверителни фондове на Съюза за външни дейности („доверителни фондове на ЕС"). Доверителните фондове на Съюза се създават по силата на споразумение, сключено с други донори, за действия при спешни ситуации и след спешни ситуации, породени от криза, или за тематични действия.

Доверителните фондове на Съюза се създават от Европейската комисия с решение след консултация или одобрение от Европейския парламент и Съвета. Това решение включва учредително споразумение с други донори.

Доверителните фондове на Съюза се създават и изпълняват само при следните условия:

- Намесата на Съюза има добавена стойност: целите на доверителните фондове на Съюза, по-специално поради своя мащаб или потенциални последици, могат да бъдат постигнати по-добре на равнището на Съюза, отколкото на национално равнище, а използването на съществуващите финансови инструменти не би било достатъчно за постигане на целите на политиката на Съюза;
- Доверителните фондове на Съюза осигуряват ясна политическа видимост на Съюза и управленски преимущества, както и по-добър контрол от страна на Съюза върху рисковете и плащането на вноските на Съюза и на другите донори;
- Доверителните фондове на Съюза не дублират други съществуващи пътища за финансиране или сходни инструменти, без да добавят нищо;
- Целите на доверителните фондове на Съюза съответстват на целите на инструмента на Съюза или на бюджетната позиция, от които се финансират.

Съществуващи доверителни фондове на ЕС

Към днешна дата Комисията е създала четири доверителни фонда на ЕС:

- Доверителен фонд на ЕС „Беку", чиято цел е да подпомогне всички аспекти на излизането от кризата на Централноафриканската република и нейните усилия за възстановяване. Създаден на 15 юли 2014 г.;
- Доверителен фонд на ЕС „Мадад" — регионален доверителен фонд на Европейския съюз в отговор на кризата в Сирия. Създаден на 15 декември 2014 г.;
- Доверителен фонд на ЕС за Африка, извънреден доверителен фонд на Европейския съюз за стабилност и преодоляване на първопричините за незаконната миграция и разселването на хора в Африка. Създаден на 12 ноември 2015 г.;
- Доверителен фонд на ЕС „Колумбия", с който се подпомага изпълнението на мирното споразумение в ранното възстановяване и стабилизиране след конфликти. Създаден на 12 декември 2016 г.

Мисия

Доверителният фонд на ЕС „Беку" бе създаден с цел насърчаване на стабилизирането и възстановяването на Централноафриканската република (ЦАР). Основната му цел, посочена в учредителното споразумение, е „да предоставя последователна целева помощ за повишаване на устойчивостта на уязвимите групи и подкрепа във всички аспекти за излизането и възстановяването на Централноафриканската република от кризата, да координира действията в краткосрочен,

[3] Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза

[4] Регламент (ЕС) 2018/1877 на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие, и за отмяна на Регламент (ЕС) 2015/323.

средносрочен и дългосрочен план, както и да подпомага съседните страни да се справят с последствията от кризата".

Главни оперативни дейности

Доверителният фонд на Съюза обединява ресурси от различни донори за финансиране на програми въз основа на договорени цели. От създаването си през юли 2014 г. доверителният фонд на ЕС „Беку" е приел 22 програми и е достигнал до над 2,5 милиона бенефициери. Програмите са предназначени за подпомагане на Централноафриканската република (ЦАР) и нейното население след кризата от 2013 г. По-конкретно доверителният фонд на ЕС „Беку" има за цел да гарантира достъп до основни услуги (предимно здравеопазване, водоснабдяване и канализация), да подпомага икономическото възстановяване и създаването на работни места и да насърчава социалното сближаване и помирението.

Управление

Управлението на доверителния фонд на ЕС „Беку" се осигурява от Европейската комисия, която действа и като секретариат на неговите два управителни органа — управителния съвет и оперативния комитет. Управителният съвет и оперативният комитет на доверителния фонд на ЕС „Беку" се състоят от представители на донорите, Комисията, Европейския парламент, представител на органите на Централноафриканската република и наблюдатели. Правилата за състава на управителния съвет и неговият вътрешен правилник се определят в учредителното споразумение на доверителния фонд на Съюза.

Основната задача на съвета е да установи и преразглежда цялостната стратегия на доверителния фонд. Оперативният съвет отговаря за подбора на действията, финансирани от Фонда, и контролира тяхното изпълнение. Той също така одобрява годишните отчети и годишните доклади относно дейностите, финансирани от доверителния фонд.

Източници на финансиране

Доверителният фонд на ЕС „Беку" се финансира чрез вноски от донори.

Годишни отчети

Основа за изготвяне на отчетите

Правната рамка и сроковете за изготвяне на годишните отчети са определени в Споразумението за създаване на Доверителния фонд на Европейския съюз за Централноафриканската република, Доверителния фонд на ЕС „Беку" и неговите вътрешни правила („Учредителното споразумение"). Съгласно това учредително споразумение годишните отчети се изготвят в съответствие с правилата, приети от счетоводителя на Комисията (счетоводни правила на ЕС — СПЕС), които се основават на международно приетите счетоводни стандарти за публичния сектор (IPSAS).

Счетоводител

Счетоводителят на Комисията изпълнява функциите на счетоводител на доверителните фондове на Съюза. Счетоводителят отговаря за определянето на счетоводните процедури и сметкоплана, които са общи за всички доверителни фондове на Съюза. Вътрешният одитор на Комисията, OLAF и Сметната палата упражняват спрямо доверителните фондове на Съюза същите правомощия като упражняваните от тях спрямо останалите действия, извършвани от Комисията. Доверителните фондове на Съюза подлежат всяка година на независим външен одит.

Състав на годишните счетоводни отчети

Годишните отчети обхващат периода от 1 януари до 31 декември и се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета. Докато финансовите отчети и допълнителните бележки се изготвят на базата на текущо начисляване, отчетите за изпълнението на бюджета се основават предимно на движението на парични средства.

Процес от предварителните отчети до освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета

Годишните отчети подлежат на независим външен одит. Предварителните годишни отчети, изготвени от счетоводителя, се предават до 15 февруари на следващата година на оперативния комитет, който след това ги предава на одиторското дружество, избрано от субекта след тръжна процедура. След одита счетоводителят изготвя окончателните годишни отчети и ги представя на оперативния комитет за одобрение (член 8.3.4, буква в).

Годишните отчети на доверителния фонд на ЕС „Беку" са консолидирани в годишните отчети на Европейския фонд за развитие.

Оперативни акценти

Постигнати резултати през годината

През юли 2014 г. ЕС стартира първия си доверителен фонд, наречен „Беку" (т.е. надежда на езика санго), за да подпомогне Централноафриканската република (ЦАР) и нейното население след кризата от 2013 г. Доверителният фонд на ЕС „Беку" има за цел да гарантира достъп до основни услуги (предимно здравеопазване, водоснабдяване и канализация), да подпомага развитието на селските райони и икономическото възстановяване и да насърчава помирението. От създаването на доверителния фонд на ЕС „Беку" в рамките му са финансирани 22 програми и подкрепата е достигнала до над половината от населението на държавата.

През 2023 г. положението по отношение на сигурността в ЦАР се характеризираше с увеличаване на инцидентите, свързани със сблъсъци между Централноафриканските въоръжени сили и Коалицията на патриотите за Централноафриканската република, но броят на смъртните случаи, свързани с въоръжено насилие, намалява. Освен това при повечето бойни действия в периферните региони на страната се отчита значително намаляване на насилието срещу цивилни лица.

В политически план през август беше приета нова конституция и бе постигнат напредък в подкрепяната от президента Туадера борба срещу безнаказаността. Например Специалният наказателен съд арестува и осъди за военни престъпления Абдулайе Хисен, военачалник и политик от Централноафриканската република.

През 2023 г. дестабилизирането на съседните държави повиши напрежението в политически план и във връзка със сигурността в ЦАР. Конфликтът в Судан доведе до масов приток на разселени лица в префектура Вакага. На последно място, установяването на две нови въоръжени групи от Чад в крайните северни райони на ЦАР повишава напрежението между двете държави и води до разселване на населението.

В тази трайно нестабилна ситуация през август 2023 г. 3,4 милиона души са имали спешна нужда от хуманитарна помощ, което представлява 56 % от населението на Централна Африка. Макар и тревожна, тази ситуация е стабилна в сравнение с 2022 г. Секторите с най-голям брой нуждаещи се хора през 2023 г. са водоснабдяването, канализацията и хигиената, безопасността на храните, здравеопазването и закрилата. С отдалечаването на конфликтите от основните градски райони на страната, броят на вътрешно разселените лица в ЦАР продължава да намалява за трета поредна година. По този начин той достигна до най-ниското си равнище от 2016 г. насам, като към 31 август 2023 г. разселените лица бяха 489 000 души (в сравнение с 515 700 души през 2022 г.).

Основни постижения в конкретни целеви области

Основните постижения през 2023 г., представени по-долу, отразяват основните специфични цели/области на намеса на доверителния фонд.

В областта на достъпа до услуги продължи подкрепата по линия на доверителния фонд „Беку" за секторите на здравеопазването и на водоснабдяването, канализацията и хигиената.

През 2023 г. още 44 566 души се възползваха от подобрен достъп до услуги за водоснабдяване, канализация и хигиена (ЕНА — показател 1.1), с което общият брой на бенефициерите стана 1 068 695 души от стартирането на фонда.

През 2023 г. бяха осъществени 55 289 медицински консултации и здравни интервенции (показател 1.2), което представлява значителен спад в сравнение с предходните години поради приключването на проектите, свързани с третото направление на програма „Здравеопазване" в края на 2022 г. Медицинските консултации представляват 63 % от предоставените здравни интервенции, а психо-социалната подкрепа — 24 %. Следва да се отбележи, че броят на консултациите и интервенциите, свързани с майчиното и детското здраве и с ваксинациите, намаля драстично през 2023 г., въпреки че през годините от началото на проектите по „Здравеопазване" дялът им беше постоянен.

В областта на социалното сближаване по-голямата част от дейностите, изпълнявани с подкрепата на доверителния фонд „Беку", имаха за цел овластяване на жените и борба срещу насилието, основано на пола, както и укрепване на средствата за масова информация в страната. През 2023 г. 32 529 момичета или жени се възползваха от дейности за социално-икономическо овластяване в 13 от 20-те префектури на страната (показател 2.1), от които повече от половината

бенефициери (58 %) получиха икономическа подкрепа, 30 % получиха социално-икономическа подкрепа, а 12 % получиха социална подкрепа. 4 092 лица, преживели насилие, основано на пола, бяха подпомогнати по линия на „Беку" (показател 2.2) с психо-социална подкрепа, медицински грижи, правна помощ, доставка на т. нар. dignity kits (комплекти с дамски хигиенни продукти и други артикули) и др.

На национално равнище техническата помощ, която се осигурява на Министерството за закрила на жените, семействата и децата (MPFFPE) и на съответните секторни министерства, допринася за формализирането, укрепването и хармонизирането на усилията за повишаване на осведомеността относно насилието, основано на пола.

В областта на подпомагането на икономическото възстановяване и възстановяването на производствените сектори доверителният фонд „Беку" подпомогна както промишленото, така и ориентираното към изхранването селско стопанство, като подкрепи земеделски групи и дребни земеделски стопани, насърчи създаването на работни места (трудоемка работа, професионално обучение, развитие на дейности, генериращи доходи) и улесни достъпа до финансови услуги за малки предприятия и физически лица. През 2023 г. 28 093 души получиха подкрепа за установяването на генериращи приходи дейност (показател 3.4), което представлява 30 % от цялостната стойност на показателя от стартирането на фонда. В допълнение през 2023 г. 5 551 дребни земеделски стопани бяха подпомогнати да увеличат своето производство по устойчив начин (показател 3.3) по линия на проектите RELSUDE ACTED и PAPEUR Rural. По линия на проекта PAPEUR Rural продължава подпомагането на 35 кооперации, създадени през предходни години, като в този контекст различни видове помощ достигна до още 5 498 кооператори. През годината 3 469 души се възползваха от дейности за професионално обучение (показател 3.6), което представлява увеличение с 40 % спрямо предходната година. Постепенното финализиране на дейностите за възстановяване на центровете за обучение и за обучение на обучаващи по линия на проекта DEVRUR II позволи да се ускорят дейностите за обучение за бенефициерите през 2023 г.

Бюджет и изпълнение на бюджета

До края на 2023 г. вноските в доверителния фонд „Беку" възлизаха на над 310 милиона евро. На 31 декември 2021 г. доверителният фонд приключи с поемането на задължения и сключването на договори за всички получени вноски с изключение на средствата, заделени за мониторинг, оценка, одит и комуникация, за които все още могат да бъдат сключвани договори след тази дата.

През 2023 г. бяха сключени пет нови договора, чиято обща стойност възлиза на 128 303 EUR. Тези договори бяха свързани с дейности за одит и комуникация.

През 2023 г. бяха изплатени над 19 милиона евро; общият размер на плащанията достигна над 283 милиона евро от създаването на доверителния фонд на ЕС „Беку".

Въздействие на дейностите във финансовите отчети

Във финансовите отчети въздействието на горепосочените дейности е най-видимо в:

- предварителното финансиране: намаля със 7 420 хиляди евро в резултат на приключването на дейността на доверителния фонд и последвалото намаляване на броя на новите договори: през 2023 г. бяха подписани само 4 договора, свързани с дейности по одит, оценка и комуникация, на стойност 111 хиляди евро;

- финансовите пасиви: увеличиха се с 18 449 хиляди евро главно поради факта, че получените вноски от донорите бяха по-високи от нетните разходи, разпределени на донорите;

- оперативните разходи: увеличиха се с 4 027 хиляди евро в резултат на увеличението на прогнозните разходи на 3 програми: „Възстановяване", „Основни здравни грижи" и „Градско развитие".

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

хиляди евро

	31.12.2023	31.12.2022 г.
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ		
Предварително финансиране	*–*	*336*
	–	**336**
ТЕКУЩИ АКТИВИ		
Предварително финансиране	*3 745*	*10 829*
Вземания по операции с размяна и средства, подлежащи на	*3 462*	*3 595*
Пари и парични еквиваленти	*28 420*	*4 316*
	35 627	**18 740**
ОБЩО АКТИВИ	**35 627**	**19 076**
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Финансови пасиви	*(31 001)*	*(12 552)*
	(31 001)	**(12 552)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Задължения	*–*	*(4 563)*
Начислени разходи	*(4 626)*	*(1 961)*
	(4 626)	**(6 524)**
ОБЩО ПАСИВИ	**(35 627)**	**(19 076)**
НЕТНИ АКТИВИ	**–**	**–**

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ

хиляди евро

	2023 г.	2022 г.
ПРИХОДИ		
Приходи от операции без размяна		
Приходи от дарения	*24 550*	*21 504*
Събиране на разходи	*717*	*42*
	25 268	**21 546**
Приходи от операции с размяна		
Финансови приходи	*636*	*40*
	636	**40**
Общо приходи	**25 904**	**21 586**
РАЗХОДИ		
Оперативни разходи	*(24 278)*	*(20 251)*
Финансови разходи	*–*	*(12)*
Други разходи	*(1 626)*	*(1 323)*
Общо разходи	**(25 904)**	**(21 586)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	**–**	**–**

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

хиляди евро

	2023 г.	2022 г.
Икономически резултат за годината	*–*	*–*
(Увеличение)/намаление на предварителното финансиране	*7 420*	*811*
(Увеличение)/намаление на вземанията по операции с размяна и на	*132*	*851*
Увеличение/(намаление) на финансовите пасиви	*18 450*	*9 385*
Увеличение/(намаление) на задълженията	*(4 563)*	*1 716*
Увеличение/(намаление) на начислените разходи	*2 665*	*(12 240)*
НЕТНИ ПАРИЧНИ ПОТОЦИ	**24 104**	**524**
Нетно увеличение/(намаление) на парите и паричните еквиваленти	*24 104*	*524*
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	*4 316*	*3 792*
Пари и парични еквиваленти в края на годината	*28 420*	*4 316*

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИЯ ФОНД НА ЕС ЗА АФРИКА ЗА 2023 Г.

Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в хиляди евро някои финансови данни в таблиците може да изглеждат грешни.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДОВЕРИТЕЛНИЯ ФОНД НА ЕС ЗА АФРИКА

Обща информация относно доверителните фондове на Съюза

Създаване

В съответствие с членове 234 и 235 от Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Съюза (ФР на ЕС)[5], и член 35 от Финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие (ФР на ЕФР)[6], Европейската комисия може да създава доверителни фондове на Съюза за външни дейности („доверителни фондове на ЕС"). Доверителните фондове на Съюза се създават по силата на споразумение, сключено с други донори, за действия при спешни ситуации и след спешни ситуации, породени от криза, или за тематични действия.

Доверителните фондове на Съюза се създават от Европейската комисия с решение след консултация или одобрение от Европейския парламент и Съвета. Това решение включва учредително споразумение с други донори.

Доверителните фондове на Съюза се създават и изпълняват само при следните условия:

- Намесата на Съюза има добавена стойност: целите на доверителните фондове на Съюза, по-специално поради своя мащаб или потенциални последици, могат да бъдат постигнати по-добре на равнището на Съюза, отколкото на национално равнище, а използването на съществуващите финансови инструменти не би било достатъчно за постигане на целите на политиката на Съюза;
- Доверителните фондове на Съюза осигуряват ясна политическа видимост на Съюза и управленски преимущества, както и по-добър контрол от страна на Съюза върху рисковете и плащането на вноските на Съюза и на другите донори;
- Доверителните фондове на Съюза не дублират други съществуващи пътища за финансиране или сходни инструменти, без да добавят нищо;
- Целите на доверителните фондове на Съюза съответстват на целите на инструмента на Съюза или на бюджетната позиция, от които се финансират.

Съществуващи доверителни фондове на ЕС

Към днешна дата Комисията е създала четири доверителни фонда на ЕС:

- Доверителен фонд на ЕС „Беку", чиято цел е да подпомогне всички аспекти на излизането от кризата на Централноафриканската република и нейните усилия за възстановяване. Създаден на 15 юли 2014 г.;
- Доверителен фонд на ЕС „Мадад" — регионален доверителен фонд на Европейския съюз в отговор на кризата в Сирия. Създаден на 15 декември 2014 г.;
- Доверителен фонд на ЕС за Африка, извънреден доверителен фонд на Европейския съюз за стабилност и преодоляване на първопричините за незаконната миграция и разселването на хора в Африка. Създаден на 12 ноември 2015 г.;
- Доверителен фонд на ЕС „Колумбия", с който се подпомага изпълнението на мирното споразумение в ранното възстановяване и стабилизиране след конфликти. Създаден на 12 декември 2016 г.

Мисия

Основните цели на ДФЕС Африка са да подкрепя всички аспекти на стабилността и да допринася за по-доброто управление на миграцията, както и да преодолява първопричините за дестабилизацията, насилственото разселване и незаконната миграция, по-специално чрез

[5] Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза.

[6] Регламент (ЕС) 2018/1877 на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие, и за отмяна на Регламент (ЕС) 2015/323.

насърчаване на устойчивостта, икономическите възможности, равните възможности, сигурността и развитието и чрез предотвратяване на нарушенията на правата на човека.

Главни оперативни дейности

Доверителният фонд на Съюза обединява ресурси от различни донори за финансиране на действие въз основа на договорени цели. ДФЕС Африка действа в три основни географски области, а именно региона на Сахел и района на езерото Чад, Африканския рог и Северна Африка. В зависимост от конкретния случай отговарящите на условията съседни държави могат да се възползват от проектите по линия на доверителния фонд. Доверителният фонд е създаден за ограничен срок, за да се осигурят краткосрочни и средносрочни ответни действия по отношение на предизвикателствата, пред които са изправени регионите.

Управление

Управлението на доверителния фонд на ЕС за Африка се осигурява от Европейската комисия, която действа и като секретариат на неговите два управителни органа — управителния съвет и оперативния комитет на доверителния фонд. Съветът на доверителния фонд и оперативният комитет на ДФЕС Африка са съставени от представители на донорите и на Комисията, както и от представители на неучастващите държави членки, на органите на допустимите държави и на регионални организации като наблюдатели. Правилата за състава на управителния съвет и неговият вътрешен правилник се определят в учредителното споразумение на доверителния фонд на Съюза.

Основната задача на съвета е да установи и преразглежда цялостната стратегия на доверителния фонд. Оперативният съвет отговаря за подбора на действията, финансирани от Фонда, и контролира тяхното изпълнение. Той също така одобрява годишните отчети и годишните доклади относно дейностите, финансирани от доверителния фонд.

Източници на финансиране

Доверителният фонд на ЕС за Африка се финансира чрез вноски от донори.

Основа за изготвяне на отчетите

Правната рамка и сроковете за изготвяне на годишните отчети са определени в Споразумението за създаване на Извънредния доверителен фонд на Европейския съюз за стабилност и преодоляване на първопричините за незаконната миграция и разселването на хора в Африка и неговите вътрешни правила („Учредителното споразумение“). Съгласно това учредително споразумение годишните отчети се изготвят в съответствие с правилата, приети от счетоводителя на Комисията (счетоводни правила на ЕС — СПЕС), които се основават на международно приетите счетоводни стандарти за публичния сектор (IPSAS).

Счетоводител

Въз основа на Учредителното споразумение счетоводителят на Комисията изпълнява функциите на счетоводител на доверителния фонд.

Състав на годишните счетоводни отчети

Годишните отчети обхващат периода от 1 януари до 31 декември и се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета. Докато финансовите отчети и допълнителните бележки се изготвят на базата на текущо начисляване, отчетите за изпълнението на бюджета се основават предимно на движението на парични средства.

Процес от предварителните отчети до освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета

Годишните отчети подлежат на независим външен одит. Предварителните годишни отчети, изготвени от счетоводителя, се предават до 15 февруари на следващата година на оперативния комитет, който след това ги предава на одиторското дружество, избрано от субекта след тръжна процедура. След одита счетоводителят изготвя окончателните годишни отчети и ги представя на оперативния комитет за одобрение.

Годишните отчети на доверителния фонд на ЕС „Беку“ са консолидирани в годишните отчети на Европейския фонд за развитие.

Оперативни акценти

Постигнати резултати през годината

Тъй като на 31 декември 2021 г. изтече периодът на договаряне, считано от януари 2022 г. по Доверителния фонд на ЕС за Африка не се финансират нови финансови задължения или допълнителни бюджетни средства. Могат да бъдат договаряни единствено финансови ангажименти, свързани с административни дейности като одити, оценки, мониторинг и комуникационни дейности. Програмите по линия на Доверителния фонд на ЕС за Африка ще продължат да се изпълняват до края на 2025 г.

През 2023 г. Доверителният фонд на ЕС за Африка доказа също така, че е бърз и ефективен инструмент за изпълнение, като чрез него беше улеснен политическият диалог с африканските държави партньори, бяха приложени иновативни подходи и бяха постигнати осезаеми резултати в трите региона (Сахел и езерото Чад, Африканския рог и Северна Африка).

В региона на Африканския рог през 2023 г. продължиха да са налице последиците от изменението на климата. Тежки наводнения в Сомалия, Кения, Етиопия и Южен Судан причиниха смъртта на десетки хора и доведоха до разселването на над 2 милиона души, а кризата с продоволствената несигурност се задълбочи в целия регион. Икономическите, социалните и свързаните със сигурността предизвикателства са сериозни и безспирни, а въоръженият конфликт, който избухна в Судан през април 2023 г., оказа въздействие в целия регион. Вследствие на това понастоящем Судан е държавата с най-голям брой разселени лица и с най-сериозната криза, свързана с разселване на деца, в света според ВКБООН. Ситуацията по отношение на сигурността в Сомалия обаче изглежда леко се подобрява, а Кения и Джибути продължават по своя път към стабилност въпреки текущите предизвикателства.

В този белязан от трудности контекст Доверителният фонд на ЕС съобщи, че през първата половина на 2023 г. е постигнат най-високият резултат за предоставяне на хранителна помощ за полугодие от стартирането на Доверителния фонд на ЕС в Африканския рог. През тези първи шест месеца 433 728 души се възползваха от доставките на хранителна помощ от Доверителния фонд на ЕС, т.е. 15 % от общия брой на бенефициерите към настоящия момент (2 833 594 души). Това ниво на резултати бе постигнато по-специално чрез разпространението на продукт в прахообразна форма, съдържащ множество микроелементи, сред деца под петгодишна възраст и чрез хранене на място в училищата в Судан.

По аналогичен начин Доверителният фонд на ЕС съобщи, че през това полугодие е постигнат най-високият резултат за шестмесечие по отношение на подпомагани или закриляни мигранти, бежанци, завърнали се лица и вътрешно разселени лица (най-вече за Судан) — 103 436 души от подпомогнатите досега 198 826 души.

Доверителният фонд на ЕС също така подпомага усилията за стабилизиране и опазване на мира в региона, като общо 65 369 служители от държавни и недържавни участници се възползват от дейностите за изграждане на капацитет във връзка с умения, свързани с мира, сигурността и управлението, включително 2 392 нови бенефициери през първата половина на 2023 г. През тази година повечето резултати са постигнати в региона Гамбела в Етиопия и в Южен Судан.

През 2023 г. регионът на Сахел и езерото Чад бе изправен пред многобройни икономически и хуманитарни предизвикателства, като например инфлация, забавен икономически растеж, затруднения с дълга, продоволствена криза, разселване, миграция, криза със сигурността и насилие.

Инвестирането в човешкия капитал представлява основен подход на Доверителния фонд на ЕС при оказването на подкрепа за създаването на работни места в региона. През първата половина на 2023 г. чрез финансираните по линия на Доверителния фонд на ЕС програми бяха създадени или подпомогнати 11 087 работни места, повечето от тях в Нигер, Гвинея и Сенегал. Техническото и професионално образование и обучение (ТПОО) и развитието на уменията са от ключово значение за подобряването на производителността на труда, като 23 266 души се възползваха от ТПОО и развитие на уменията.

Също през първата половина на 2023 г. Доверителният фонд на ЕС финансира дейности, насочени към повишаването на осведомеността за рисковете, свързани с незаконната миграция, като достигна до 2 943 412 души. Доверителният фонд на ЕС подпомогна 420 доброволни връщания и реинтеграцията на 509 завърнали се мигранти. От стартирането на Доверителния фонд на ЕС досега 73 215 завърнали се мигранти са се възползвали от подпомагане на доброволното връщане, а

91 642 души са се възползвали от подпомагане на реинтеграцията в региона на Сахел и езерото Чад.

В контекста на изключително напрегната ситуация със задълбочаването на кризата със сигурността в региона, през първата половина на 2023 г. по финансирани по линия на Доверителния фонд на ЕС програми 11 520 души преминаха обучение относно управлението, предотвратяването на конфликти и правата на човека в региона на Сахел и езерото Чад. Значително постижение през полугодието бе обучението на 8 823 души в Мали за подпомагане на процеса по провеждане на референдум, който доведе до приемането на нова конституция през юни. Освен това 1 397 417 души участваха в дейности, свързани с предотвратяването на конфликти и с правата на човека. Накрая, по финансирани по линия на Доверителния фонд на ЕС програми бяха предоставени 10 034 броя оборудване за гражданските институции и силите за сигурност с цел укрепване на управлението и сигурността.

Макар че през 2023 г. продължиха да се наблюдават последиците от агресивната война на Русия срещу Украйна, годината бе белязана от няколко непредвидени кризи, които засегнаха страните в Северна Африка и съседните им държави, включително Судан, Нигер, а напоследък и Палестинските територии, като това доведе до продължаващия политически и икономически спад в регионите, както и до допълнително напрежение и миграционни движения. Що се отнася до 2023 г., незаконното преминаване на границата по маршрута през Централното Средиземноморие — от Тунис и Либия до Италия и Малта — през 2023 г. нарасна с 50 % в сравнение с 2022 г., като общият брой на пристигащите бе 157 951 души. През 2023 г. Тунис продължава да бъде държавата, от която заминават най-много хора към Италия (и ЕС), следвана от Либия. През 2023 г. от Гвинея и Тунис продължиха да пристигат най-много хора в Италия, като от всяка от тези държави са пристигнали по 17 000 души, следвани от Кот д'Ивоар и Бангладеш. По аналогичен начин натискът по маршрутите през Западното Средиземноморие и през Атлантическия океан се повиши значително в сравнение със същия период през миналата година, като броят на пристигащите бе 56 039 души (увеличение с +95 % в сравнение с 2022 г.).

Бюджет и изпълнение на бюджета

През 2023 г. не са изпълнявани нови програми и не са предоставяни допълнителни бюджетни средства в нито един от трите региона, обхванати от Доверителния фонд на ЕС за Африка, тъй като периодът на договаряне изтече на 31 декември 2021 г. Общата сума, за която е поето задължение за оперативни и административни разходи от стартирането на Доверителния фонд на ЕС за Африка, е в размер на 5 053,27 милиона евро. Размерът на одобрените оперативни програми от стартирането на Доверителния фонд на ЕС за Африка възлиза на 1 810 милиона евро за региона на Африканския рог; 2 217,8 милиона евро за региона на Сахел и езерото Чад и 907,3 милиона евро за региона Северна Африка.

През 2023 г. бяха сключени 28 нови договора, чиято обща стойност възлиза на 5,08 милиона евро. Тези договори бяха свързани само с административни дейности (одит, оценка, комуникация, мониторинг), тъй като, считано от 31 декември 2021 г., вече не могат да бъдат финансирани оперативни програми или дейности.

Плащанията през 2023 г. достигнаха 332,4 милиона евро, което е със 110 милиона евро по-малко в сравнение с 2022 г. (442 милиона евро). Размерът на плащанията през 2023 г. е по-малък поради изтичането на периода на изпълнение на няколко проекта.

Въздействие на дейностите във финансовите отчети

Във финансовите отчети въздействието на горепосочените дейности е най-видимо в:

- **предварителното финансиране**: намаля със 122 362 хиляди евро в резултат на приключването на дейността на доверителния фонд и последвалото намаляване на броя на новите договори: през 2023 г. са подписани само 28 договора, свързани с административни дейности: одит, оценка, комуникация и мониторинг, на стойност 5,08 милиона евро;

- **финансовите пасиви**: намаляха със 70 236 хиляди евро главно поради факта, че получените през годината вноски бяха по-малко от нетните разходи, разпределени на донорите;

- **оперативните разходи**: намаляха с 203 251 хиляди евро в резултат на приключването на дейността на доверителния фонд, което доведе до намаляване на броя на неприключените договори, а оттам и до намаляване на разходите.

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

хиляди евро

	31.12.2023	31.12.2022 г.
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ		
Финансови активи	*3 949*	*1 943*
Предварително финансиране	*18 254*	*14 927*
	22 204	**16 870**
ТЕКУЩИ АКТИВИ		
Предварително финансиране	*178 366*	*304 055*
Вземания по операции с размяна и средства, подлежащи на	*22 396*	*35 914*
Пари и парични еквиваленти	*177 553*	*157 587*
	378 315	**497 556**
ОБЩО АКТИВИ	**400 519**	**514 426**
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Финансови пасиви	*(264 555)*	*(334 791)*
	(264 555)	**(334 791)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Задължения	*(14 261)*	*(30 975)*
Начислени разходи	*(121 704)*	*(148 660)*
	(135 965)	**(179 635)**
ОБЩО ПАСИВИ	**(400 519)**	**(514 426)**
НЕТНИ АКТИВИ	**–**	**–**

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ

хиляди евро

	2023 г.	2022 г.
ПРИХОДИ		
Приходи от операции без размяна		
Приходи от дарения	*408 274*	*605 739*
Събиране на разходи	*179*	*754*
	408 453	**606 493**
Приходи от операции с размяна		
Финансови приходи	*4 865*	*251*
Други приходи от размяна	*13 446*	*18 902*
	18 311	**19 152**
Общо приходи	**426 764**	**625 645**
РАЗХОДИ		
Оперативни разходи	*(387 294)*	*(590 545)*
Финансови разходи	*(434)*	*(643)*
Други разходи	*(39 036)*	*(34 457)*
Общо разходи	**(426 764)**	**(625 645)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	**–**	**–**

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

хиляди евро

	2023 г.	2022 г.
Икономически резултат за годината	–	–
Оперативни дейности		
(Увеличение)/намаление на предварителното финансиране	*122 362*	*173 980*
(Увеличение)/намаление на вземанията по операции с размяна и на	*13 517*	*9 425*
Увеличение/(намаление) на финансовите пасиви	*(70 236)*	*(190 739)*
Увеличение/(намаление) на задълженията	*(16 715)*	*(22 168)*
Увеличение/(намаление) на начислените разходи	*(26 956)*	*9 272*
Инвестиционни дейности		
Увеличение/намаление на недеривативните финансови активи по	*(2 007)*	*(1 943)*
НЕТНИ ПАРИЧНИ ПОТОЦИ	**19 966**	**(22 172)**
Нетно увеличение/(намаление) на парите и паричните еквиваленти	*19 966*	*(22 172)*
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	*157 587*	*179 759*
Пари и парични еквиваленти в края на годината	*177 553*	*157 587*

КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР И ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС

Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в милиони евро някои финансови данни в таблиците може да изглеждат грешни.

КОНСОЛИДИРАН СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

милиони евро

	31.12.2023	31.12.2022
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ		
Финансови активи	*91*	*69*
Предварително финансиране	*592*	*503*
Вземания по операции с размяна	*5*	*7*
	689	**580**
ТЕКУЩИ АКТИВИ		
Финансови активи	*3*	*3*
Предварително финансиране	*1 137*	*1 711*
Вземания по операции с размяна и средства, подлежащи на събиране,	*50*	*66*
Пари и парични еквиваленти	*807*	*1 189*
	1 997	**2 970**
ОБЩО АКТИВИ	**2 686**	**3 550**
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Финансови пасиви	*(85)*	*(101)*
	(85)	**(101)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Задължения	*(406)*	*(462)*
Начислени разходи и приходи за бъдещи периоди	*(1 110)*	*(1 282)*
	(1 516)	**(1 744)**
ОБЩО ПАСИВИ	**(1 600)**	**(1 845)**
НЕТНИ АКТИВИ	**1 086**	**1 705**
ФОНДОВЕ И РЕЗЕРВИ		
Поискан капитал на фонда — активни ЕФР	*54 566*	*65 100*
Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР	*2 252*	*2 252*
Икономически резултат, пренесен от предходни години	*(53 484)*	*(62 834)*
Икономически резултат за годината	*(2 249)*	*(2 813)*
НЕТНИ АКТИВИ	**1 086**	**1 705**

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ

милиони евро

	2023 г.	2022 г.
ПРИХОДИ		
Приходи от операции без размяна		
Дейности по събиране	*15*	*19*
Приходи от дарения за доверителните фондове	*122*	*169*
	136	**188**
Приходи от операции с размяна		
Финансови приходи	*14*	*3*
Други приходи	*56*	*96*
	70	**99**
Общо приходи	**207**	**287**
РАЗХОДИ		
Инструменти за помощ	*(1 870)*	*(2 331)*
Разходи, направени от други субекти	*(3)*	*(1)*
Разходи, направени от доверителните фондове	*(412)*	*(611)*
Разходи за съфинансиране	*(8)*	*4*
Финансови разходи	*(7)*	*(7)*
Други разходи	*(157)*	*(155)*
Общо разходи	**(2 456)**	**(3 100)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	**(2 249)**	**(2 813)**

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

милиони евро

	2023 г.	2022 г.
Икономически резултат за годината	*(2 249)*	*(2 813)*
Оперативни дейности		
Увеличение на капитала — вноски	*1 630*	*2 458*
(Увеличение)/намаление на вноските в доверителните фондове	*–*	*–*
(Увеличение)/намаление на предварителното финансиране	*486*	*414*
(Увеличение)/намаление на вземанията по операции с размяна и на	*18*	*16*
Увеличение/(намаление) на провизиите	*2*	*1*
Увеличение/(намаление) на финансовите пасиви	*(18)*	*(54)*
Увеличение/(намаление) на задълженията	*(56)*	*(96)*
Увеличение/(намаление) на начислените разходи и на приходите за	*(172)*	*120*
Други непарични движения	*–*	*-*
Инвестиционни дейности		
(Увеличение)/намаление на финансовите активи на разположение за	*(22)*	*(33)*
НЕТНИ ПАРИЧНИ ПОТОЦИ	**(382)**	**12**
Нетно увеличение/(намаление) на парите и паричните еквиваленти	(382)	12
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	1 189	1 177
Пари и парични еквиваленти в края на годината	807	1 189

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ

милиони евро

	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР	Общо нетни активи (C)+(D)+(E) +(F)
САЛДО КЪМ 31.12.2021 Г.	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	**2 061**
Увеличение на капитала — вноски	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	*–*	*–*	*2 457*
Икономически резултат за годината	*–*	*–*	*–*	*(2 813)*	*–*	*(2 813)*
САЛДО КЪМ 31.12.2022 Г.	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**1 705**
Увеличение на капитала — вноски	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*			*1 630*
Закриване на 8-ия ЕФР	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*		*–*
Икономически резултат за годината			*–*	*(2 249)*		*(2 249)*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 733)**	**2 252**	**1 086**

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЕФР

СЪДЪРЖАНИЕ

1. КОНТЕКСТ 81
1.1. Предишни ЕФР 81
1.2. 10-и и 11-и ЕФР 82
2. ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ 83
2.1. ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ 83
2.2. РЕСУРСИ 87
2.3. ОПЕРАТИВНИ РАЗХОДИ И СПЕЦИФИЧНИ ПРОГРАМИ 88
3. РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ 95

1. КОНТЕКСТ

Създаден през 1959 г., Европейският фонд за развитие е основният инструмент за предоставяне на помощ от ЕС за сътрудничество за развитие на страните от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ) и с Отвъдморските страни и територии (ОСТ). Основната му цел е да намали и в крайна сметка да изкорени бедността.

ЕФР е създаден по силата на вътрешно споразумение на представителите на държавите членки и се управлява от специален комитет. Ресурсите на ЕФР са ad hoc вноски от държавите — членки на ЕС, които вземат решение относно общата сума, която ще бъде разпределена за фонда (за период от пет години). В допълнение към тези вноски, държавите членки могат също да сключват споразумения за съфинансиране или да правят доброволни финансови вноски за ЕФР. Европейската комисия отговаря за финансовото изпълнение на операциите, провеждани с ресурси на ЕФР. Европейската инвестиционна банка управлява Инвестиционния механизъм.

ЕФР е фонд, който функционира на многогодишен принцип. Всеки ЕФР се сключва за период от около пет години и се урежда от свой собствен финансов регламент. Вътрешното споразумение за създаване последния ЕФР (на 11-ия ЕФР (2014—2020 г.) влезе в сила на 1 март 2015 г. От 2021 г. сътрудничеството с държавите от АКТБ е включено в Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИСРМС). Текущите проекти обаче, финансирани по линия на ЕФР, ще продължат да се изпълняват съгласно съответното правно основание за ЕФР.

Настоящият доклад се изготвя в съответствие с член 39 от Финансовия регламент за 11-ия ЕФР[7]. В него е предоставена информация за приходните и разходните операции на ЕФР с акцент върху важните събития, които са оказали значително въздействие върху финансовото изпълнение през годината.

Като се има предвид, че няма текущи операции по предходни ЕФР[8], настоящият доклад включва данни само за 10-ия и 11-ия ЕФР.

1.1. Предишни ЕФР

6-И И 7-И ЕФР

6-ият ЕФР бе закрит през 2006 г., а 7-ият ЕФР — през 2008 г.

В съответствие с член 1, параграф 2, буква б) от Вътрешното споразумение, приложимо за 9-ия ЕФР, салдата и отменените задължения от предишни ЕФР бяха прехвърлени към 9-ия ЕФР.

8-И И 9-И ЕФР

2021 година отбеляза финансовото и оперативното приключване на Осмия ЕФР на обща стойност от 10 374 милиона евро. Комисията обяви пред държавите членки приключването на 8-ия ЕФР в съобщението, което беше представено на Съвета през октомври 2021 г.

Всички дейности на 8-ия ЕФР са приключени, всички проверки и дейности за контрол са извършени и всички договори и финансови решения са приключени в отчетите на ЕФР. Средствата по всички нареждания за събиране на вземания, които все още са били неуредени след оперативното приключване, са събрани или събирането им е отменено, с изключение на 10 нареждания за събиране на вземания (в т.ч. 6 съдебни дела, следени от Правната служба). В съответствие с Решение C(2003) 19044 на Комисията тези нареждания за събиране на вземания бяха прехвърлени към 9-ия ЕФР.

Приключването на 9-ия ЕФР напредва добре. Все още има 10 неприключени договора, 6 от които са свързани с действия в Южен Судан (Решение 2011/315/ЕС на Съвета). Решението за тях е взето след клаузата за изтичане на срока на действие на 9-ия ЕФР и по принцип те трябва да бъдат приключени през 2024 г.

[7] Регламент (ЕС) 2018/1877 на Съвета.

[8] С изключение на операциите в Южен Судан.

През периода 2015—2023 г. Комисията извърши пет възстановявания на средства по 8-ия/9-ия ЕФР на обща стойност 1 911,1[9] милиона евро. Остатъкът от 7,8 милиона евро беше възстановен през януари 2024 г.[10] в контекста на плащането на първия транш от вноските на държавите членки в ЕФР за 2024 г.

1.2. 10-и и 11-и ЕФР

Споразумението за партньорство ЕО-АКТБ бе подписано на 23 юни 2000 г. в Котону от държавите — членки на Европейската общност, и държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ). То влезе в сила на 1 април 2003 г. (в което бе създаден 9-ият ЕФР). Споразумението от Котону бе изменено два пъти, първо със споразумението, подписано в Люксембург на 25 юни 2005 г. (с което бе създаден 10-ият ЕФР), второ — със споразумението, подписано в Уагадугу на 22 юни 2010 г. (с което бе създаден 11-ият ЕФР).

Решението на Съвета на ЕС от 27 ноември 2001 г. (2001/822/ЕО) за асоцииране на отвъдморските страни и територии (ОСТ) към Европейския съюз влезе в сила на 2 декември 2001 г. Това решение бе изменено на 19 март 2007 г. (Решение 2007/249/ЕО).

Вътрешното споразумение за финансирането и управлението на помощите, предоставени от Общността съгласно многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г. в съответствие ревизираното Споразумение от Котону, прието от представителите на правителствата на държавите — членки на Европейската общност, през август 2013 г., влезе в сила през март 2015 г.

Съгласно Споразумението от Котону за втория период (2008—2013 г.) 10-ият ЕФР разполагаше с общ бюджет от 22 682 милиона евро. От тази сума:

- 21 966 милиона евро бяха отпуснати на държавите от АКТБ;
- 286 милиона евро на ОСТ; и
- 430 милиона евро на Комисията като разходи за подкрепа за програмирането и изпълнението на ЕФР.

Сумата за държавите от АКТБ се разделя, както следва:

- 17 766 милиона евро за национални и регионални индикативни програми;
- 2 700 милиона евро за средства в рамките на АКТБ и междурегионално сътрудничество; и
- 1 500 милиона евро за инвестиционни механизми.

По-специално по-голям дял от бюджета е предназначен за регионални програми, като по този начин се подчертава значението на регионалната икономическа интеграция като основна рамка за национално и местно развитие. Нововъведение в 10-ия ЕФР беше създаването на „насърчителни суми" за всяка държава.

Съгласно Споразумението от Котону третият период (2014—2020 г.) от помощта на Общността за страните от АКТБ и ОСТ се финансира от 11-ия ЕФР със сумата от 30 506 милиона евро, от които:

- 29 089 милиона евро са предоставени за страните от АКТБ в съответствие с член 1.2, буква а) и член 2, буква г) от Вътрешното споразумение, от които 27 955 милиона евро се управляват от Европейската комисия,

- 364,5 милиона евро са предоставени за ОСТ в съответствие с член 1.2, буква а) и член 3.1 от Вътрешното споразумение, от които 359,5 милиона евро се управляват от Европейската комисия, и

- 1 052,5 милиона евро са за Комисията за финансиране на разходите, възникнали от програмирането и изпълнението на ресурсите на 11-ия ЕФР, в съответствие с член 1.2, буква а) от Вътрешното споразумение.

[9] 1 402,57 милиона преходен инструмент (Решение 2015/0246 на Съвета), 200 милиона (Решение 2017/1206 на Съвета), 223 милиона (Решение 2020/1708 на Съвета), 43 милиона (Решение 2021/1941 на Съвета) и 42,5 милиона (Решение 2022/2242 на Съвета).

[10] Решение (ЕС) 2023/2586 на Съвета от 13 ноември 2023 г.

2. ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ

2.1. ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ

ИЗМЕНЕНИЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ ЗА 10-ИЯ ЕФР

10-И ЕФР
ИЗМЕНЕНИЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ: 31.12.2023 Г.
АНАЛИЗ НА КРЕДИТИТЕ ПО ИНСТРУМЕНТИ

(милиони евро)

ИНСТРУМЕНТ		ПЪРВОНАЧАЛНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ	УВЕЛИЧЕНИЯ/НАМАЛЕНИЯ НА КУМУЛАТИВНИТЕ РЕСУРСИ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2022 Г.	УВЕЛИЧЕНИЕ ИЛИ НАМАЛЕНИЕ НА РЕСУРСИТЕ ПРЕЗ 2023 Г.	Бележки	ТЕКУЩО НИВО НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ
АКТБ	*Съфинансиране*	*0*	*202*			*202*
	Редовни вноски на държавите членки	*21 326*	*(526)*	*(95)*		*20 705*
	МЕЖДИННА СУМА АКТБ	21 326	(324)	(95)		20 907
ОСТ	*Редовни вноски на държавите членки*	*0*	*240*	*(0)*		*239*
	МЕЖДИННА СУМА ОСТ	0	240	(0)		239
ОБЩО 10-И ЕФР		21 326	(84)	(96)		21 146

ИЗМЕНЕНИЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ ЗА 11-ИЯ ЕФР

11-И ЕФР
ИЗМЕНЕНИЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ: 31.12.2023 Г.
АНАЛИЗ НА КРЕДИТИТЕ ПО ИНСТРУМЕНТИ

(милиони евро)

ИНСТРУМЕНТ		ПЪРВОНАЧАЛНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ	УВЕЛИЧЕНИЯ/НАМАЛЕНИЯ НА КУМУЛАТИВНИТЕ РЕСУРСИ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2022 Г.	УВЕЛИЧЕНИЕ ИЛИ НАМАЛЕНИЕ НА РЕСУРСИТЕ ПРЕЗ 2023 Г.	Бележки	ТЕКУЩО НИВО НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ
АКТБ	*Съфинансиране*	*0*	*89*	*0*		*89*
	Вътрешни СНО на ЕК	*0*	*1*			*1*
	Редовни вноски на държавите членки	*30 060*	*(822)*	*(74)*		*29 164*
	МЕЖДИННА СУМА АКТБ	**30 060**	**(732)**			**29 255**
ОСТ	*Съфинансиране*	*0*	*0*			*0*
	Вътрешни СНО на ЕК	*0*	*0*			*0*
	Редовни вноски на държавите членки	*0*	*355*	*(4)*		*351*
	МЕЖДИННА СУМА ОСТ	**0**	**355**			**351**
ОБЩО 11-И ЕФР		30 060	(526)	71		29 605

ИЗМЕНЕНИЕ НА ПОЕТИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ЦЕЛЕВИТЕ СРЕДСТВА И ПЛАЩАНИЯТА ЗА 10-ИЯ ЕФР

КОНСОЛИДИРАНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.
ВИД ПОМОЩ
АКТБ + ОСТ — 10-И ЕФР

(милиони евро)

		КРЕДИТИ	РЕШЕНИЯ			ЦЕЛЕВИ СРЕДСТВА			ПЛАЩАНИЯ		
			СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%
		(1)	(2)		(2):(1)	(3)		(3):(2)	(4)		(4):(3)
АКТБ	**Редовни вноски на държавите членки**										
	Разпределение на средствата										
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	12 297	12 288	(36)	100 %	12 264	(19)	100 %	12 199	37	99 %
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ Б — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	1 965	1 962	(4)	100 %	1 961	(0)	100 %	1 960	1	100 %
	МЕЖДИННА СУМА: ПРОДОВОЛСТВЕНА СИГУРНОСТ	343	484		141 %	482	166	100 %	306	74	64 %
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	527	526	(0)	100 %	526		100 %	522		99 %
	МЕЖДИННА СУМА: СРЕДСТВА В РАМКИТЕ НА АКТБ	3 612	3 596	(22)	100 %	3 572	23	99 %	3 384	60	95 %
	МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	1 948	1 792	(18)	92 %	1 768	(10)	99 %	1 692	(2)	96 %
	Съфинансиране										
	Разпределение на средствата										
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	185	175	(3)	95 %	175	(0)	100 %	173	1	99 %
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	5	5	(0)	110 %	5	(0)	100 %	5	1	100 %
	МЕЖДИННА СУМА: СРЕДСТВА В РАМКИТЕ НА АКТБ	12	11		91 %	11		100 %	11		100 %
	Резерв, който не може да бъде мобилизиран										
	МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 8-И/9-И ЕФР	14									
ОСТ	**Редовни вноски на държавите членки**										
	Разпределение на средствата										
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	186	186		100 %	182	(1)	98 %	172	2	95 %
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ Б — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	14	14		100 %	14		100 %	14		100 %
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	5	5		100 %	5		100 %	5		100 %
	МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	34	34		100 %	34	(0)	99 %	34	(0)	100 %
	ОБЩО: АКТБ+ОСТ (ВКЛ. РЕЗЕРВИ) (А+Б)	21 146	21 078	(84)	100 %	20 999	158	100 %	20 477	175	98 %

ИЗМЕНЕНИЕ НА ПОЕТИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ЦЕЛЕВИТЕ СРЕДСТВА И ПЛАЩАНИЯТА ЗА 11-ИЯ ЕФР

КОНСОЛИДИРАНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.
ВИД ПОМОЩ

АКТБ + ОСТ — 11-И ЕФР

(милиони евро)

		КРЕДИТИ	РЕШЕНИЯ			ЦЕЛЕВИ СРЕДСТВА			ПЛАЩАНИЯ		
			СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
АКТБ	**Редовни вноски на държавите членки**										
	Разпределение на средствата										
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	15 369	15 329	(92)	100 %	14 723	311	96 %	12 124	1 061	82 %
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ Б — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	1 060	1 059	(0)	100 %	1 053	13	99 %	1 007	27	96 %
	МЕЖДИННА СУМА: ПРОДОВОЛСТВЕНА СИГУРНОСТ	112	112		100 %	112	91	100 %	41	37	36 %
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	1 072	1 066	(1)	99 %	1 062	(0)	100 %	958	48	90 %
	МЕЖДИННА СУМА: СРЕДСТВА В РАМКИТЕ НА АКТБ	4 004	3 894	(13)	97 %	3 926	104	101 %	3 340	155	85 %
	МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	7 253	7 227	(59)	100 %	7 090	44	98 %	5 964	512	84 %
	Съфинансиране										
	Разпределение на средствата										
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	46	45	(1)	99 %	45		100 %	40	14	89 %
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	4	4		100 %	4		100 %	4	3	100 %
	МЕЖДИННА СУМА: СРЕДСТВА В РАМКИТЕ НА АКТБ	33	33		100 %	33	(0)	100 %	28	0	85 %
	МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	8	6		75 %	6		100 %	6	2	100 %
	Резерв, който не може да бъде мобилизиран										
	Резерви										
	МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 10-И ЕФР	128									
	МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 11-И ЕФР	167									
	Вътрешни СНО на ЕК										
	Резерви										
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	1	1		52 %	1		100 %	1		100 %
ОСТ	**Редовни вноски на държавите членки**										
	Разпределение на средствата										
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	211	211	(0)	100 %	194	0	92 %	193	1	100 %
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ Б — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	12	12		100 %	12		100 %	12	0	99 %
	МЕЖДИННА СУМА: ПРЕХОДЕН ИНСТРУМЕНТ	0									
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	8	7	(2)	79 %	6	(0)	96 %	6	1	94 %
	МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	102	102		100 %	102		100 %	69	17	67 %
	Резерв, който не може да бъде мобилизиран										
	Резерви										
	МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 10-И ЕФР	15									
	МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 11-И ЕФР	1									
	ОБЩО: АКТБ+ОСТ (ВКЛ. РЕЗЕРВИ) (А+Б)	29 605	29 106	(168)	98 %	28 368	562	97 %	23 791	1 878	84 %

2.2. РЕСУРСИ

Естество на ресурсите

Основните ресурси на ЕФР са вноските на държавите членки. Три пъти годишно Европейската комисия и Европейската инвестиционна банка отправят покана към държавите членки да внесат средства в ЕФР. Размерът на вноските, поискани всяка година, отразява размера на плащанията, които трябва да бъдат покрити през годината.

Преглед на вноските по държави членки

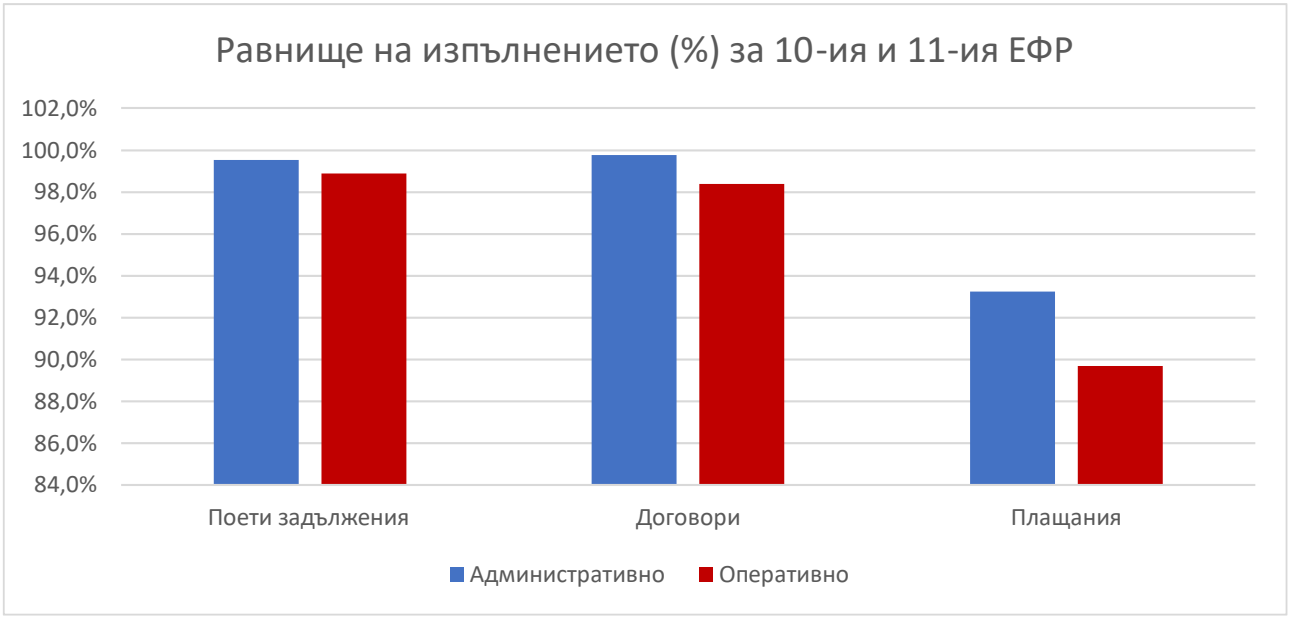
2.3. ОПЕРАТИВНИ РАЗХОДИ И СПЕЦИФИЧНИ ПРОГРАМИ

Естество на разходите

Наличната сума съгласно многогодишната финансова рамка се състои от 3 %, разпределени на Комисията за разходи за подкрепа, и 97 %, разпределени за изпълнението на проекти по ЕФР. Сумите се определят от всяко вътрешно споразумение и могат да бъдат увеличени с доброволни вноски и приходи от операции.

Разбивка на поетите като задължение, договорените и изплатените суми по видове разходи:

	КРЕДИТИ	РЕШЕНИЯ			ЦЕЛЕВИ СРЕДСТВА			ПЛАЩАНИЯ		
		СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%
	(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ 10-И + 11-И ЕФР	1 620	1 612	(3)	99,5 %	1 608	(1)	99,8 %	1 499	53	93,2 %
ОПЕРАТИВНО ИЗПЪЛНЕНИЕ (A+B) 10-И + 11-И ЕФР	50 751	50 184	(252)	98,9 %	49 367	720	98,4 %	44 268	2 053	89,7 %

Разбивка на поетите като задължение, договорените и изплатените суми по региони и държави

КУМУЛАТИВНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г. ПО ДЪРЖАВИ, % ОТ БК								
10-и + 11-и ЕФР		**ОБЩО 10-и и 11-и ЕФР (в милиони евро)**						
Кумулативно за 2023 г.		**Бюджетни кредити**	**Решения**	**% от БК**	**Целеви средства**	**% от БК**	**Плащания**	**% от БК**
АКТБ	**Общ/административен пакет/лихви**	**1 624**	1 614	99 %	1 615	99 %	1 494	92 %
	Резерв/неразпределени по държави	**2 862**	2 553	89 %	2 553	89 %	2 553	89 %
	Всички държави от АКТБ	**4 486**	**4 167**	**93 %**	**4 168**	**93 %**	**4 047**	**90 %**
	Ангола	**346**	346	100 %	344	99 %	300	87 %
	Бенин	**735**	732	100 %	720	98 %	679	92 %
	Ботсуана	**129**	127	98 %	126	97 %	126	97 %
	Буркина Фасо	**1 302**	1 302	100 %	1 297	100 %	1 261	97 %
	Бурунди	**569**	567	100 %	564	99 %	541	95 %
	Камерун	**521**	520	100 %	519	100 %	482	93 %
	Кабо Верде	**145**	145	100 %	144	100 %	144	100 %
	Коморски острови	**78**	77	99 %	76	98 %	72	92 %
	Конго (Бразавил)	**163**	163	100 %	159	98 %	139	85 %
	Конго (Демократична република)	**1 409**	1 407	100 %	1 371	97 %	1 219	87 %
	Бряг на слоновата кост	**705**	705	100 %	701	100 %	676	96 %
	Джибути	**181**	181	100 %	178	98 %	156	86 %
	Еритрея	**215**	215	100 %	215	100 %	75	35 %
	Етиопия	**1 604**	1 603	100 %	1 594	99 %	1 400	87 %
	Габон	**33**	33	99 %	32	97 %	30	91 %
	Гамбия	**314**	303	96 %	301	96 %	277	88 %
	Гана	**787**	786	100 %	782	99 %	726	92 %
	Гвинея-Бисау	**186**	186	100 %	185	100 %	175	94 %
	Гвинея (Конакри)	**502**	502	100 %	494	98 %	434	86 %
	Мавриций	**82**	82	100 %	82	100 %	82	100 %
	Кения	**863**	863	100 %	855	99 %	753	87 %
	Лесото	**250**	249	100 %	248	99 %	197	79 %
	Либерия	**488**	487	100 %	443	91 %	436	89 %
	Мадагаскар	**782**	782	100 %	730	93 %	591	76 %
	Малави	**1 020**	1 020	100 %	970	95 %	883	87 %
	Мали	**1 423**	1 421	100 %	1 414	99 %	1 230	86 %
	Мавритания	**344**	344	100 %	341	99 %	321	93 %
	Мозамбик	**1 455**	1 448	100 %	1 391	96 %	1 124	77 %
	Намибия	**188**	188	100 %	178	95 %	169	90 %
	Нигер	**1 275**	1 275	100 %	1 259	99 %	1 247	98 %
	Нигерия	**1 101**	1 100	100 %	1 097	100 %	1 025	93 %
	Уганда	**989**	989	100 %	983	99 %	834	84 %
	Централноафриканска република	**610**	610	100 %	609	100 %	584	96 %
	Руанда	**840**	840	100 %	831	99 %	816	97 %
	Сао Томе и Принсипи	**56**	56	100 %	54	96 %	49	88 %
	Сенегал	**663**	663	100 %	659	99 %	620	94 %
	Сейшелски острови	**23**	23	100 %	23	100 %	22	98 %
	Сиера Леоне	**662**	659	99 %	646	98 %	597	90 %
	Сомалия	**900**	898	100 %	895	99 %	889	99 %
	Судан	**298**	298	100 %	298	100 %	298	100 %
	Южен Судан	**91**	91	100 %	91	100 %	91	100 %
	Есватини (Свазиленд)	**125**	124	99 %	122	97 %	108	86 %
	Танзания	**1 172**	1 171	100 %	1 161	99 %	1 060	90 %
	Чад	**936**	936	100 %	902	96 %	794	85 %

	Того	**377**	377	100 %	375	99 %	355	94 %
	Замбия	**830**	830	100 %	784	94 %	648	78 %
	Зимбабве	**469**	462	99 %	460	98 %	453	97 %
	*** Общо Африка**	**28 235**	28 185	100 %	27 703	98 %	25 192	89 %
	Антигуа и Барбуда	**15**	15	100 %	15	100 %	15	95 %
	Барбадос	**22**	22	99 %	22	99 %	21	94 %
	Белиз	**42**	42	100 %	41	96 %	35	83 %
	Доминика	**41**	41	100 %	40	98 %	40	98 %
	Гренада	**21**	21	100 %	21	100 %	20	98 %
	Гвиана	**79**	79	100 %	77	97 %	77	97 %
	Хаити	**1 009**	1 002	99 %	876	87 %	773	77 %
	Ямайка	**236**	236	100 %	233	99 %	222	94 %
	Доминиканска република	**283**	281	99 %	280	99 %	278	98 %
	Сейнт Лусия	**32**	32	100 %	32	100 %	31	96 %
	Сейнт Китс и Невис	**8**	8	100 %	6	72 %	6	72 %
	Сейнт Винсънт и Гренадини	**26**	26	100 %	26	99 %	22	84 %
	Суринам	**27**	27	100 %	27	99 %	26	96 %
	Тринидад и Тобаго	**29**	28	99 %	28	99 %	24	85 %
	*** Общо Кариби**	**1 870**	1 861	100 %	1 724	92 %	1 590	85 %
	Фиджи	**48**	48	100 %	48	99 %	48	98 %
	Острови Кук	**5**	5	100 %	5	100 %	5	100 %
	Соломонови острови	**68**	68	100 %	68	100 %	61	90 %
	Кирибати	**42**	42	100 %	41	98 %	37	87 %
	Маршалови острови	**17**	17	100 %	17	100 %	16	98 %
	Микронезия	**23**	23	100 %	22	97 %	16	68 %
	Науру	**4**	4	98 %	4	98 %	4	98 %
	Ниуе	**3**	3	100 %	3	100 %	3	100 %
	Палау	**5**	5	100 %	4	70 %	4	68 %
	Папуа-Нова Гвинея	**239**	239	100 %	233	97 %	202	84 %
	Западна Самоа	**67**	67	100 %	67	99 %	67	99 %
	Източен Тимор	**174**	171	98 %	169	97 %	157	90 %
	Тонга	**28**	28	100 %	28	100 %	28	100 %
	Тувалу	**13**	13	100 %	13	99 %	13	97 %
	Вануату	**55**	55	100 %	54	99 %	49	90 %
	*** Общо Тихоокеански басейн**	**793**	789	100 %	776	98 %	709	89 %
	Средства в рамките на АКТБ	**8 097**	7 970	98 %	7 973	98 %	6 988	86 %
	Африкански държави, в които португалският е официален език (PALOP)	**60**	60	100 %	60	99 %	55	91 %
	Регион Южна Африка FED 10	**137**	135	99 %	135	99 %	132	96 %
	Регион Централна Африка	**558**	554	99 %	546	98 %	422	76 %
	Регион Източна и Южна Африка	**3 092**	3 066	99 %	2 973	96 %	2 383	77 %
	Регион Западна Африка	**1 946**	1 943	100 %	1 917	99 %	1 613	83 %
	Карибски регион	**539**	538	100 %	526	98 %	397	74%
	Тихоокеански регион	**323**	321	99 %	299	93 %	224	69 %
	Резерв/неразпределени по региони	**0**	0	0	0	0	0	0
	*** Общо регионално сътрудничество АКТБ**	**14 752**	14 587	99 %	14 429	98 %	12 213	83 %
	АКТБ	**50 137**	49 589	99 %	48 801	97 %	43 750	87 %
ОСТ	**Резерв/неразпределени по държави/територии**	**30**	12	39 %	11	38 %	11	36 %
	Всички държави от ОСТ	**30**	12	39 %	11	38 %	11	36 %
	Ангила	**28**	27	99 %	27	99 %	27	99 %
	Фолкландски острови	**10**	10	100 %	10	100 %	10	100 %
	Острови Питкерн	**5**	5	100 %	5	100 %	5	100 %

	Търкс и Кайкос	**32**	32	100 %	32	100 %	32	100 %
	Британски Вирджински острови	**2**	2	100 %	2	98 %	2	93 %
	Монсерат	**33**	33	100 %	33	100 %	33	100 %
	Света Елена	**38**	38	100 %	38	100 %	38	100 %
	*** Общо британски ОСТ**	**147**	146	100 %	146	100 %	146	100 %
	Нидерландски Антили	**40**	40	100 %	23	56 %	20	51 %
	Нидерландски Антили — Бонер	**4**	4	100 %	4	98 %	2	56 %
	Нидерландски Антили — Саба	**3**	3	100 %	3	100 %	3	100 %
	Нидерландски Антили — Синт Еустациус	**2**	2	100 %	2	100 %	2	100 %
	Аруба	**21**	21	100 %	21	99 %	21	96 %
	Синт Мартен	**14**	14	100 %	8	55 %	5	33 %
	*** Общо нидерландски ОСТ**	**85**	85	100 %	61	72 %	54	63 %
	Уолис и Футуна	**39**	39	100 %	37	95 %	29	75 %
	Майот	**29**	29	100 %	29	100 %	29	100 %
	Нова Каледония	**50**	50	100 %	50	100 %	50	100 %
	Френска Полинезия	**51**	51	100 %	49	97 %	49	97 %
	Сен Пиер и Микелон	**47**	47	100 %	47	100 %	47	100 %
	*** Общо френски ОСТ**	**215**	215	100 %	212	98 %	204	95 %
	регион	**137**	137	100 %	136	99 %	103	75 %
	*** Общо регионално сътрудничество ОСТ**	**137**	137	100 %	136	99 %	103	75 %
	ОСТ	**614**	595	97 %	566	92 %	517	84 %
ОБЩО: АКТБ+ОСТ		**50 751**	50 184	99 %	49 367	97 %	44 268	87 %

Разбивка на поетите като задължение, договорените и изплатените суми по разходни области за 11-ия ЕФР

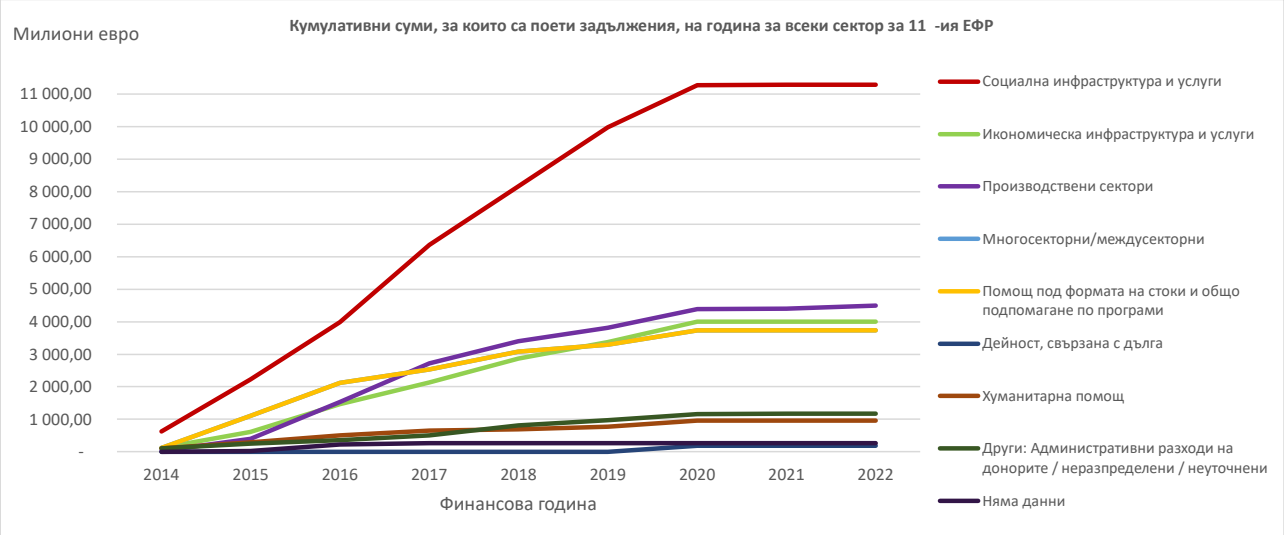
11-и ЕФР — Разбивка на поетите като задължение, договорените и изплатените суми по разходни области (секторни кодове на DAC)[11]

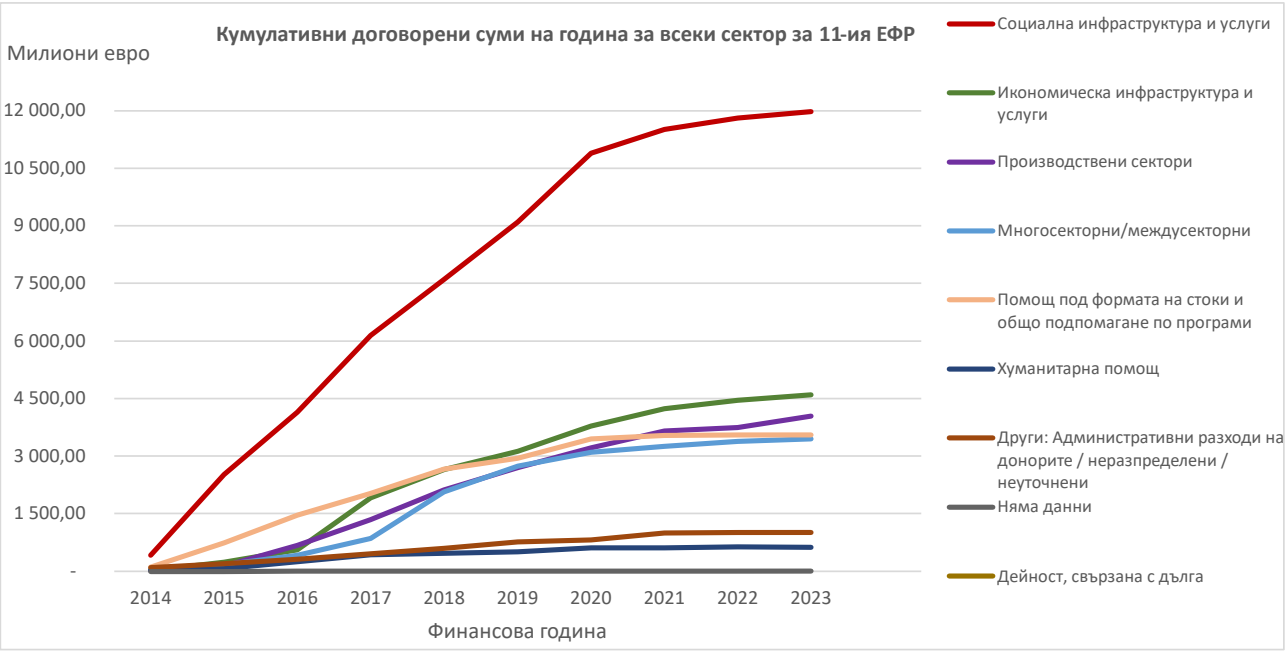
(милиони евро)

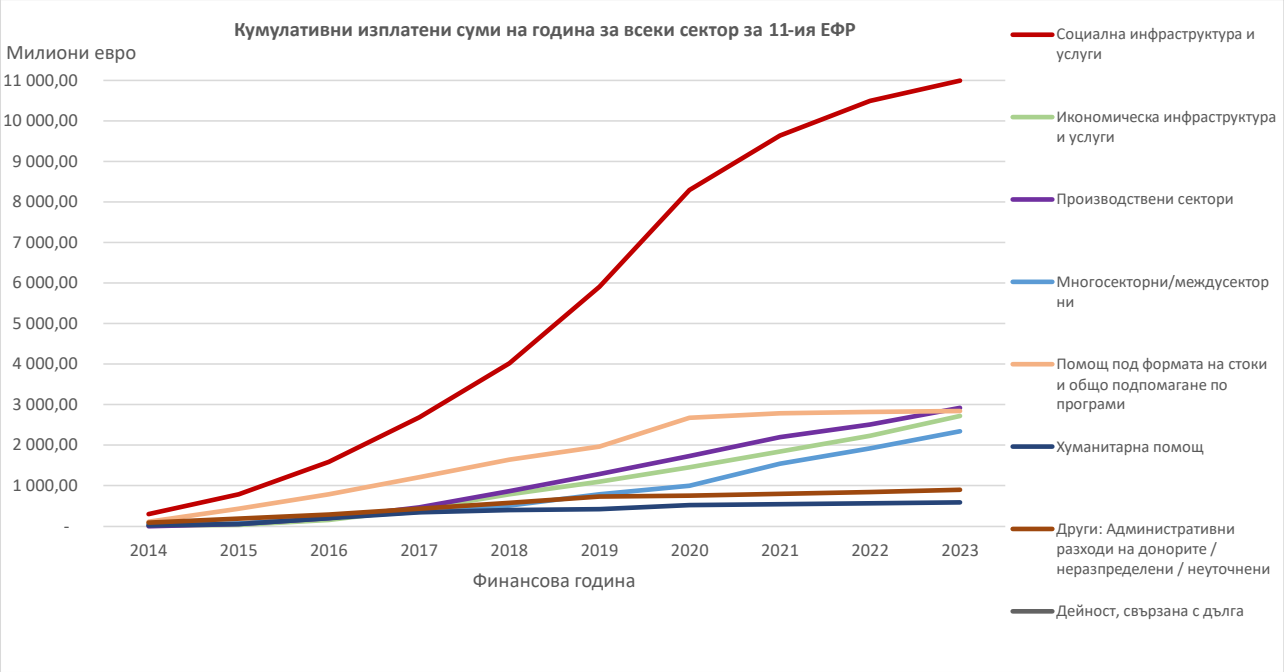
Сектор	Поети като задължение	Договорени	Изплатени
Социална инфраструктура и услуги			
110 Образование	1 192,46	1 132,83	995,48
120 Здравеопазване	2 131,40	2 510,72	2 263,73
130 Политики/програми за населението и репродуктивно здраве	352,44	50,31	35,95
140 Водоснабдяване и канализация	788,50	848,83	547,53
150 Правителство и гражданско общество	5 826,37	6 047,02	5 540,34
160 Друга социална инфраструктура и услуги	996,71	1 385,46	1 611,09
Социална инфраструктура и услуги ОБЩО	11 287,88	11 975,17	10 994,13
Икономическа инфраструктура и услуги			
210 Транспорт и складиране	1 425,48	2 055,09	1 083,29
220 Комуникации	140,96	146,96	114,64
230 Енергетика	2 015,13	1 943,06	1 220,76
240 Банкови и финансови услуги	82,03	129,29	83,97
250 Бизнес и други услуги	343,43	324,93	223,51
Икономическа инфраструктура и услуги ОБЩО	4 007,01	4 599,33	2 726,17
Производствени сектори			
310 Селско, горско и рибно стопанство	3 344,16	3 105,92	2 351,62
320 Промишленост, минерални ресурси и минно дело, строителство	641,59	492,66	297,21
330 Търговия и туризъм	507,49	436,11	272,06
Производствени сектори ОБЩО	4 493,24	4 034,69	2 920,88
Многосекторни/междусекторни			
410 Обща защита на околната среда	989,82	841,85	658,36
430 – Други многосекторни	3 886,22	2 610,66	1 685,71
Многосекторни/междусекторни ОБЩО	4 876,04	3 452,51	2 344,07
Помощ под формата на стоки и общо подпомагане по програми			
510 Обща бюджетна подкрепа	3 116,32	3 165,05	2 480,30
520 Хранителна помощ за развитие	617,50	391,67	367,06
Помощ под формата на стоки и общо подпомагане по програми ОБЩО	3 733,82	3 556,73	2 847,36
Дейност, свързана с дълга			
600 – Дейност, свързана с дълга	183,00	183,00	183,00
Дейност, свързана с дълга ОБЩО	183,00	183,00	183,00
Хуманитарна помощ			
720 Спешно реагиране	746,19	452,54	451,93
730 Възстановяване	137,83	65,05	42,29
740 Готовност при бедствия	72,79	110,05	93,41
Хуманитарна помощ ОБЩО	956,81	627,64	587,63
Административни разходи на донорите / неразпределени / неуточнени			
910 Административни разходи на донорите	995,52	948,63	857,45
998 Неразпределени / неуточнени	183,74	56,05	38,45
Няма данни	260,50	1,64	1,21
Административни разходи на донорите / неразпределени / неуточнени ОБЩО	1 439,76	1 006,32	897,11
ОБЩА СУМА ЗА 11-ИЯ ЕФР	**30 977,56**	**29 435,38**	**23 500,34**

[11] Брутни суми (т.е. без отменените бюджетни кредити и нарежданията за събиране на вземания)
Сумите в колони „Поети като задължение", „Договорени" и „Изплатени" са оцветени според техния размер.

Изменение на кумулативните поети като задължение, договорени и изплатени суми по разходни области за 11-ия ЕФР

Кумулативни изплатени суми на година за всеки сектор за 11-ия ЕФР
Милиони евро
11 000,00
10 000,00
9 000,00
8 000,00
7 000,00
6 000,00
5 000,00
4 000,00
3 000,00
2 000,00
1 000,00
-
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
Финансова година
Социална инфраструктура и услуги
Икономическа инфраструктура и услуги
Производствени сектори
Многосекторни/междусектор ни
Помощ под формата на стоки и общо подпомагане по програми
Хуманитарна помощ
Други: Административни разходи на донорите / неразпределени / неуточнени
Дейност, свързана с дълга

3. РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ

Бюджетни кредити за административни разходи

Бюджетни кредити за покриване на текущите разходи на субектите (персонал, сгради, офис оборудване).

Приет бюджет

Проектобюджетът се превръща в приетия бюджет веднага след като бъде одобрен от бюджетния орган.

Коригиращ бюджет

Решение, прието през бюджетната година, за изменение (увеличение, намаление, трансфер) на аспекти на приетия бюджет за тази година.

Бюджетни кредити

Финансиране на бюджета.

В бюджета се предвиждат както поетите задължения (правни ангажименти за предоставяне на финансиране), така и плащанията (парични или банкови преводи към бенефициерите). Бюджетните кредити за поети задължения и бюджетните кредити за плащания често се различават (многогодишни бюджетни кредити), тъй като задължение за многогодишните програми и проекти обикновено се поема изцяло през годината, през която е взето решението за тези програми и проекти, и средствата по тях се плащат през годините с напредването на тяхното изпълнение.

Целеви приходи

Приходи, предназначени за финансирането на конкретни разходи.

Бюджетен резултат

Разликата между получения доход и изплатените суми, включително корекциите за преноси, анулирани суми и валутно-курсови разлики.

За агенциите получената сума ще трябва да бъде възстановена на финансиращия орган.

Изпълнение на бюджета

Усвояване на бюджета чрез разходни и приходни операции.

Бюджетна позиция/бюджетен ред/бюджетно състояние

Приходите и разходите се записват в структурата на бюджета съгласно задължителна номенклатура, която отразява естеството и целта на всеки елемент. Тази номенклатура е наложена от бюджетния орган. Отделните категории (дял, глава, статия или позиция) служат за официално описание на номенклатурата.

Бюджетно задължение

Операция, чрез която разпоредителят с бюджетни кредити заделя бюджетните кредити, необходими за покриване на последващи плащания за изпълнение на правни задължения.

Отмяна на бюджетни кредити

Бюджетните кредити, които не са били използвани до края на финансовата година и които не могат да бъдат пренесени, се отменят.

Пренасяне на бюджетни кредити

Изключение от принципа на ежегодност, доколкото бюджетните кредити, които не са могли да бъдат използвани през дадена бюджетна година, могат при строги условия и по изключение да бъдат пренесени за използване през следващата година.

Бюджетни кредити за поети задължения

Бюджетните кредити за поети задължения покриват пълната стойност на правните задължения (договори, споразумения или решения за предоставяне на безвъзмездни средства), които могат да бъдат подписани през текущата финансова година.

Отмяна на поети задължения

Това е операция, с която отговорният разпоредител с бюджетни кредити отменя изцяло или частично заделянето на бюджетни кредити, направено по-рано посредством поемане на бюджетно задължение.

Многогодишни бюджетни кредити

Многогодишните бюджетни кредити се използват за финансиране на многогодишни операции; те покриват, за текущата финансова година, общите разходи по правните задължения, поети за операции, чието изпълнение обхваща повече от една финансова година.

Финансов резултат

Въздействие върху счетоводния баланс на разходите и приходите въз основа на правилата за счетоводна отчетност на базата на текущо начисляване.

Установени вземания

Право на събиране на приходи от длъжник, признато чрез издаване на нареждане за събиране на вземания.

Валутно-курсова разлика

Разликата, получена от обменните курсове, прилагани към трансакциите, засягащи държави извън еврозоната, или от преоценката на активи и пасиви в чуждестранна валута към датата на отчета.

Разходи

Термин, използван за описание на разходването на бюджета от всички видове източници на средства.

Безвъзмездни средства

Преки финансови вноски от бюджета за бенефициери — трети страни, участващи в дейности, които обслужват политиките на Съюза.

Бюджетни кредити, които губят сила

Неизползваните бюджетни кредити, които ще бъдат отменени в края на финансовата година. Губене на сила означава отмяна на цялото или на част от разрешението за извършване на разходи и/или за поемане на задължения. Това разрешение намира израз под формата на бюджетен кредит.

За съвместните предприятия (и Европейския институт за иновации и технологии — EIT), както е посочено във финансовите им правила, неизползваните бюджетни кредити могат да бъдат записани в прогнозата за приходите и разходите за следващите максимум три финансови години (т.нар. правило „N+3“). Следователно изгубилите сила бюджетни кредити за СП могат да бъдат активирани отново до финансовата година „N+3“.

Правно основание/основен акт

Правният акт, приет от законодателния орган (обикновено Съвета и Европейския парламент), в който се посочват целта на дадена разходна програма на Съюза, предназначението на бюджетните

кредити, правилата за интервенция, срокът на валидност и съответните финансови правила, които служат като правно основание за изпълнението на разходната програма.

Правно задължение

Акт, с който разпоредителят с бюджетни кредити поема задължение към трети страни, което води до разходи за бюджета на Съюза.

Често срещани форми на правни задължения са договорите за обществени поръчки, споразуменията за безвъзмездни средства и решенията за отпускане на безвъзмездни средства.

Едногодишни бюджетни кредити

Бюджетни кредити, които задоволяват годишни нужди и следователно за тях трябва да бъдат поети задължения през бюджетната година. Само сумите, които отговарят на условията за автоматично пренасяне, могат да бъдат изплатени през следващата година. Едногодишните бюджетни кредити, които не са използвани, т.е. за които не са поети задължения до края на годината, се отменят (освен ако по изключение с решение на Комисията не е дадено разрешение за неавтоматично пренасяне). Едногодишни бюджетни кредити се прилагат за административните разходи, като бюджетните кредити за поети задължения са равни на бюджетните кредити за плащания.

Бюджетни кредити за оперативни разходи

Бюджетни кредити за оперативни разходи финансират различните политики, главно под формата на безвъзмездни средства или обществени поръчки.

Неизпълнени поети задължения

Неизпълнените поети задължения (или RAL от френския израз „reste à liquider“) се определят като сумата на бюджетните кредити, за които са поети задължени и които все още не са изплатени. Те произтичат пряко от съществуването на многогодишни програми и от разграничаването между бюджетните кредити за поети задължения и бюджетните кредити за плащания.

Бюджетни кредити за плащания

Бюджетните кредити за плащания покриват разходите, дължими през текущата година, които произтичат от правни задължения, поети през текущата година и/или през предходни години.

RAL (Reste à liquider)

Сума, която остава да бъде платена по бюджетно задължение в даден момент. Вж. „Неизпълнени поети задължения“.

Излишък

Положителна разлика между приходите и разходите, която трябва да бъде върната на финансиращия орган. Вж. „Бюджетен резултат“.

Трансфер между бюджетните редове

Трансферите между бюджетните редове са свързани с преместване на бюджетни кредити от един бюджетен ред в друг в хода на финансовата година и следователно представляват изключение от принципа на специфичност на бюджета.

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО — ФОНДОВЕ, УПРАВЛЯВАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

ЕВРОПЕЙСКА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

СЪВЕТ НА ДИРЕКТОРИТЕ

ИНВЕСТИЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ

КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.

(1) Независим одиторски доклад

(2) Отчет за финансовото състояние

(3) Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход

(4) Отчет за промените в ресурсите на вносителите

(5) Отчет за паричните потоци

(6) Бележки към финансовите отчети

ОРИГ.: EN

ПОВЕРИТЕЛНО

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.
(в хиляди евро)

	Бележки	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
АКТИВИ			
Пари и парични еквиваленти	5	1 376 824	1 451 970
Вземания от вносителите	9/16	85 321	85 321
Касови финансови активи	10	-	73 003
Дериватни финансови инструменти	6	55 765	75 852
Заеми и аванси	7	1 683 312	1 849 786
Акции и други ценни книжа с променлива доходност	8	820 713	797 341
Други активи	11	616	950
Общо активи		**4 022 551**	**4 334 223**
ПАСИВИ И РЕСУРСИ НА ВНОСИТЕЛИТЕ			
ПАСИВИ			
Приходи за бъдещи периоди	12	48 515	52 417
Провизии за кредитни ангажименти	13	19 038	16 583
Дължими суми на трети страни	14	427 828	190 927
Други пасиви	15	3 338	2 419
Общо пасиви		**498 719**	**262 346**
Ресурси на вносителите	16/17	**3 523 832**	**4 071 877**
Общо пасиви и ресурси на вносителите		**4 022 551**	**4 334 223**

ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧИЛА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.

(в хиляди евро)

	Бележки	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.	От 1.1.2022 г. до 31.12.2022 г.
Приходи от лихви и други подобни приходи*	19	148 336	93 786
Разходи за лихви и други подобни разходи	19	-	-5 479
Нетни лихви и други подобни приходи		**148 336**	**88 307**
Приходи от такси и комисионни	20	25	511
Разходи за такси и комисионни	20	-62	-761
Нетни приходи от такси и комисионни		**-37**	**-250**
Промяна на справедливата стойност на деривативни финансови инструменти	6	-20 087	94 680
Нетен резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност	21	-8 457	24 432
Нетен резултат от заеми и аванси, оценени по FVTPL	7	-8 932	-3 080
Нетен валутен резултат	22	-67 885	-140 104
Нетен резултат от финансови операции		**-105 361**	**-24 072**
Промяна в обезценката по заемите и авансите, без корекции	7.2	9 055	8 562
Промени в провизиите за кредитни ангажименти, без корекции	13	-2 470	20
Общи административни разходи	23	-29 655	-33 628
Печалба за годината		**19 868**	**38 939**
Обща всеобхватна печалба на приходи за годината		**19 868**	**38 939**

* За годината, приключила на 31 декември 2023 г., лихвите и другите подобни приходи включват 118,5 милиона евро (2022 г.: 85,8 милиона евро), изчислени за активите, държани по амортизирана стойност, въз основа на метода на ефективния лихвен процент.

ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В РЕСУРСИ НА ВНОСИТЕЛИТЕ ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧИЛА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.

(в хиляди евро)

		Поискани вноски	Изплатени вноски	Неразпределена печалба	Общо
Към 1 януари 2023 г.	**Бележки**	**3 701 695**	**-**	**370 182**	**4 071 877**
Вноски на държавите членки, поискани през годината	16	20 000	-	-	**20 000**
Вноски на държавите членки, изплатени през годината	17	-	-587 913	-	**-587 913**
Печалба за 2023 г.		-	-	19 868	**19 868**
Промени в ресурсите на вносителите		**20 000**	**-587 913**	**19 868**	**-548 045**
Към 31 декември 2023 г.		**3 721 695**	**-587 913**	**390 050**	**3 523 832**

	Поискани вноски	Изплатени вноски	Неразпределена печалба	Общо
Към 1 януари 2022 г.	**3 471 695**	**-**	**331 243**	**3 802 938**
Вноска на държавите членки, поискана през годината	230 000	-	-	**230 000**
Печалба за 2022 г.	-	-	38 939	**38 939**
Промени в ресурсите на вносителите	**230 000**	**-**	**38 939**	**268 939**
Към 31 декември 2022 г.	**3 701 695**	**-**	**370 182**	**4 071 877**

ОТЧЕТИ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧИЛА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.

(в хиляди евро)

	Бележки	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.	От 1.1.2022 г. до 31.12.2022 г.
ОПЕРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ			
Печалба за годината		**19 868**	**38 939**
Корекции, направени за:			
Нетен резултат по справедлива стойност от акции и други ценни книжа с променлива доходност	8	15 142	-9 271
Промяна в обезценката по заемите и авансите, без корекции	7.2	-9 055	-8 562
Нетен резултат от заеми и аванси, оценени по FVTPL	7	8 932	3 080
Промяна в начислената лихва и амортизираната стойност на заеми и аванси		708	2 291
Нетни промени в провизиите за кредитни ангажименти, без корекции		2 455	-19
Промени в справедливата стойност на деривати		20 087	-94 680
Промяна в начислената лихва и амортизираната стойност на касовите финансови активи	10	-248	321
Промяна в приходите за бъдещи периоди		-3 902	3 985
Въздействие на промените във валутния курс върху заемите	7.1	86 765	-53 747
Влияние на промените във валутния курс върху акциите и другите ценни книжа с променлива доходност	8	30 026	-25 463
Въздействие на промените във валутния курс върху касовите наличности		-8 031	-12 006
Печалба/(Загуба) от оперативни дейности преди промените в оперативните активи и пасиви		**162 747**	**-155 132**
Отпускане на заеми	7	-207 237	-260 493
Изплащане на заеми	7	288 155	458 381
Промяна в начислените лихви по пари и парични еквиваленти	5	4 039	1 822
Придобиване на касови финансови активи	10	-348 523	-920 290
Падежи на касовите финансови активи	10	421 278	847 608
Увеличение на акциите и другите ценни книжа с променлива доходност	8	-101 100	-139 935
Нетни постъпления от акции и други ценни книжа с променлива доходност		39 246	90 219
Намаление на други активи		334	136
Увеличение на други пасиви		919	86
Увеличение/(Намаление) на суми, платими на Европейската инвестиционна банка		33 951	-58 093
Нетни парични потоци (използвани в) / от оперативни дейности		**293 809**	**-135 691**
ФИНАНСОВИ ДЕЙНОСТИ			
Вноски, получени от държавите членки		79 710	238 450
Суми, получени от държавите членки, за лихвени субсидии и техническа помощ		220 290	61 450
Суми, платени от името на държавите членки, за лихвени субсидии и техническа помощ		-77 050	-60 619
Вноски, платени от името на държавите членки	17	-587 913	-
Нетни парични потоци от финансови дейности		**-364 963**	**239 281**
Нетно увеличение на парите и паричните еквиваленти		**-71 154**	**103 590**
Обобщен отчет за паричните потоци:			
Пари и парични еквиваленти в началото на финансовата година		**1 450 589**	**1 359 005**
Нетни парични потоци, (използвани в) / от:			
Оперативни дейности		293 809	-135 691
Дейности по финансиране		-364 963	239 281
Въздействия на промените във валутния курс върху парите и паричните еквиваленти		-8 031	-12 006
Пари и парични еквиваленти в края на финансовата година		**1 371 404**	**1 450 589**
Парите и паричните еквиваленти се състоят от:			
Касова наличност	5	146 494	328 079
Срочни депозити (без начислената лихва)	5	625 403	963 004
Търговски ценни книжа	5	599 507	159 506
		1 371 404	**1 450 589**

Бележки към финансовите отчети към 31 декември 2023 г.

1 Обща информация

Инвестиционният механизъм („механизмът“ или ИМ) е създаден в рамките на Споразумението от Котону („Споразумението“) за сътрудничество и помощ за развитие, сключено между групата от държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн („държавите от АКТБ“) и Европейския съюз и неговите държави членки на 23 юни 2000 г., преразгледано на 25 юни 2005 г. и 22 юни 2010 г.

Механизмът не е отделно юридическо лице и Европейската инвестиционна банка („ЕИБ“ или „банката“) управлява вноските от името на държавите членки („дарители“) в съответствие с разпоредбите на Споразумението и действа като администратор на механизма.

Финансирането по Споразумението се осигурява от бюджетите на държавите — членки на ЕС. Държавите — членки на ЕС, допринасят със суми, разпределени за финансирането на ИМ и за безвъзмездните средства за финансиране на лихвените субсидии, както е предвидено в многогодишните финансови рамки (първи финансов протокол, обхващащ периода 2000—2007 г. и наричан 9-и Европейски фонд за развитие (ЕФР), втори финансов протокол, обхващащ периода 2008—2013 г. и наричан 10-и ЕФР, и трети финансов протокол, обхващащ периода 2014—2020 г. и наричан 11-и ЕФР). На ЕИБ е поверено управлението на:

iv) механизма, който представлява рисков револвиращ фонд от 3 685,5 милиона евро, насочен към насърчаване на инвестициите в частния сектор в държавите от АКТБ, от които 48,5 милиона евро са разпределени за отвъдморските страни и територии („страните от ОСТ“);

v) безвъзмездните средства за финансиране на лихвени субсидии на стойност до 1 220,85 милиона евро за държавите от АКТБ и до 8,5 милиона евро за страните от ОСТ. До 15 % от тези субсидии могат да се използват за финансиране на техническа помощ, свързана с проекти.

На 23 декември 2020 г. Съветът взе решение за удължаване на периода на задълженията по Инвестиционния механизъм с най-малко шест месеца. След удължаването Банката одобри операциите в съответствие с мандата си до 30 юни 2021 г. (Решение (ЕС) 2020/2233 на Съвета от 23 декември 2020 г. относно заделянето на средствата, произтичащи от обратните потоци по Инвестиционния механизъм за АКТБ от операции по линия на 9-ия, 10-ия и 11-ия ЕФР, ОВ L 437/188, 28.12.2020 г.).

Страните от ЕС и АКТБ се споразумяха да изменят решението относно преходните мерки, за да се удължи срокът на прилагане на разпоредбите на Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС до 31 декември 2023 г. или до влизането в сила на новото споразумение, или до временното прилагане на новото споразумение между Съюза и държавите от АКТБ, в зависимост от това кое от тези събития настъпи първо (Решение № 2/2019 на Комитета на посланиците на АКТБ—ЕС за приемане на преходни мерки съгласно член 95, параграф 4 от Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС, което впоследствие беше изменено с Решение № 3/2021 на Комитета на посланиците на АКТБ—ЕС от 26 ноември 2021 г. за изменение, с Решение (ЕС) 2022/970 на Комитета на посланиците на АКТБ—ЕС от 16 юни 2022 г. и с Решение № 2/2023 на Комитета на посланиците на АКТБ—ЕС от 25 октомври 2023 г.).

Финансовите отчети са изготвени на база действащо предприятие, което предполага, че Механизмът ще бъде в състояние да покрива всички парични задължения по всички операции за обозримото бъдеще. Продължителността на Механизма не е определена. Вътрешното споразумение за 11-ия ЕФР остава в сила (съгласно член 14, параграф 3 от него), докато е необходимо, за да бъдат осъществени изцяло всички операции, финансирани по Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС и Решението за отвъдморско асоцииране и многогодишната финансова рамка.

Регламентът за ИССРМС — Глобална Европа, който влезе в сила на 14 юни 2021 г. (Регламент (ЕС) 2021/947 от 9 юни 2021 г.), осигурява основното правно основание за помощта от ЕС извън ЕС през периода 2021—2027 г. и управлението на новия институционален мандат на Банката за операции извън Европейския съюз, включително в региона на АКТБ. Това включва интегрирането на сегашния извънбюджетен ЕФР в бюджета на ЕС. В Регламента за ИСРМС е предоставено правното основание на Комисията да възлага бъдещите мандати на ЕС на ЕИБ за дейността ѝ извън ЕС. Той също така ще осигури рамката за външни инвестиции, за да може Съюзът да си сътрудничи с партньорски институции чрез безвъзмездни средства или гаранции от бюджета на ЕС.

В бъдеще обратните потоци от ИМ ще бъдат разгърнати в рамките на ИССРМС чрез комбинация от специален компонент за частния сектор на АКТБ в рамките на Европейския фонд за устойчиво развитие (ЕФУР+) и доверителен фонд. На 15 февруари 2023 г. бе подписано споразумение за трансфер между ЕИБ и Европейската комисия („споразумението за трансфер“). Целта на това споразумение е трансферът на средствата, произтичащи от обратни потоци по линия на Механизма, когато станат достъпни, в съответствие с Решение (ЕС) 2020/2233 („обратните потоци по ИМ за АКТБ“) и Решение (ЕС) 2021/1764 („обратните потоци по ИМ за ОСТ“, а заедно с обратните потоци по ИМ за АКТБ — „обратните потоци“). За повече подробности, моля, вж. бележка 2.4.6 и бележка 17.

Настоящите финансови отчети обхващат периода от 1 януари 2023 г. до 31 декември 2023 г.

По предложение на Управителния комитет Съветът на директорите прие финансовите отчети на 21 март 2024 г. и разреши тяхното представяне за одобрение на Съвета на гуверньорите до 26 април 2024 г.

2 Съществени счетоводни политики

2.1 Основа за подготовка — декларация за съответствие

Финансовите отчети на механизма се изготвят в съответствие с международните стандарти за финансова отчетност (МСФО), приети от Европейския съюз. Финансовите отчети към 31 декември 2023 г. включват отчета за финансовото състояние, отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, отчета за промените в ресурсите на вносителите и отчета за паричните потоци, както и бележките.

2.2 Важни счетоводни оценки, допускания и прогнози

Изготвянето на финансовите отчети налага изготвянето на прогнози и допускания, които засягат отчетените приходи, разходи, активи, пасиви и оповестяването на условните активи и пасиви. Използването на наличната информация и извършването на оценка са присъщи за изготвянето на прогнози. Действителните резултати в бъдеще биха могли да се различават от тези прогнози, а разликите може да бъдат от съществено значение за финансовите отчети. Прогнозите и залегналите в основата допускания се преразглеждат постоянно. Преразгледаните прогнози се признават в бъдеще.

Оценки и прогнози се използват най-много в следните случаи:

- **Справедлива стойност на финансовите инструменти**

Когато справедливата стойност на финансовите инструменти, вписани в счетоводния баланс, не може да бъде установена от действащите пазари, тя се определя с помощта на редица методи за остойностяване, в това число чрез използване на математически модели. При възможност данните за тези модели се вземат от наблюдаваните пазари, но ако това не е осъществимо, се налага определена степен на преценяване при установяване на справедливите стойности. Оценките се категоризират в различни нива в йерархията на справедливите стойности въз основа на данните, използвани при методите за остойностяване, описани в бележки 2.4.2 и 4.

- **Загуби от обезценка на заеми и аванси**

За измерването на очакваните кредитни загуби (ОКЗ) ръководството трябва да прави съществени преценки, по-специално оценка на значителното увеличение на кредитния риск след първоначалното вписване, включване на информация за бъдещето, а след това и прогноза за размера и графика на бъдещите парични потоци и стойността на обезпеченията при определяне на загубите от обезценка. Тези оценки зависят от редица фактори, които могат да доведат до значителни промени в сроковете и коректива за загуби, който да бъде признат (бележка 2.4.2). Съответните допускания относно последиците за обезценката, произтичащи от общата ситуация на несигурност и от нестабилността, която възникна през 2022 г. и продължи да е налице през 2023 г., са описани подробно в бележка 2.4.2.2 и бележка 3.2.3.7.

- **Оценка на некотирани капиталови инвестиции**

Оценката на некотираните капиталови инвестиции обикновено се основава на следното:

- скорошни пазарни операции при справедливи условия между независими страни,
- текуща справедлива стойност на друг инструмент, който в основата си е същият,
- очаквани парични потоци, сконтирани при текущи ставки, приложими за инструменти със същите условия и рискове,
- метод на коригираните нетни активи или
- други модели за оценка.

Определянето на паричните потоци и дисконтовите фактори за некотираните капиталови инвестиции налага значително използване на приблизителни оценки. Механизмът редовно коригира техниките за оценка и ги изпитва за валидност с цени от наблюдавани текущи пазарни операции на същия инструмент или с други съществуващи наблюдавани пазарни данни.

- **Консолидиране на субекти, в които механизмът има участия**

ЕИБ направи заключения, според които никой от субектите, в които има участия, не е контролиран от механизма. Това се дължи на факта, че във всички тези субекти главният партньор, управителят на фонда или управителният съвет носят цялата отговорност за управлението и контрола на дейностите и операциите на партньорството и са компетентни и оправомощени да направят всичко необходимо, за да изпълнят предназначението и целите на партньорството в съответствие с инвестиционните насоки и насоките на политиката.

2.3 Промени в счетоводните стандарти

С изключение на измененията по-долу, механизмът последователно е прилагал счетоводните политики, посочени в бележка 2.4, към всички периоди, представени в настоящите финансови отчети. Механизмът прие следните нови стандарти и изменения на стандартите.

Нови и изменени стандарти, приети от механизма

Следните нови стандарти и изменения на съществуващите стандарти породиха действие за финансовите отчети на механизма, считано от 1 януари 2023 г.:

- Изменения на МСС 1 „Представяне на финансови отчети“ и на Втората насока за практическото прилагане: „Оповестяване на счетоводната политика“;
- Изменения на МСС 8 „Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки“: „Определение на счетоводните приблизителни оценки“;

Измененията, изброени по-горе, не са оказали влияние върху сумите, признати в предходни периоди, и не се очаква да засегнат съществено текущия период или бъдещите периоди.

Нови стандарти, изменения и тълкувания, които все още не са приети от механизма

Към 31 декември 2023 г. бяха издадени следните изменения на съществуващи стандарти, които не бяха задължителни за годишните отчетни периоди, завършващи на 31 декември 2023 г.:

Изменения на съществуващи стандарти, които са одобрени от ЕС и влизат в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г.:

Изменения на МСС 1 „Представяне на финансови отчети“: „Класификация на пасивите като текущи или нетекущи“, както и „Нетекущи пасиви с договорни клаузи“.

Изменения на съществуващи стандарти, които все още не са одобрени от ЕС:

- Изменения на МСС 7 „Отчет за паричните потоци“ и МСФО 7 „Финансови инструменти“: „Споразумения за финансиране на плащанията към доставчиците“;
- Изменения на МСС 21 „Ефекти от промените в обменните курсове“: „Липса на възможност за обмен“;
- Изменения на МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“: „Продажба или вноска на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие“.

Към датата, на която бе разрешено представянето на настоящите финансови отчети, механизмът не е приел предсрочно нито един от изброените по-горе стандарти или изменения на съществуващи стандарти и не са издадени тълкувания, които да са приложими и да трябва да бъдат взети под внимание от механизма към която и да е отчетна дата. Ръководството очаква всички съответни становища да бъдат приети за първия период, започващ на или след датата на влизането им в сила, както и те да не окажат съществено въздействие върху финансовите отчети на механизма.

2.4 Обобщение на съществените счетоводни политики

Отчетът за финансовото състояние представлява активи и пасиви по ред на намаляваща ликвидност и не прави разлика между текущи и нетекущи позиции.

2.4.1 Конвертиране на чужда валута

Механизмът използва еврото (EUR) за представяне на своите финансови отчети, което е също така функционалната валута. Освен ако не е посочено друго, финансовата информация, представена в евро, е закръглена до най-близкото хиляда.

Операциите в чужда валута се конвертират в евро по валутния курс, който е в сила към деня на операцията.

Паричните активи и пасиви, изразени във валута, различна от евро, се конвертират в евро по валутния курс, който е в сила към датата на отчета за финансовото състояние. Печалбата или загубата от такова конвертиране се записват в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Непаричните позиции, измерени по историческа стойност в чужда валута, се конвертират по валутния курс към датите на първоначалните операции. Непаричните позиции, измерени по справедлива стойност в чужда валута, се конвертират по валутния курс към датата на определяне на справедливата стойност.

Валутно-курсовите разлики, които се получават при извършване на операции по курсове, различни от курса в деня на операцията, и нереализираните валутно-курсови разлики за неизплатени парични активи и пасиви в чужда валута се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

2.4.2 Финансови активи, различни от деривати

Недериватните финансови инструменти първоначално се признават, като се използва датата на сетълмента.

Класификация и оценяване

Финансови активи

При първоначалното признаване финансовите активи се класифицират като оценявани по амортизирана стойност (AC) или по справедлива стойност през печалбата или загубата (FVTPL), а финансовите пасиви се класифицират като оценявани по AC или FVTPL.

Съгласно МСФО 9 класифицирането започва с определяне дали финансовият актив се счита за дългов или капиталов инструмент. МСФО 9 се позовава на определенията в МСС 32 „Финансови инструменти: представяне“.

Дългови инструменти са инструментите, които отговарят на определението за финансов пасив от гледна точка на контрагента, заеми и дългови ценни книжа, включително облигации, полици или сертификати, емитирани от структурирани субекти, правителства или предприятия.

Дългов инструмент се класифицира по AC, ако отговаря на следните две условия и не е посочен по FVTPL:

- активът се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е активите да бъдат държани, за да се съберат договорните парични потоци; както и
- съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва (критерий SPPI).

Горепосочените изисквания следва да се прилагат за цял финансов актив, дори ако съдържа внедрен дериват.

Капиталовите инструменти са инструменти, които отговарят на определението за собствен капитал от гледна точка на емитента, т.е. инструменти, които не съдържат договорно задължение за плащане и които доказват остатъчен дял в нетните активи на емитента. Капиталовите инструменти се оценяват по FVTPL.

При първоначалното признаване на капиталова инвестиция, която не е държана за търгуване, механизмът може неотменимо да избере да представи последващите промени в друг всеобхватен доход. Този избор се прави за всяка отделна инвестиция.

Всички други финансови активи се класифицират като оценявани по FVTPL.

Оценка на бизнес модела

Като ръководител на механизма, ЕИБ извършва оценка на целта на бизнес модела, при който дългов инструмент се държи на равнище портфейл, тъй като това най-добре отразява начина, по който бизнесът се управлява, а на управлението се предоставя информация. Разглежданата информация включва:

- обявените политики и цели за портфейла и функционирането на тези политики на практика. По-специално, дали стратегията на ръководството е насочена към получаване на приходи от договорни лихви, като поддържа специален профил на лихвените проценти, при който срокът на финансовите активи съвпада със срока на пасивите, които финансират тези активи, или реализира парични потоци чрез продажбата на активите;
- как резултатите на портфейла се оценяват и отчитат пред ръководството на механизма;
- рисковете, които засягат изпълнението на бизнес модела (и финансовите активи, държани в рамките на този бизнес модел), и как тези рискове се управляват; както и
- честотата, обема и времето на извършване на продажбите в предходни периоди, причините за тези продажби и очакванията за бъдещи продажби.

Информацията за продажбите обаче не се разглежда отделно, а като част от цялостна оценка на начина, по който се постига обявената от механизма цел за управление на финансовите активи, и на начина, по който се реализират паричните потоци.

Бизнес моделът за операциите по пряко кредитиране на пакета за социално и отговорно финансиране е описан и оповестен в бележка 25.

Критерий единствено плащания по главница и лихва (SPPI)

За целите на тази оценка „главница“ се определя като справедливата стойност на дълговия инструмент при първоначалното признаване. Понятието „лихва“ се определя като възнаграждение за стойността на парите във времето и за кредитния риск, свързан с непогасената главница през определен период от време, както и за други основни рискове и разходи по кредитирането (напр. ликвиден риск и административни разходи), както и марж на печалбата.

При оценката на това дали договорните парични потоци представляват единствено плащания по главница и лихва, се вземат предвид договорните условия на инструмента. Това включва оценка дали финансовият актив съдържа договорно условие, което би могло да промени сроковете или размера на договорните парични потоци по такъв начин, че активът вече да не отговаря на това условие.

Отписване

Механизмът отписва финансов актив, когато изтекат договорните права върху паричните потоци от финансовия актив, или правата за получаване на договорните парични потоци се прехвърлят чрез сделка, при която механизмът или прехвърля рисковете и ползите от собствеността върху финансовия актив, или запазва по същество всички рискове и ползи от собствеността, но не запазва контрола върху финансовия актив.

При отписване на финансов актив или финансов пасив (бележка 2.4.4) разликата между балансовата стойност на актива или пасива (или балансовата стойност, разпределена за частта от отписания актив или пасив) и сумата от i) полученото или платено възнаграждение и ii) всяка кумулативна печалба или загуба, която е била призната в друг всеобхватен доход, се признава в печалбата или загубата, с изключение на кумулативните печалби или загуби, признати в друг всеобхватен доход за капиталови инвестиции, отчетени по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, които са прехвърлени в резервния фонд, а не в печалбата или загубата при освобождаване.

В контекста на реформата на IBOR оценката на механизма за това дали промяната на финансов инструмент, който се отчита по амортизирана стойност, е съществена се прави след прилагане на практически целесъобразния метод, въведен с реформата на IBOR, фаза 2. Съгласно измененията, издадени от CMCC, механизмът не отписва финансов инструмент, чиито договорни парични потоци са променени като пряко следствие от реформата и промяната е икономически еквивалентна на предишната база за определяне на договорните парични потоци (т.е. базата непосредствено преди промяната).

Прекласификация

Финансовите активи не се прекласифицират след първоначалното им признаване, освен в периода след промяната от страна на механизмът на неговия бизнес модел за управление на финансовите активи.

Изменение

Финансов актив, оценен по амортизирана стойност, се счита за изменен, когато договорните му парични потоци са предоговорени или изменени по друг начин. Предоговарянето или изменението може да доведе или да не доведе до отписване на стария финансов инструмент и до признаване на новия финансов инструмент.

Съществено договорно изменение на паричните потоци на финансов актив, оценен по амортизирана стойност, в резултат на което финансовият актив се отписва, води до признаване на новия финансов актив по неговата справедлива стойност и до вписване на въздействието на изменението върху печалбата или загубата в консолидирания отчет за доходите в „Резултат от финансовите операции“.

Договорно изменение се счита за съществено, ако дисконтираната настояща стойност на паричните потоци при преразгледаните условия (дисконтирана с използване на първоначалния ефективен лихвен процент) е различна с най-малко 10 % от дисконтираната настояща стойност на останалите парични потоци на първоначалния финансов актив. Отчитат се и качествени фактори, като промяната във валутата, в която е деноминиран финансовият актив, и характеристиките на конвертиране.

В контекста на реформата на IBOR оценката на механизма за това дали промяната на финансов инструмент, който се отчита по амортизирана стойност, е съществена се прави след прилагане на практически целесъобразния метод, въведен с реформата на IBOR, фаза 2. Механизмът актуализира ефективния лихвен процент, без да променя балансовата стойност на финансовия инструмент, ако базата за определяне на договорните парични потоци на финансовия инструмент, оценяван по амортизирана стойност, се променя като пряко следствие от реформата и ако промяната е икономически еквивалентна на предишната база (т.е. базата непосредствено преди промяната).

Измерване на справедливите стойности на финансовите инструменти

Справедливата стойност е цената, която ще бъде получена за продажбата на актив или платена за прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване на главницата, или при липса на такава — на най-изгодния пазар, до който механизмът има достъп към тази дата.

Когато е приложимо, ЕИБ от името на механизма измерва справедливата стойност на даден инструмент, като използва обявената за този инструмент цена на действащ пазар. Даден пазар се смята за действащ, ако се извършват сделки за активи или пасиви с достатъчна честота и обем, така че да се осигурява непрекъсната ценова информация.

Когато справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, вписани в отчета за финансовото състояние, не може да бъде установена от действащите пазари, тя се определя с помощта на редица техники за оценка, в това число чрез използване на математически модели. При възможност данните за тези модели се вземат от наблюдаваните пазари, но ако това не е осъществимо, се налага определена степен на преценяване при установяване на справедливите стойности. Избраният модел за остойностяване включва всички фактори, които участниците на пазара биха взели предвид при определянето на цената на сделката.

Тези методи за остойностяване могат да включват модели за нетната настояща стойност и дисконтирания паричен поток, сравнение със сходни инструменти, за които съществуват наблюдаеми пазарни цени, модела на ценообразуване Блек-Шоулс, модела за полиномните опции и други модели за оценка. Допусканията и данните, използвани в методите за остойностяване, включват безрискови и референтни лихвени проценти, кредитни спредове, използвани при оценяването на дисконтовите проценти, цените на облигациите и ценните книжа, валутните курсове, цените на собствения капитал и индекса на собствения капитал и очакваните ценови колебания и корелации.

Целта на методите за остойностяване е да се достигне до справедлива стойност, която отразява цената, която би била получена за продажбата на актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване.

Банката използва широко признати модели за остойностяване за определяне на справедливата стойност на общи и по-опростени финансови инструменти, като лихвени и валутни суапове, които използват само наблюдаеми пазарни данни и изискват ограничена управленска преценка и прогноза. Наблюдаемите цени и данните за модела обикновено са налични на пазара за котирани дългови и капиталови ценни книжа, търгувани на борсата деривати и прости извънборсови дериватни инструменти, като например лихвени суапове. Наличността на наблюдаемите пазарни цени и данни за модела намалява необходимостта от управленска преценка и прогноза и също намалява несигурността при определяне на справедливите стойности. Наличността на наблюдаемите пазарни цени и данни варира в зависимост от продуктите и пазарите и има тенденция да се променя под влияние на конкретни събития и общите условия на финансовите пазари.

При по-сложните инструменти Банката използва свои собствени модели за остойностяване, които са разработени от признати модели за оценка. Възможно е някои или всички значими данни в тези модели да не са наблюдаеми на пазара, а да са получени от пазарни цени или проценти или да са определени приблизително въз основа на предположения. Примери за инструменти, включващи значими ненаблюдаеми данни, са някои заеми и гаранции, за които няма действащ пазар. Моделите за остойностяване, които използват значими ненаблюдаеми данни, изискват по-висока степен на управленска преценка и прогноза при определянето на справедливата стойност. Управленска преценка и оценка обикновено се изискват при избора на подходящ модел за остойностяване, при определяне на очакваните бъдещи парични потоци на оценявания финансов инструмент, определяне на вероятността от неизпълнение от страна на контрагента и определяне на предварителните плащания и подбора на подходящи дисконтови проценти.

Механизмът измерва справедливата стойност, използвайки следната йерархия на справедливата стойност, която отразява значението на входящите данни, използвани при извършване на измерването:

- Ниво 1: данни, които са некоригирани обявени цени на действащите пазари за идентични инструменти, до които механизмът има достъп.
- Ниво 2: данни, различни от включените в ниво 1 обявени цени, които могат да се наблюдават пряко (т.е. цени) или косвено (т.е. въз основа на цените). Тази категория включва инструменти, оценявани чрез обявени пазарни цени на действащи пазари за сходни инструменти, обявени цени на идентични или сходни инструменти на пазари, които се считат за по-малко действащи, или други методи за остойностяване, когато всички значими данни са пряко или косвено наблюдаеми чрез пазарни данни.
- Ниво 3: данни, които не са наблюдаеми. Тази категория включва всички инструменти, при които методът на остойностяване включва данни, които не се основават на наблюдаеми данни, и ненаблюдаемите данни имат значително въздействие върху остойностяването на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват въз основа на обявените цени на сходни инструменти, при които са необходими значими ненаблюдаеми корекции или допускания, за да се отразят разликите между инструментите.

Механизмът позволява трансфери между отделни нива на йерархията на справедливата стойност в края на отчетния период, през който е настъпила промяната.

Обезценка на финансови активи

МСФО 9 се основава на ориентиран към бъдещето модел на очаквана кредитна загуба (ОКЗ). ЕИБ създаде рамка за изчисляване на очакваната кредитна загуба в зависимост от състоянието на макроикономиката. Тя включва съставянето на параметри на кредитния риск Point-in-Time — PIT (отделна точка във времето) (вероятност от неизпълнение (Probability of default — PD) и загуба при неизпълнение (Loss given default — LGD) въз основа на систематичен фактор (кредитен цикъл), който се определя от макроикономиката и се прогнозира чрез макроикономически прогнози или сценарии. Окончателната ОКЗ е претеглена по вероятност средна стойност на съответните ОКЗ на макроикономическия сценарий. Ориентираният към бъдещето модел за обезценка се прилага за финансови активи, оценени по амортизирана стойност, за договори за финансова гаранция, както и за извънбалансови задължения.

Съгласно МСФО 9 корективите за загуби се измерват въз основа на някое от следните основания:

- 12-месечни ОКЗ: това са ОКЗ, които произтичат от евентуални случаи на неизпълнение в рамките на 12-те месеца след датата на отчитане; както и
- ОКЗ през целия жизнен цикъл: това са ОКЗ, които произтичат от всички възможни случаи на неизпълнение през очаквания живот на даден финансов инструмент.

Стандартът МСФО 9 определя „триетапен“ модел за обезценка, основан на промените в кредитното качество след първоначалното признаване. Финансовите инструменти се класифицират на етап 1 с изключение на онези инструменти, за които е установено

значително увеличение на кредитния риск (SICR) след първоначалното признаване. Това включва както количествена, така и качествена информация и анализ, основани на експертния опит на банката, включително и ориентирана към бъдещето информация.

Закупени или създадени активи с кредитна обезценка (POCI) са финансовите активи, които от момента на първоначалното признаване се считат за класифицирани като етап 3. За финансовите активи POCI кумулативните промени в ОКЗ през целия жизнен цикъл след първоначалното признаване се признават в отчета за печалбата или загубата.

Оценката на Банката за етапа по МСФО 9 се основава на последователен подход, при който се използва специфична за контрагента или инструмента информация в съответствие с вътрешните насоки и процедури, като по-специално се включват сигнали за ранно предупреждение, вътрешен рейтинг (намаление с 3 или повече степени в сравнение с историческия вътрешен рейтинг за контрагенти, чийто текущ вътрешен рейтинг е под инвестиционния) и просрочени задължения (просрочие с повече от 30 дни).

ЕИБ счита, че последиците за обезценката в резултат на общата ситуация на несигурност и различните рискове, натрупани в резултат на нахлуването на Русия в Украйна, са отразени в съществуващия ориентиран към бъдещето модел на ОКЗ, който се счита за достатъчно стабилен, за да отчете такива екстремни събития. По-специално, съответните въздействия са пряко отразени чрез макроикономическите прогнози и срочните структури на PD.

Според ЕИБ съществуващият ориентиран към бъдещето модел на ОКЗ се счита за достатъчно стабилен, за да вземе предвид екстремни икономически събития, които са пряко отразени чрез макроикономическите прогнози и срочните структури на PD. Както е посочено в бележка 3.2.3.8, ЕИБ използва експертна оценка, когато оценява кредитния риск на тези контрагенти.

Ако е настъпило значително увеличение на кредитния риск, финансовият инструмент се прехвърля към етап 2, но все още не се счита, че е с кредитна обезценка. Ако финансовият инструмент е с кредитна обезценка, той се прехвърля към етап 3.

За да установи експозициите на етап 3, Банката определя дали е налице обективно доказателство за риск от неизпълнение. Счита се, че даден финансов актив е в неизпълнение, когато е малко вероятно заемополучателят да изплати изцяло своите кредитни задължения към механизма, без да прибягва до средствата на механизма, или когато просрочието на заемополучателя е с повече от 90 дни по което и да е съществено кредитно задължение към механизма.

В това отношение даден финансов актив се счита за обезценен, когато се установи, че е вероятно механизмът да не може да събере всички дължими суми в съответствие с първоначалните договорни условия или еквивалентна стойност. Индивидуалните кредитни експозиции се оценяват въз основа на характеристиките на заемополучателя, общото финансово състояние, ресурсите и историческите данни за плащанията, перспективите за подкрепа от финансово отговорни гаранти и, когато е приложимо, реализуемата стойност на всяко обезпечение.

Всички обезценени вземания се преглеждат и анализират най-малко два пъти годишно. Всички последващи промени в размера и времевия график на очакваните бъдещи парични потоци спрямо предварителните прогнози ще доведат до промяна на провизиите срещу загуби по кредити и ще бъдат начислени или кредитирани в отчета за доходите. Средствата за обезценка се възстановяват само когато кредитното качество се е подобрило, така че да е налице разумна гаранция за своевременно събиране на главницата и лихвата в съответствие с първоначалните договорни условия на споразумението за вземане по кредит. Отписване се прави, когато цялото вземане или част от него се счита за несъбираемо или за опростено. Отписванията се начисляват спрямо вече установени обезценки или директно към отчета за доходите и намаляват размера на главницата на дадено вземане. Частично или изцяло събраните суми, които вече са отписани, се кредитират в отчета за доходите. По отношение на финансовите активи, които са отписани, все още могат да бъдат прилагани действия по принудително изпълнение с цел спазване на процедурите на Банката за събиране на дължими суми.

Оценяване на очакваните кредитни загуби (ОКЗ) — входящи данни, предположения и техники

Оценяването на ОКЗ през целия жизнен цикъл се прилага за активите от етап 2 и етап 3, докато оценяването на 12-месечните ОКЗ се прилага за активите от етап 1.

Очакваните кредитни загуби са изчислени въз основа на следните променливи:

- Кредитен рейтинг и PIT вероятност от неизпълнение (PD),
- PIT загуба при неизпълнение (LGD),
- Експозиция при неизпълнение (EAD).

Кредитният рейтинг на контрагента се определя на определена дата, като се използват модели на оценки, съобразени с различните категории контрагенти и експозиции.

Всеки кредитен рейтинг съответства на конкретна вероятност от неизпълнение (PD), която представлява вероятността контрагент да не изпълни своето финансово задължение или през следващите 12 месеца, или през оставащия срок на задължението. Следователно рейтингите са първичните данни за определянето на PIT срочната структура на PD за експозициите. ЕИБ събира информация за резултатите и за неизпълнението относно експозициите към кредитен риск на механизма. Събраните данни се сегментират по видове сектори и по видове региони. Различни сектори и региони, реагиращи по хомогенен начин на кредитните цикли, се анализират заедно.

ЕИБ използва статистически модели, за да анализира събраните данни и да генерира прогнози за оставащия период на вероятността от неизпълнение (PD) за експозициите и как се очаква те да се променят поради изминаващото време и дадени специфични макроикономически сценарии.

Загубата при неизпълнение представлява очакването на ЕИБ за съотношението на загубата по експозиция, дължаща се на неизпълнение от страна на контрагент, към размера на неизплатената сума в случай на неизпълнение. LGD може да бъде определена също като „1 - процент на събиране“. Прогнозите за загубата при неизпълнение се определят главно по географски признак и по вид контрагент, с пет основни класа експозиции: държавни институции, публични институции, финансови институции, предприятия и финансиране на проекти. Стойностите на загубата при неизпълнение могат да бъдат допълнително коригирани въз основа на продукта и специфичните за договора характеристики на експозицията.

ЕИБ включва PIT и ориентирана към бъдещето информация както в своята оценка за това дали кредитният риск на даден инструмент се е увеличил значително след първоначалното му признаване, така и в своята оценка на очакваните кредитни загуби.

За измерването на ОКЗ ЕИБ е разработила условен подход на моделиране, наречен „моделът PIT PD“, за изчисляване на срочните структури на PD, включващ:

- определянето на функция за икономически обоснована връзка между кредитния цикъл и макроикономическите променливи и
- набор от три макроикономически сценария (един базов сценарий и два сценария, отразяващи спад и възход в икономиката) с многогодишен потенциал за реализиране на БВП и свързаните с него вероятности.

За да генерира макроикономически сценарии, ЕИБ използва макроикономически полуструктурен многонационален модел с множество уравнения на световната икономика със специфични за всяка държава блокове. Централният/базовият сценарий е разработен така, че да съответства на най-новите прогнози на Европейската комисия. Положителните и отрицателните сценарии са разработени около основния сценарий чрез внедряването на многонационалния модел / модела с множество уравнения. Сценариите са получени въз основа на сътресения на БВП, което е основната мярка за икономическата активност. Сътресенията в реалния БВП са калибрирани така, че да възпроизвеждат наблюдаваната колебливост на променливата. Когато е целесъобразно, се прилага и експертна преценка за прецизиране на размера и устойчивостта на сътресенията на БВП. В резултат на това сътресенията се определят заедно с функция на разпадане, за да се определи въздействието на сътресенията във времето. Вероятностите, свързани с всеки сценарий, се определят в съответствие с пазарните показатели (за изменчивост) и вътрешно разработени показатели/проследяващи показатели, използвани последователно във времето с цел отчитане на несигурността.

При моделите PIT PD и PIT LGD на ЕИБ се използват едни и същи прогнозни стойности на кредитния цикъл като основни входящи данни при различни макроикономически сценарии. Кредитният цикъл се изчислява на базата на процента на понижение на рейтинга от външна рейтингова агенция и прогнозите за годишните темпове на растеж на реалния БВП, както и на спреда между дългосрочните и краткосрочните лихвени проценти.

EAD представлява очакваната експозиция в случай на неизпълнение и се основава на текущата експозиция към контрагента и потенциалните промени на текущата сума, разрешена съгласно договора, включително амортизацията. EAD на финансов актив е неговата брутна балансова стойност. Що се отнася до задълженията за кредитиране и финансовите гаранции, EAD включва усвоената сума.

2.4.2.1 Пари и парични еквиваленти

Механизмът определя парите и паричните еквиваленти като текущи сметки, краткосрочни депозити или търговски ценни книжа с първоначален падеж от три месеца или по-малко. Парите и паричните еквиваленти се отчитат по амортизирана стойност в отчета за финансовото състояние.

2.4.2.2 Касови финансови активи

Касовите финансови активи включват котирани и некотирани облигации с намерението да се задържат до падежа и търговски ценни книжа с първоначален срок до падежа над три месеца и следователно се класират по амортизирана стойност.

Тези облигации и търговски ценни книжа първоначално се оценяват по себестойност, която е справедливата стойност плюс всички преки разходи по сделката. Разликата между входната цена и стойността при погасяване се амортизира в съответствие с метода на ефективната лихва за оставащия живот на инструмента.

2.4.2.3 Заеми и аванси

Портфейлът от заеми и аванси може да се състои от дългови инструменти, като заеми и дългови ценни книжа, включително облигации, полици или сертификати, емитирани от структурирани субекти с намерението да ги държат до падеж и да получат договорните парични потоци.

Заемите и авансите включват:

- заеми и аванси, оценени по амортизирана стойност.
- заеми и аванси, оценени задължително по FVTPL.

Заемите от механизма се отчитат като активи на механизма, когато се предоставят парични средства на заемополучателите. Неизплатените части от заеми се записват като задбалансови позиции по номинална стойност. Заемите, които преминат теста за SPPI, първоначално се записват по себестойност (техните нетни платени суми), което е справедливата стойност на парите, предоставени в заем, включително всички разходи по сделката, и впоследствие се оценяват по амортизирана стойност с помощта на метода на ефективния лихвен процент.

Дълговите ценни книжа се признават в активите на механизма, когато паричните средства са предоставени на емитента и могат да бъдат под формата на дългов инструмент, свързан с договор или с един транш. Неизплатените части от дългови ценни книжа се записват като задбалансови позиции по номинална стойност. Дълговите ценни книжа първоначално се оценяват по себестойност, т.е. справедливата стойност плюс всички пряко относими трансакционни разходи, и впоследствие се оценяват по АС чрез метода на ефективния лихвен процент. Разликата между входната цена и стойността при погасяване се амортизира в съответствие с метода на ефективната лихва за оставащия живот на инструмента.

Политиката за обезценка на заеми и аванси е описана в бележка 2.4.2.

Заемите и авансите, които не отговарят на бизнес модела или на критерия SPPI, се оценяват задължително по FVTPL. Използваната техника за оценяване по справедлива стойност се основава на техника за дисконтиран паричен поток или ликвидационна стойност.

За влиянието на реформата на IBOR върху преоценката на заемите и авансите по амортизирана стойност вж. специалните параграфи в бележка 2.4.2 — Класификация и оценка / промяна.

2.4.2.4 Акции и други ценни книжа с променлива доходност

Съществуват два вида капиталови инвестиции на механизма: i) преки капиталови инвестиции и ii) фондове за рисков капитал. Акциите и другите ценни книжа с променлива доходност първоначално се признават по справедлива стойност плюс разходите по сделката. Впоследствие промените в справедливата стойност, включително печалбите и загубите от преизчисляване в чуждестранна валута, се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в раздел „Нетен резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност“.

Неусвоената част от тези инвестиции, за която е поет ангажимент, се записва като консолидирани задбалансови позиции по номинална стойност.

Измерване на справедливите стойности на финансовите инструменти

Справедливата стойност се определя чрез прилагане на метода на агрегираната нетна стойност на активите (НСА) (като по този начин се приема, че въпреки липсата на лесно установима пазарна стойност НСА е най-добрата приблизителна оценка на справедливата стойност). За некотирани инвестиции, когато справедливата стойност не може да бъде получена от активни пазари, справедливата стойност се определя чрез прилагане на признати техники за оценка (бележка 4.2.1).

НСА, която може да бъде приписана, се коригира за събития, настъпили между датата на последната налична НСА и датата на баланса, доколкото Управителният комитет счита такава корекция за съществена. Съществените корекции се променят, докато Съветът на директорите приеме финансовите отчети за годината. В това отношение, като взе предвид общата ситуация на несигурност, различните рискове, натрупани в резултат на нахлуването на Русия в Украйна, и наблюдаваната нестабилност по отношение на резултатите, Банката подобри своите техники за оценка с цел да определи приблизително всяка корекция на справедливата стойност на капиталовите инвестиции за НСА, която не е отчетена от лицата, управляващи фондове, към отчетната датата на финансовите отчети на механизма.

За специфични инвестиции, при които НСА не могат да бъдат определени лесно, може да се използват други насоки, например Международните насоки за оценка на частен капитал и рисков капитал (насоките на IPEV), публикувани от Съвета на Европейската асоциация за рисков капитал (IPEV), и ще са необходими по-задълбочен мониторинг и преглед. В съответствие с този метод фондовете са вътрешно класифицирани в три категории:

- категория I — фондове, които са приели изискванията за справедливата стойност на МСФО 13 или насоките на IPEV, за които се извършва специфичен преглед с цел да се гарантира, че НСА е надеждна приблизителна оценка на справедливата стойност;
- категория II — фондове, които са приели други насоки за оценяване (като предишните насоки на EVCA от 2001 г.) или стандарти, които могат да се считат за съответстващи на МСФО 13, за които може да се изчисли еквивалентна НСА;
- категория III — фондове, които не са приели изискванията на МСФО 13 за справедливата стойност или други насоки за оценяване, съответстващи на МСФО 13.

Оценка на значителното влияние

Участията, придобити от механизма, обикновено представляват инвестиции в частен или рисков капитал. В съответствие с практиката в сектора такива инвестиции обикновено са инвестиции, извършени съвместно от множество инвеститори, като никой от тях не е в състояние самостоятелно да повлияе на ежедневните операции и инвестиционната дейност на фонда. Като следствие членството на инвеститор в управителен орган на такъв фонд по принцип не дава право на инвеститора да влияе на ежедневните операции на фонда. В допълнение, отделните инвеститори в частен капиталов фонд или фонд за рисков капитал не определят политиките на фонда, като например политиката на разпределение на дивиденти или други разпределения. Обикновено такива решения се вземат от управителите на фонда въз основа на споразумението между акционерите, регулиращо правата и задълженията на управлението, и всички акционери на фонда. Споразумението между акционерите по принцип предпазва и индивидуалните инвеститори от двустранно извършване на съществени трансакции с фонда, взаимен обмен на управленски персонал или получаване на привилегирован достъп до съществена техническа информация. Инвестициите на механизма са изпълнени съгласно горепосочените практики в сектора, като се гарантира, че механизмът нито контролира, нито упражнява каквато и да е форма на значително влияние по смисъла на МСФО 10 и МСФО 28 над никоя от тези инвестиции, включително инвестициите, за които механизмът притежава повече от 20 % от правата на глас.

2.4.3 Финансови гаранции

Договорите за финансови гаранции са договори, съгласно които механизмът извършва определени плащания, за да възстанови на титуляря загуба, която последният е понесъл поради това, че определен длъжник не е извършил плащания, когато те са станали изискуеми съгласно условията на дългов инструмент.

Финансовите гаранции се отчитат съгласно МСФО 9 „Финансови инструменти“, или като „деривати“, или като „финансови гаранции“, в зависимост от техните свойства и характеристики, както са определени в МСФО 9.

Счетоводната политика по отношение на дериватите е оповестена в бележка 2.4.5.

Финансовите гаранции се признават първоначално в отчета за финансовото състояние в раздел „Провизии за издадени гаранции“ по справедлива стойност плюс разходи по сделката, които могат пряко да се отнесат към емитирането на финансовите гаранции. При първоначалното признаване задължението за плащане съответства на нетната сегашна стойност (НСС) на очакваните премии или първоначалната очаквана загуба.

След първоначалното отчитане финансовите гаранции се измерват чрез по-високата от двете стойности по-долу:

- размера на коректива за загуби, определен в съответствие с МСФО 9; и
- първоначално признатата премия минус дохода, признат в съответствие с принципите на МСФО 15.

Всяко увеличение или намаление на нетното задължение (измерено съгласно МСФО 9), свързано с финансови гаранции, различни от плащането по искания за гаранции, се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в раздел „Промяна в провизиите за гаранции“.

Получената премия се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в „Такси и комисионни“ въз основа на амортизационен план в съответствие с МСФО 15 през срока на договора за финансова гаранция.

2.4.4 Финансови пасиви, различни от деривати

Класификация и оценяване

Финансови пасиви

Финансовите пасиви се оценяват по амортизирана стойност с изключение на финансовите пасиви, които:

- се оценяват задължително по справедлива стойност през печалбата или загубата (например дериватни пасиви); и
- са посочени като оценени по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Механизмът отписва финансов пасив, когато договорните му задължения са погасени, анулирани или изтекли.

2.4.5 Дериватни финансови инструменти

Дериватните финансови инструменти включват кръстосани валутни суапове, кръстосани валутно-лихвени суапове и краткосрочни валутни суапове (FX суапове).

Дериватните финансови инструменти първоначално се признават, като се използва датата на търгуване.

В обичайния ход на своята дейност механизмът може да сключи договори за суап с цел да хеджира определени заемни операции или договор за валутни форуърди с цел да хеджира своите валутни позиции, изразени в активно търгувани валути, различни от евро, за компенсиране на печалби или загуби, причинени от колебанията на валутния курс.

Всички деривати се измерват по FVTPL и се отчитат като дериватни финансови инструменти. Справедливите стойности се изчисляват главно въз основа на сконтираните модели за паричния поток, моделите за ценообразуване на опциите и от котировките на трети страни.

Дериватите се записват по справедлива стойност и се отчитат като активи, ако тяхната справедлива стойност е положителна, и като пасиви, ако е отрицателна. Промените в справедливата стойност на дериватните финансови инструменти са показани в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в раздел „Промяна на справедливата стойност на дериватни финансови инструменти“.

Съгласно МСФО 9 изискванията за разделяне относно внедрените деривати са премахнати за финансовите активи или финансовите пасиви и следователно хибридният договор се третира като цяло за класификацията съответно на финансови активи или финансови пасиви.

2.4.6 Вноски

Вноските от държавите членки се отчитат в отчета за финансовото състояние като вземания на датата на решението на Съвета, определящо финансовата вноска, която държавата членка трябва да плати на механизма.

Вноските на държавите членки изпълняват следните условия и следователно се класифицират като собствен капитал:

- както е определено в споразумението за вноските, държавите членки имат право да решават относно използването на нетните активи на механизма, в случай на ликвидация на механизма,
- те са в класа инструменти, който е подчинен на всички други класове инструменти,

- всички финансови инструменти в класа инструменти, които са подчинени на всички други класове инструменти, притежават идентични характеристики,
- инструментът не включва характеристики, които налагат класифициране като пасив; и
- общият размер на очакваните парични потоци, отнасяни към този инструмент, през цялото времетраене на инструмента се основават в съществена степен на печалбата или загубата, промяната в признатите нетни активи или промяната в справедливата стойност на признатите и отписани нетни активи на механизма през цялото времетраене на инструмента.

Вноските се класифицират и оценяват по амортизирана стойност във финансовите отчети.

Изплатените вноски на държавите членки представляват наличните обратни потоци, изплатени на ЕК и Обединеното кралство. Съгласно споразумението за трансфер, считано от 2023 г. до 2027 г., не по-късно от 31 март всяка година ЕИБ съобщава писмено размера на наличните обратни потоци по ИМ за АКТБ и размера на наличните обратни потоци по ИМ за ОСТ, натрупани със задна дата към 31 декември на предходната година („доклад за наличните обратни потоци“). В доклада за наличните обратни потоци се прави разграничение между обратните потоци, които трябва да бъдат прехвърлени на Комисията (обратни потоци за АКТБ и ОСТ), и обратните потоци, които трябва да бъдат прехвърлени на Обединеното кралство. Наличните обратни потоци се признават в отчета за финансовото състояние при изпращането на съответстващото искане за плащане до механизма.

2.4.7 Приходи от лихви и други подобни приходи

Лихвата върху заеми, предоставени от механизма, се вписва в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход („Приходи от лихви и други подобни приходи“) и в отчета за финансовото състояние („Заеми и аванси“) на базата на текущо начисляване чрез ефективния лихвен процент, който е процентът, който точно сконтира прогнозираните бъдещи парични плащания или постъпления за очаквания срок на заема до неговата чиста отчетна стойност. След като записаната стойност на заема бъде намалена поради обезценка, приходите от лихви продължават да се отчитат чрез първоначалния ефективен лихвен процент, приложим към новата отчетна стойност.

Лихвата върху заеми POCI се вписва в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход („Приходи от лихви и други подобни приходи“) и в отчета за финансовото състояние („Заеми и аванси“) на базата на текущо начисляване чрез ефективния лихвен процент, коригиран спрямо кредита за целия срок на заема, представляващ процентът, който точно сконтира прогнозираните бъдещи парични плащания или постъпления за очаквания срок на заема до амортизираната стойност на заема.

Лихвените субсидии, получени за ресурсите на механизма, се отлагат и се признават като корекция на ефективната доходност, като се записват в „Лихви и подобни приходи“ в отчета за доходите за периода от отпускането до изплащането на субсидирания заем.

Таксите за поети задължения се отлагат и признават като приход по метода на ефективната лихва за срока от отпускането на съответния заем до неговото изплащане, и са представени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като лихви и други подобни приходи.

2.4.8 Лихвени субсидии и техническа помощ

Като част от своите дейности механизмът управлява лихвените субсидии и техническата помощ от името на държавите членки.

Частта от вноските на държавите членки, предоставена за изплащане на лихвени субсидии и ТП, не се отчита в ресурсите на вносителите на механизма, а се класифицира като сума, дължима на трети страни. Механизмът отпуска плащанията за крайните бенефициери и тогава намалява сумите, дължими на трети страни.

Когато сумите, внесени във връзка с лихвени субсидии и ТП, не са напълно предоставени, те се прекласифицират като вноска за механизма.

2.4.9 Приходи от лихви по пари и парични еквиваленти

Приходите от лихви от пари и парични еквиваленти се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на механизма на базата на текущо начисляване.

2.4.10 Такси, комисионни и дивиденти

Получените такси за услуги, предоставени за определен период от време, се признават като приход в момента на предоставяне на услугите, докато таксите, които са резултат от изпълнението на значимо действие, се признават като приход при завършването на значимото действие. Тези такси се представят в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като приходи от такси и комисионни.

Дивидентите, свързани с акции и други ценни книжа с променлива доходност, се признават при тяхното деклариране и се вписват в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като нетни реализирани печалби от акции и други ценни книжа с променлива доходност.

2.4.11 Данъчно облагане

В Протокола за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз, добавен към Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз, се посочва, че имуществото, приходите и друга собственост на институциите на Съюза са освободени от всички преки данъци.

3 Управление на риска

Настоящата бележка съдържа информация за експозицията на механизма и неговото управление и контрол на финансовите и кредитните рискове, и по-специално на основните рискове, свързани с използването на финансови инструменти. Те са:

- кредитен риск — рискът от загуба, която е резултат от неизпълнение на клиент или контрагент, и произтичащ от кредитна експозиция във всякаква форма, включително риска от неизпълнение на плащане[12];
- ликвиден риск — рискът даден субект да не бъде в състояние да финансира увеличения на активите и да изпълнява задължения, когато те станат изискуеми, без да търпи неприемливи загуби;
- пазарен риск — рискът, че промените в пазарните цени и проценти, например лихвени проценти, цени на капиталови инструменти, валутни курсове, ще засегнат приходите на субекта или стойността на неговото участие във финансови инструменти.

3.1 Организация на управлението на риска

ЕИБ непрекъснато адаптира рамката за управление на риска на ИМ.

Дирекцията по управление на риска на ЕИБ независимо идентифицира, оценява, наблюдава и докладва за рисковете, спрямо които механизмът е изложен. В определени рамки, позволяващи запазване на разделението на задълженията, управлението на риска е независимо от фронт офиса и се предоставя второ мнение за всички направени от фронт офиса предложения, които оказват влияние върху риска.

На равнище ЕИБ главният служител по риска на групата (GCRO) докладва на Управителния комитет на ЕИБ относно груповите рискове под надзора на члена на Управителния комитет, отговарящ за риска. GCRO има пряк достъп до Комитета за политика в областта на риска и може да пише директно на Съвета на директорите на ЕИБ и да комуникира с него по всеки въпрос от своята област на разпределение.

3.2 Кредитен риск

Кредитният риск представлява потенциалната загуба, която може да бъде в резултат на неизпълнение на клиент или контрагент и която произтича от кредитна експозиция във всякаква форма, включително неизпълнение на плащане.

3.2.1 Политика за кредитния риск

При извършването на кредитния анализ на контрагентите по даден заем ЕИБ оценява кредитния риск и очакваната загуба, с оглед да го измери количествено и да определи цената на риска. ЕИБ е разработила методика на вътрешния рейтинг (MBP) за определяне на вътрешните рейтинги на своите заемополучатели/гаранти. Методиката се основава на система от точкови списъци, създадени за всеки от основните видове кредитни партньори (напр. търговски предприятия, финансови институции и т.н.). Като се вземат предвид „Най-добрите банкови практики, приложими за ЕИБ“ и принципите, определени по Международното споразумението от Базел за капиталовите изисквания (Базел II), всички партньори, които са от значение за кредитния профил на специфична трансакция, се класифицират в категории за вътрешен рейтинг, като се използва MBP за отделните видове партньори. За всеки партньор се определя вътрешен рейтинг, отразяващ PD след задълбочен анализ на рисковия профил на бизнеса и финансите на партньора и рисковия контекст на неговата страна. Когато е необходимо, се правят експертни корекции, като се взема предвид подкрепата за юридическите лица от компанията майка и от държавата, а окончателният рейтинг дава възможност за изключения, за да се отрази информацията (напр. пазарно ценообразуване), която не е взета предвид в таблицата за оценка.

Кредитната оценка на финансирането на проекти и други структурирани дейности с ограничен обхват използва инструменти за кредитен риск, подходящи за този сектор, които са основно съсредоточени върху наличността на паричния поток и капацитета за обслужване на дълга. Тези инструменти включват анализ на договорната рамка на проектите, анализ на партньора и симулации на паричния поток. Както за търговските предприятия и финансовите институции, за всеки проект се определя вътрешен рисков рейтинг. И накрая, държавите извън ЕС се оценяват от икономическия отдел въз основа на статистически модел.

Всички вътрешни рейтинги се следят в хода на заема и периодично се актуализират.

За операциите, които не са свързани с държавата, се прилагат специални ограничения за размера на операциите и на партньорите, в зависимост от случая. Ограниченията за партньорите се определят на консолидирано групово ниво на експозиция, когато е приложимо. Тези ограничения обикновено отразяват, наред с другото, размера на собствените средства на партньора.

За да смекчи кредитния риск, ЕИБ използва, когато е уместно и с оглед на всеки отделен случай, различни кредитни подобрения, в това число, наред с другите, гаранции, свързани с контрагента или с проекта, гаранции и договорни клаузи в зависимост от естеството на заемополучателя и вида на операцията.

Механизмът не използва кредитни деривати за намаляване на кредитния риск.

[12] Рискът от неизпълнение на плащане е рискът от потенциални загуби в резултат от трансакции, по които не е извършено плащане след крайната им дата на падеж, и/или в резултат от трансакции, плащането по които е извършено по-късно от приложимия пазарен стандарт. Поради естеството на операциите на механизма инструментите от най-голямо значение, засегнати от риска от неизпълнение на плащане, са онези деривати, поети от Банката, които предполагат обмен на чуждестранни валути. Управлението на риска от неизпълнение на плащане е обхванато в Насоките за финансов риск.

3.2.2 Максимална експозиция на кредитен риск, без да се вземат предвид обезпечения и други кредитни подобрения

Следната таблица показва максималната експозиция на кредитен риск за компонентите на отчета за финансовото състояние, включително и на дериватите. Максималната експозиция е показана в брутна стойност преди ефекта от смекчаването посредством използване на обезпечение.

Максимална експозиция (в хиляди евро)	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
АКТИВИ		
Пари и парични еквиваленти	1 376 824	1 451 970
Вземания от вносителите	85 321	85 321
Касови финансови активи	-	73 003
Дериватни финансови инструменти	55 765	75 852
Заеми и аванси	1 683 312	1 849 786
Други активи	616	950
Общо	**3 201 838**	**3 536 882**
Провизии за кредитни ангажименти	**-19 038**	**-16 583**
ЗАДБАЛАНСОВА ЧАСТ		
Условни пасиви		
- Издадени гаранции	985	-
Поети задължения		
- Неизплатени заеми	883 092	1 671 851
- Неиздадени гаранции	46 764	49 378
Общо задбалансова част	**930 841**	**1 721 229**
Общо кредитна експозиция	**4 113 641**	**5 241 528**

3.2.3 Кредитен риск на заеми и аванси

3.2.3.1 Измерване на кредитния риск на заеми и аванси

Заеми и аванси или гаранции, предприети от механизма, подлежат на цялостна оценка на риска и количествено определяне на очакваните загуби, което се обобщава в категоризация на заема (КЗ). По отношение на операциите в рамките на СОФ (описани в бележка 25), с изключение на заемите чрез посредник, се прилагат общите принципи за свързан с мандата риск, предвидени в насоките на ЕИБ за кредитен риск и риск от капиталови инструменти. Категоризациите на заемите са установени съгласно общоприети критерии, базирани на качеството на заемополучателя, падежа на заема, гаранцията, и, ако е подходящо, гаранта.

Системата на категоризация на заемите се състои от методологии, процеси, бази данни и информационни системи, подкрепящи оценката на кредитния риск при кредитните операции и количественото определяне на очакваната загуба. Тя обобщава голям обем информация, с цел да предложи относително класиране на кредитните рискове на заемите. Категоризациите на заемите отразяват настоящата стойност на изчисленото ниво на „очаквана загуба“, което е продукт на вероятността от неизпълнение на основните длъжници, експозицията на риск и сериозността на загубата в случай на неплащане. КЗ се използват за следните цели:

- като помощ за по-прецизна и по-количествена оценка на кредитните рискове,
- като показател за колебанията в кредитния риск за целите на приоритизирането на усилията за мониторинг;
- като описание на качеството на портфейла на заема към определена дата, както и
- като входяща информация при вземането на решения за ценообразуване въз основа на риска.

Следните фактори се включват в определянето на КЗ:

i) Кредитоспособността на заемополучателя: дирекцията по управление на риска прави независим преглед на заемополучателите и оценява тяхната кредитоспособност въз основа на вътрешни методики и външни данни. В съответствие с избрания вътрешнорейтингов подход по Базел III банката е разработила методология на вътрешния рейтинг (МВР), за да определи вътрешните рейтинги на заемополучателите и гарантите. Това се основава на набор от фишове за оценка, специфични за определени видове контрагенти.

ii) Корелацията по подразбиране: тя определя количествено вероятността от едновременно възникване на финансови затруднения за кредитополучателя и за гаранта. Колкото по-голяма е корелацията между вероятностите за неизпълнение на кредитополучателя и на гаранта, толкова по-ниска е стойността на гаранцията и следователно по-ниска (по-лоша) е категорията на заема.

iii) Стойността на гаранционните инструменти и на ценните книжа: тази стойност се оценява въз основа на комбинация от кредитоспособността на емитента и вида на използвания инструмент.

iv) Приложимият процент на събиране: предполагаемата сума, която следва да бъде събрана след неизпълнение от страна на съответния контрагент, изразена като процент от съответната кредитна експозиция.

v) Договорната рамка: една стабилна договорна рамка ще повиши качеството на заема и ще подобри категоризацията на заема.

vi) Продължителността на заема или, в по-общ план, паричните потоци по заема: при равни други условия, колкото по-дълъг е заемът, толкова по-голям е рискът от възникване на трудности при обслужването му.

Очакваната загуба на заема се изчислява чрез комбиниране на петте елемента, посочени по-горе. В зависимост от нивото на тази загуба заемът се разпределя в един от следните класове от КЗ, изброени по-долу:

„A“ Първокачествени заеми, които имат три подкатегории:

„A0“, което включва заеми, отпуснати на (или гарантирани от) държава — членка на ЕС, които имат очаквана загуба от 0 %.

„A+“ включва заеми, отпуснати на (или гарантирани от) субекти, различни от държавите — членки на ЕС, за които не се очаква влошаване на качеството през периода на тяхното действие.

„A-“ включва операции по отпускане на заеми, при които има известно съмнение относно запазването на настоящия им статут, но за които се очаква да бъдат ограничени каквито и да било отрицателни последици.

„B“ Висококачествени заеми: те представляват клас активи, които Банката приема, въпреки че не е изключено незначително влошаване в бъдеще. B+ и B- се използват за означаване на относителната вероятност от възникване за такова влошаване.

„C“ Доброкачествени заеми: пример за това е необезпечен кредит за солидна банка или корпоративна организация, платим изцяло на падежа след 7-годишен срок или платим на части от датата на предоставянето, за еквивалентен срок.

„D“ Този рейтингов клас представлява границата между „приемливо качество“ заеми и тези, при които има трудности. Тази граница на класификацията на заемите е по-точно определена от подкласовете D+ и D-. Заемите с рейтинг D- изискват засилен мониторинг.

„E“ Този клас от КЗ включва заеми с рисков профил, по-голям от общоприетия. Той включва също заеми, при които е имало сериозни проблеми по време на тяхната продължителност и не може да се изключи да изпаднат в положение на загуба. По тази причина заемите са предмет на стриктен и засилен мониторинг. Подкласове E+ и E- се различават по интензивността на този специален мониторингов процес, като операциите с рейтинг E- са в положение, при което има голяма вероятност обслужването на дълга да не може да се поддържа редовно и затова се изисква някаква форма на преструктуриране на дълга, което е възможно да доведе до загуба от обезценка.

„F“ Клас F (fail) включва заеми, които представляват неприемливи рискове. Заеми с рейтинг F- могат да произтичат само от текущи операции, при които след подписването са възникнали непредвидими, изключителни и сериозни неблагоприятни обстоятелства. Всички операции, при които има загуба на главницата за механизма, се означават с рейтинг F и за тях се прилага специфична разпоредба.

Таблицата в раздел 3.2.3.3 показва анализа на кредитното качество на портфейла от заеми на механизма въз основа на различните класове по КЗ, описани по-горе.

3.2.3.2 Анализ на кредитния риск

В следващата таблица е показана максималната експозиция (нетна балансова стойност) на кредитен риск за подписаните заеми и аванси (изплатени и неизплатени) по видове заемополучатели, като се вземат под внимание предоставените от гарантите гаранции:

Към 31.12.2023 г. **в хиляди евро**	**Гарантирани**	**Други кредитни подобрения**	**Негарантирани**	**Общо**	**% от общо изплатените**
Финансови институции	54 290	-	952 740	**1 007 030**	**60 %**
Предприятия	155 653	-	293 302	**448 955**	**27 %**
Публични органи	15 138	-	-	**15 138**	**1 %**
Държави	-	-	212 189	**212 189**	**13 %**
Общо изплатени	**225 081**	**-**	**1 458 231**	**1 683 312**	**100 %**
Неизплатени	**43 200**	**-**	**820 854**	**864 054**	
Общо изплатени и неизплатени	**268 281**	**-**	**2 279 085**	**2 547 366**	

Към 31.12.2022 г. **в хиляди евро**	**Гарантирани**	**Други кредитни подобрения**	**Негарантирани**	**Общо**	**% от общо изплатените**
Финансови институции	64 625	-	1 095 467	**1 160 092**	**63 %**
Предприятия	182 460	-	285 216	**467 676**	**25 %**
Публични органи	18 902	-	218	**19 120**	**1 %**
Държави	-	311	202 587	**202 898**	**11 %**
Общо изплатени	**265 987**	**311**	**1 583 488**	**1 849 786**	**100 %**
Неизплатени	**149 506**	**-**	**1 505 762**	**1 655 268**	
Общо изплатени и неизплатени	**415 493**	**311**	**3 089 250**	**3 505 054**	

Дирекцията за управление и наблюдение на портфейли е натоварена да извършва мониторинг на заемополучателя и на гаранта, както и финансов и договорен мониторинг на проектите. Така качеството на заемите и кредитоспособността на длъжниците и гарантите на механизма се контролират редовно — най-малко веднъж годишно или по-често при необходимост и при настъпване на кредитни събития. По-специално Дирекцията за управление и наблюдение на портфейли проверява дали са изпълнени договорните права и в случай на влошаване на рейтинга и/или неизпълнение на договор се предприемат коригиращи действия. Прилагат се мерки за намаляване на риска, когато е необходимо, в съответствие с насоките за кредитния риск. Също така в случай на подновяване на банкови гаранции, получени по заеми от ЕИБ, банката гарантира, че тези гаранции се заменят, или предприема своевременни действия.

3.2.3.3 Анализ на кредитното качество по видове заемополучатели

Таблиците по-долу показват анализа на кредитното качество на портфейла от заеми на механизма към 31 декември 2023 г. и към 31 декември 2022 г. от приложенията за класификация на заеми, въз основа на подписаните експозиции (изплатени и неизплатени):

Към 31.12.2023 г. в хиляди евро		**Висок рейтинг**	**Стандартен рейтинг**	**Приемлив минимум риск**	**Висок риск**	**Без рейтинг***	**Общо**	**% от общата стойност**
		От A до B-	**C**	**D+**	**D- и по-нисък**			
Заемополучател	Финансови институции	270 520	276 133	268 648	508 180	-	**1 323 481**	**52 %**
	Предприятия	51 505	53	564	347 992	194 441	**594 555**	**23 %**
	Публични органи	-	15 138	-	-	-	**15 138**	**1 %**
	Държави	50 858	2 164	12 907	548 263	-	**614 192**	**24 %**
Общо		**372 883**	**293 488**	**282 119**	**1 404 435**	**194 441**	**2 547 366**	**100 %**

*Операции по заеми, измерени при FVTPL.

Към 31.12.2022 г. в хиляди евро		**Висок рейтинг**	**Стандартен рейтинг**	**Приемлив минимум риск**	**Висок риск**	**Без рейтинг***	**Общо**	**% от общата стойност**
		От A до B-	**C**	**D+**	**D- и по-нисък**			
Заемополучател	Финансови институции	293 458	349 628	103 133	1 030 131	-	**1 776 350**	**50 %**
	Предприятия	96 413	52 092	-	703 374	226 750	**1 078 629**	**31 %**
	Публични институции	-	18 902	-	-	218	**19 120**	**1 %**
	Държави	51 976	2 771	8 363	567 845	-	**630 955**	**18 %**
Общо		**441 847**	**423 393**	**111 496**	**2 301 350**	**226 968**	**3 505 054**	**100 %**

*Операции по заеми, измерени при FVTPL.

3.2.3.4 Концентрации на риска за заеми и аванси

3.2.3.4.1 Географски анализ

Въз основа на държавата на заемополучателя портфейлът от заеми на механизма може да бъде анализиран от следните географски региони (в хиляди евро):

Държава на заемополучателя	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Египет	260 529	309 312
Кения	248 823	338 790
Нигерия	218 521	266 294
Етиопия	121 126	107 988
Регион — АКТБ	86 505	69 920
Мавриций	84 331	93 509
Того	80 267	-
Барбадос	72 036	82 735
Руанда	71 525	94 247
Замбия	66 947	56 729
Камерун	48 616	56 586
Зимбабве	35 546	23 147
Уганда	33 365	51 388
Конго (Демократична република)	29 803	36 772
Сенегал	28 729	38 153
Нова Каледония	26 425	31 684
Танзания	21 394	33 431
Доминиканска република	16 768	25 879
Бенин	16 742	2 958
Ямайка	15 138	18 902
Гвинея	12 926	15 242
Бряг на слоновата кост	9 644	10 976
Мавритания	9 374	11 029
Мадагаскар	9 287	-
Мали	8 158	9 856
Кайманови острови	6 575	8 521
Малави	6 476	9 587
Есватини	6 453	1 515
Кабо Верде	6 254	9 016
Мозамбик	5 142	7 094
Сейнт Лусия	4 565	4 674
Буркина Фасо	4 389	4 767
Гана	4 074	8 648
Микронезия	2 342	2 811
Сейшелски острови	2 037	2 933
Френска Полинезия	1 838	3 118
Самоа	344	645
Вануату	177	525
Хаити	121	332
Конго	-	73
Общо	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.4.2 Анализ по отрасли

В таблицата по-долу се прави анализ на портфейла от заеми на механизма по отрасли на заемополучателя. Операциите, които са отпуснати първо на финансов посредник, преди да бъдат отпуснати на крайния бенефициер, са записани като „Третичен сектор и други“ (в хиляди евро):

Отрасъл на заемополучателя	**31.12.2023 г.**	**31.12.2022 г.**
Финансови услуги	1 012 001	1 160 133
Публична администрация	212 189	202 898
Електрическа енергия	187 701	193 597
Химикали	91 786	108 652
Телекомуникации	60 182	62 862
Здравни грижи	36 833	36 833
Бизнес услуги, ИТ и медии	33 638	31 127
Лекарствени продукти и медицинско оборудване	18 526	12 388
Инфраструктура на въздушния и морския транспорт	15 138	18 902
Метали и минно дело	7 236	8 415
Инвестиционни стоки	4 103	8 853
Събиране и рециклиране на отпадъци	3 802	4 577
Многофункционални устройства	177	525
Третичен сектор и други	-	24
Общо	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.5 Експозиция към кредитен риск за всеки вътрешен рисков рейтинг

ЕИБ използва методология за определяне на вътрешни рейтинги в съответствие с вътрешнорейтинговия подход съгласно Базел III. На по-голямата част от партньорите по механизма е присъден вътрешен рейтинг съгласно тази методология. Таблицата по-долу показва разбивка на портфейла от заеми на механизма по степен на вътрешните рейтинги на заемополучателя или на гаранта, когато има такива. В случаите, когато липсва вътрешен рейтинг, за този анализ е използван външният рейтинг.

Таблицата показва както подписаните експозиции (изплатени и неизплатени), така и рисково претеглените експозиции въз основа на вътрешна методика, която механизмът използва за ограничаване на управлението.

		2023 г.				
в хиляди евро	**Еквивалент на Moody's**	**12-месечни ОКЗ**	**ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка**	**ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка**	**FVTPL**	**Общо**
Заеми и аванси по АС						
Вътрешен рейтинг 1 — минимален кредитен риск	Aaa	-	47 534	-	-	**47 534**
Вътрешен рейтинг 2 — много нисък кредитен риск	Aa1 — Aa3	72 051	-	-	-	**72 051**
Вътрешен рейтинг 3 — нисък кредитен риск	A1 — A3	10 428	-	-	-	**10 428**
Вътрешен рейтинг 4 — умерен кредитен риск	Baa1 — Baa3	33 439	263 036	3 802	-	**300 277**
Вътрешен рейтинг 5 — финансово слаб контрагент	Ba1 — Ba3	75 418	-	-	-	**75 418**
Вътрешен рейтинг 6 — висок кредитен риск	B1 — B3	533 775	206 438	20 349	-	**760 562**
Вътрешен рейтинг 7 — много висок кредитен риск	под Caa1	77 010	246 682	-	-	**323 692**
Вътрешен рейтинг 8 — контрагент в неизпълнение	под Caa1, но в неизпълнение	-	-	17 860	-	**17 860**
Заеми и аванси по FVTPL		-	-	-	**182 080**	**182 080**
Коректив за загуби и корекция на FV		**-10 964**	**-24 674**	**-14 976**	**-55 976**	**-106 590**
Балансова стойност на заемите и авансите		**791 157**	**739 016**	**27 035**	**126 104**	**1 683 312**
Кредитни ангажименти						
Вътрешен рейтинг 2 — много нисък кредитен риск	Aa1 — Aa3	86 796	-	-	-	**86 796**
Вътрешен рейтинг 3 — нисък кредитен риск	A1 — A3	1 687	-	-	-	**1 687**
Вътрешен рейтинг 4 — умерен кредитен риск	Baa1 — Baa3	10 000	-	-	-	**10 000**
Вътрешен рейтинг 5 — финансово слаб контрагент	Ba1 — Ba3	82 770	-	-	-	**82 770**
Вътрешен рейтинг 6 — висок кредитен риск	B1 — B3	327 995	45 990	-	-	**373 985**
Вътрешен рейтинг 7 — много висок кредитен риск	под Caa1	28 089	30 537	-	-	**58 626**
Вътрешен рейтинг 8 — контрагент в неизпълнение	под Caa1, но в неизпълнение	-	50 000	111 000	-	**161 000**
Без вътрешен рейтинг*		39 940	-	-	-	**39 940**
Заеми и аванси по FVTPL		-	-	-	**68 288**	**68 288**
Коректив за загуби и корекция на FV		**-2 715**	**-16 323**	-	-	**-19 038**
Балансова стойност на кредитните ангажименти		**574 562**	**110 204**	**111 000**	**68 288**	**864 054**

* Споразумения за представителство, за които няма основни партньори към отчетната дата.

3.2.3.5 Експозиция към кредитен риск за всеки вътрешен рисков рейтинг (продължение)

		2022 г.				
в хиляди евро	**Еквивалент на Moody's**	**12-месечни ОКЗ**	**ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка**	**ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка**	**FVTPL**	**Общо**
Заеми и аванси по АС						
Вътрешен рейтинг 1 — минимален кредитен риск	Aaa	-	56 320	-	-	**56 320**
Вътрешен рейтинг 2 — много нисък кредитен риск	Aa1 — Aa3	82 745	-	-	-	**82 745**
Вътрешен рейтинг 3 — нисък кредитен риск	A1 — A3	421	-	-	-	**421**
Вътрешен рейтинг 4 — умерен кредитен риск	Baa1 — Baa3	346 538	-	-	-	**346 538**
Вътрешен рейтинг 5 — финансово слаб контрагент	Ba1 — Ba3	82 126	-	-	-	**82 126**
Вътрешен рейтинг 6 — висок кредитен риск	B1 — B3	679 725	189 519	-	-	**869 244**
Вътрешен рейтинг 7 — много висок кредитен риск	под Caa1	41 450	273 167	-	-	**314 617**
Вътрешен рейтинг 8 — контрагент в неизпълнение	под Caa1, но в неизпълнение	-	-	63 474	-	**63 474**
Заеми и аванси по FVTPL		-	-	-	**142 263**	**142 263**
Коректив за загуби и корекция на FV		**-11 370**	**-28 817**	**-21 303**	**-46 472**	**-107 962**
Балансова стойност на заемите и авансите		**1 221 635**	**490 189**	**42 171**	**95 791**	**1 849 786**
Кредитни ангажименти						
Вътрешен рейтинг 2 — много нисък кредитен риск	Aa1 — Aa3	86 796	-	-	-	**86 796**
Вътрешен рейтинг 3 — нисък кредитен риск	A1 — A3	316 707	-	-	-	**316 707**
Вътрешен рейтинг 4 — умерен кредитен риск	Baa1 — Baa3	109 095	-	-	-	**109 095**
Вътрешен рейтинг 5 — финансово слаб контрагент	Ba1 — Ba3	175 880	-	-	-	**175 880**
Вътрешен рейтинг 6 — висок кредитен риск	B1 — B3	538 504	50 000	-	-	**588 504**
Вътрешен рейтинг 7 — много висок кредитен риск	под Caa1	62 966	105 669	-	-	**168 635**
Вътрешен рейтинг 8 — контрагент в неизпълнение	под Caa1, но в неизпълнение	-	-	50 000	-	**50 000**
Без вътрешен рейтинг*		44 982	-	-	-	**44 982**
Заеми и аванси по FVTPL		-	-	-	**131 252**	**131 252**
Коректив за загуби и корекция на FV		**-4 834**	**-11 749**	-	-	**-16 583**
Балансова стойност на кредитните ангажименти		**1 330 096**	**143 920**	**50 000**	**131 252**	**1 655 268**

* Споразумения за представителство, за които няма основни партньори към отчетната дата.

ЕИБ непрекъснато следи събитията, които засягат нейните заемополучатели и гаранти. По-специално ЕИБ прави оценка за всеки отделен случай на своите договорни права в случай на влошаване на рейтинга и се стреми към мерки за смекчаване. Също така той следи отблизо подновяването на банкови гаранции, получени по неговите заеми, за да гарантира, че тези гаранции се заменят или се предприемат своевременни действия, ако е необходимо.

3.2.3.6 Просрочени плащания по заеми и обезценки

Просрочените плащания се установяват, наблюдават и докладват в съответствие с процедурите, определени в обстойните насоки и процедури на Банката за мониторинг на финансирането. Тези процедури са в съответствие с най-добрите банкови практики и се приемат за всички заеми, управлявани от ЕИБ.

Процесът на мониторинг е структуриран с цел да се гарантира, че i) потенциалните просрочени плащания се установяват и докладват на отговорните служби с минимално закъснение; ii) критичните случаи бързо се изпращат на подходящото оперативно и управленско равнище; iii) редовно се докладва на ръководството на механизма относно цялостния статус.

Просрочените плащания и обезценките по заеми и аванси могат да се анализират, както следва (в хиляди евро):

	Заеми и аванси 31.12.2023 г.	Заеми и аванси 31.12.2022 г.
Балансова стойност	**1 683 312**	**1 849 786**
ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка		
Брутна сума	17 860	63 474
Средства за загуба от обезценка	-14 976	-21 303
Балансова стойност на ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	**2 884**	**42 171**
Просрочени, но без кредитна обезценка		
Просрочените включват		
0—30 дни	-	670
30—90 дни	23	118
90—180 дни	315	95
повече от 180 дни	-	25
Балансова стойност на просрочените, но без кредитна обезценка	**338**	**908**
Балансова стойност — нито просрочени, нито с кредитна обезценка	**1 680 090**	**1 806 707**
Обща балансова стойност на заеми и аванси	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.7 Чувствителност на ECL към бъдещите икономически условия (в хиляди евро)

Очакваната кредитна загуба (ECL) е чувствителна към преценките и предположенията, направени по отношение на формулирането на сценарии, ориентирани към бъдещето. ЕИБ извършва анализ на чувствителността на ECL, призната за значимите класове от нейните активи.

Прогнозите за бъдещите икономически условия (чрез макроикономически сценарии) са входящи данни за прогнозния модел, създаващ параметри условните рискове, които се използват за изчисляване на коректива за загуби.

Сценариите са получени от сътресения на БВП, което е основната мярка за икономическата активност. Сътресенията в реалния БВП са калибрирани така, че да възпроизвеждат предишната колебливост на променливата. В допълнение, когато е целесъобразно, се прилага и експертна преценка за прецизиране на размера и устойчивостта на сътресенията на БВП. В резултат на това сътресенията се определят заедно с функция на разпадане, за да се определи въздействието на сътресенията във времето. Вероятностите, свързани с всеки сценарий, се определят в съответствие с пазарните показатели (за изменчивост) и вътрешно разработени показатели/проследяващи показатели, използвани последователно във времето с цел отчитане на несигурността. Претеглянето на положителните и отрицателните сътресения зависи от баланса на рисковете в икономиката. През предходната година бяха приложени съответно средно отрицателни и положителни сътресения - 7 247 EUR (2022 г.: -9 908 EUR) и 6 007 EUR (2022 г.: 8 356 EUR) за тримесечни прогнози.

Таблицата по-долу показва коректива за загуби по заеми и аванси на етапи 1 и 2. Всеки ориентиран към бъдещето сценарий (напр. базов, положителен и отрицателен сценарий) е претеглен на 100 %, вместо да се прилагат теглата на вероятността в трите сценария.

	2023 г.		
(в хиляди евро)	**Положителен**	**Базов**	**Отрицателен**
Брутна експозиция	2 258 365	2 258 365	2 258 365
Коректив за загуби	45 603	51 610	58 857

	2022 г.		
(в хиляди евро)	**Положителен**	**Базов**	**Отрицателен**
Брутна експозиция	3 229 247	3 229 247	3 229 247
Коректив за загуби	43 821	52 177	62 085

3.2.3.8 Предоговаряне и преструктуриране на заеми

ЕИБ счита, че заемите са преструктурирани (т.е. заеми, дългови ценни книжа и кредитни ангажименти), когато мерките за преструктуриране за тези заеми са били разширени. Мерките за преструктуриране се състоят от „отстъпки“, които ЕИБ решава да направи по отношение на длъжник, за когото се счита, че не е в състояние да спази договорните условия за обслужване на дълга поради финансови затруднения, за да се даде възможност на длъжника да обслужва дълга или да рефинансира изцяло или частично договора. Експозициите се третират като преструктурирани, ако е направена отстъпка, независимо дали сумата е просрочена или експозицията е класифицирана като експозиция в неизпълнение. Експозициите не се считат за преструктурирани, когато длъжникът не е във финансово затруднение.

В редовната бизнес практика влошаването на състоянието на въпросните заеми се открива чрез прилагане на разпоредбите на насоките и процедурите на Банката и заемите се наблюдават преди предоговарянето им. След като заемите бъдат предоговорени, ЕИБ продължава да ги наблюдава отблизо. В случай че финансовият инструмент е с кредитна обезценка, той се прехвърля към етап 3. Заемът се наблюдава редовно в съответствие с рамката на Банката.

Мерките и практиките за преструктуриране, предприети от ЕИБ през отчетния период като част от дейностите ѝ по преструктуриране, включват, без това изброяване да е изчерпателно, удължаване на срока до падежа, отсрочване само на главницата, отсрочване на главницата и лихвите, неспазване на съществени споразумения и капитализация на просрочените задължения.

3.2.3.8 Предоговаряне и преструктуриране на заеми (продължение)

Операциите, подлежащи на мерки за преструктуриране, са посочени като такива в таблицата по-долу:

в хиляди евро	31.12.2023 г.		31.12.2022 г.	
	Обслужвани	**Необслужвани**	**Обслужвани**	**Необслужвани**
Брой на договорите, подлежащи на практики за преструктуриране	13	6	12	7
Балансови стойности (вкл. лихва и просрочени суми)	112 554	46 432	144 399	45 497
Признати средства за ОКЗ	1 654	22 151	16 008	14 323
Приходи от лихви по отношение на преструктурирани договори	8 594	1 776	7 745	2 280

		Мерки за преструктуриране					
в хиляди евро	**31.12.2022 г.**	**Удължаване на срока до падежа**	**Отсрочване на главницата и лихвите**	**Нарушаване на съществени финансови споразумения**	**Други**	**Договорно погасяване, прекратяване и/или отписване**	**31.12.2023 г.**
Финансови институции	85 751	-	-	12 275	-	-29 671	68 355
Предприятия	104 145	-	-	-	-	-13 514	90 631
Общо	**189 896**	**-**	**-**	**12 275**	**-**	**-43 185**	**158 986**

3.2.4 Кредитен риск на парите и паричните еквиваленти

Наличните средства се инвестират съгласно графика на изплащане на договорните задължения на механизма. Към 31 декември 2023 г. и 31 декември 2022 г. инвестициите са били под формата на банкови депозити, депозитни сертификати и търговски ценни книжа.

Оторизираните субекти имат рейтинг, който е подобен на краткосрочните и дългосрочните рейтинги, изисквани за собствените инвестиции в ценни книжа на ЕИБ. В случай на различни рейтинги, които са били предоставени от повече от една кредитна агенция, се прилага най-ниският рейтинг. Максимално разрешеният лимит за всяка оторизирана банка в момента е 50 000 000 EUR (петдесет милиона евро). Изключение от това правило беше предоставено на Societe Generale S. A., където механизмът държи своите оперативни парични сметки. Краткосрочният кредитен лимит за Societe Generale S. A. към 31 декември 2023 г. и към 31 декември 2022 г. възлиза на 110 000 000 EUR (сто и десет милиона евро). Увеличеният лимит се прилага за сумата на паричните средства, държани по оперативните парични сметки, и инструментите, емитирани от този контрагент и държани от финансовия портфейл.

Всички инвестиции са направени при оторизирани субекти с максимален срок до падежа от три месеца от датата на операцията. Всички случаи на неспазване на лимита за кредитна експозиция са докладвани на мандатоносителите. Към 31 декември 2023 г. и към 31 декември 2022 г. всички срочни депозити, търговски ценни книжа и касови наличности, държани от финансовия портфейл на механизма, са имали минимален рейтинг поне P-2 (еквивалент на Moody's) в деня на сетълмента.

Следната таблица показва положението на парите и паричните еквиваленти, включително начислените лихви (в хиляди евро):

Минимален краткосрочен рейтинг (по Moody's)	**Минимален дългосрочен рейтинг (по Moody's)**	**31.12.2023 г.**		**31.12.2022 г.**	
P-1	Aaa	140 592	10 %	200 167	14 %
P-1	Aa2	29 951	2 %	24 955	2 %
P-1	Aa3	89 682	7 %	4 992	0 %
P-1	A1	360 831	26 %	300 627	21 %
P-1	A2	204 179	15 %	340 252	23 %
P-1	A3	346 275	25 %	491 224	34 %
P-2	A3	205 314	15 %	29 956	2 %
P-2	Baa1	-	0 %	59 797	4 %
Общо		**1 376 824**	**100 %**	**1 451 970**	**100 %**

3.2.5 Кредитен риск на дериватите

3.2.5.1 Политика за кредитния риск на дериватите

Кредитният риск по отношение на дериватите се представя като загуби, които едната страна би понесла, ако другият контрагент по сделката не е в състояние да изпълни своите договорни задължения. Кредитният риск, свързан с дериватите, варира в зависимост от редица фактори (като лихвени проценти и валутни курсове) и като цяло отговаря на само малка част от тяхната условна стойност.

В обичайния ход на своята дейност механизмът може да сключва договори за суап с цел да хеджира определени кредитни операции или да сключва форуърдни договори с цел да хеджира валутните си позиции, изразени в активно търгувани валути, различни от евро. Всички суапове се изпълняват от ЕИБ с външно участие. Суаповете се уреждат от същото главно споразумение за суаповете и от приложенията относно кредитната подкрепа, подписани между ЕИБ и външните ѝ партньори.

3.2.5.2 Измерване на кредитния риск на дериватите

Всички суапове, предприети от ЕИБ, които са свързани с механизма, се третират в същата договорна рамка и със същите методики, прилагани за дериватите, договорени от ЕИБ за нейните собствени цели. По-специално, допустимостта на партньорите при суап се определя от ЕИБ на базата на същите условия за допустимост, прилагани за общите операции по суап.

ЕИБ измерва кредитния риск, свързан със суапове и трансакции с деривати, с помощта на подхода за текущата необезпечена експозиция и потенциалната бъдеща експозиция за докладване и мониторинг на лимитите. Тези показатели включват изцяло дериватите, свързани с Инвестиционния механизъм.

Механизмът сключва договори за краткосрочни валутни суапове (FX суапове) с цел да хеджира валутния риск на плащанията във валути, различни от EUR. FX суаповете имат падеж от максимум три месеца и редовно се подновяват. Условната стойност на FX суаповете възлиза на 1 640,0 милиона евро към 31 декември 2023 г. спрямо 1 790,0 милиона евро към 31 декември 2022 г. Справедливата стойност на FX суаповете възлиза на 45,8 милиона евро към 31 декември 2023 г. при 71,1 милиона евро към 31 декември 2022 г.

Механизмът сключва договори за кръстосани валутни суапове, за да хеджира валутния риск при отпускането на заеми във валути, различни от евро. Кръстосаните валутни суапове са с дългосрочен падеж. Условната стойност на FX суаповете възлиза на 43,3 милиона евро към 31 декември 2023 г. спрямо 47,0 милиона евро към 31 декември 2022 г. Справедливата стойност на FX суаповете възлиза на 10,0 милиона евро към 31 декември 2023 г. при 4,8 милиона евро към 31 декември 2022 г.

3.2.6 Кредитен риск при касовите финансови активи

На следващата таблица е показано състоянието на касовия портфейл, изцяло съставен от търговски ценни книжа, емитирани от структури на поддържавно равнище, банки и небанкови субекти, с остатъчен срок до падежа над три месеца. Държавите — членки на ЕС, техните агенции, банки и небанкови субекти са допустими емитенти. Максимално допустимата граница за всеки оторизиран емитент е 50 000 000 EUR (петдесет милиона евро). Инвестициите в средносрочни и дългосрочни облигации също могат да бъдат допустими в зависимост от изискванията за ликвидност:

в хиляди евро

Минимален краткосрочен рейтинг (по Moody's)	Минимален дългосрочен рейтинг (по Moody's)	31.12.2023 г.		31.12.2022 г.	
P-1	Aa2	-	0 %	32 974	45 %
P-1	Aa3	-	0 %	4	0 %
P-1	A3	-	0 %	39 843	55 %
P-2	A3	-	0 %	182	0 %
Общо		**-**	**0 %**	**73 003**	**100 %**

3.3 Ликвиден риск

Ликвиден риск е способността на един субект да финансира увеличения на активите и да изпълнява задължения, когато те станат изискуеми, без да търпи неприемливи загуби. Той може да бъде разделен на ликвиден риск, свързан с финансирането, и пазарен ликвиден риск. Ликвидният риск, свързан с финансирането, е рискът, че един субект няма да може да посрещне ефикасно очакваните и неочакваните настоящи и бъдещи нужди от парични потоци, без това да се отразява върху ежедневната му дейност или финансовото му състояние. Пазарният ликвиден риск е рискът, че един субект няма да може лесно да компенсира или елиминира позиция на пазарната цена поради недостатъчна дълбочина на пазара или поради пазарни сътресения.

3.3.1 Управление на ликвидния риск

Механизмът се финансира предимно със средства от годишните вноски на държавите членки, както и от обратните постъпления, произтичащи от операции на механизма. Механизмът управлява своя ликвиден риск, свързан с финансирането, главно чрез планиране на своите нетни нужди от ликвидност и изискваните годишни вноски на държавите членки.

За да се изчислят годишните вноски на държавите членки, моделите на разходване на съществуващия и следващия портфейл се анализират и проследяват през цялата година. Специални събития, например рано възстановени разходи, продажби на акции или случаи на неизпълнение, се вземат предвид за коригиране на годишните изисквания за ликвидност.

С цел допълнително минимизиране на ликвидния риск механизмът поддържа ликвиден резерв, достатъчен да покрие във всеки момент прогнозните касови плащания, съобщавани периодично от отдела по заемите на ЕИБ. Средствата се инвестират на паричния пазар и пазарите на облигации под формата на междубанкови депозити и други краткосрочни финансови инструменти, като се вземат предвид задълженията на механизма за касови плащания. Ликвидните активи на механизма се управляват от отдела за управление на касовите наличности на банката с цел да се поддържа подходяща ликвидност, за да може механизмът да изпълнява своите задължения. В съответствие с Решение 2020/2233 на Съвета, обратните потоци от ИМ за АКТБ се разгръщат в рамките на ИССРМС. Наличието на тези обратни потоци, които да бъдат прехвърлени, обаче зависи от поддържането на подходящо равнище на ликвидност в рамките на ИМ.

Следва да се отбележи, че капиталът се управлява единствено от гледна точка на ликвидността, както е описано по-горе.

В съответствие с принципа на разделение на функциите между фронт- и бек-офиса, операциите по сетълмент, свързани с инвестирането на тези активи, са под отговорността на отдела на ЕИБ по планиране и сетълмент на операциите. Освен това оторизирането на контрагенти и ограниченията за касовите инвестиции, както и мониторингът на тези ограничения, са отговорност на дирекцията за управление на риска на банката.

3.3.2 Измерване на ликвидния риск

В таблиците на този раздел се анализират финансовите пасиви на механизма по матуритет въз основа на оставащия период от време от датата на счетоводния баланс до договорната дата на падеж (въз основа на несконтирани парични потоци).

Що се отнася до недеривативните финансови пасиви, механизмът има ангажименти под формата на неизплатени части от кредита по сключените споразумения за заем, неизплатени части на подписано вписване на капитал/инвестиционни споразумения, предоставени гаранции по заеми или поети като задължение лихвени субсидии и техническа помощ.

Заемите по Инвестиционния механизъм имат краен срок за плащане. Въпреки това плащанията се извършват в моменти и в размери, които отразяват напредъка на съответните инвестиционни проекти. Освен това заемите на механизма са операции, извършени в относително нестабилна работна среда, поради което графикът на изплащането им се характеризира със значителна степен на несигурност.

Капиталовите инвестиции стават дължими, когато и щом управителите на фондовете издадат валидни искания за капитал, отразяващи напредъка в техните инвестиционни дейности. Периодът на усвояване на заема обикновено е 3 години с често удължаване с една или две години. Някои задължения за плащания обикновено продължават и след края на периода на усвояване до пълното приключване на съответните инвестиции на фонда поради факта, че понякога ликвидността на фонда може да бъде недостатъчна за изпълнението на задълженията за плащане, произтичащи от такси или други разходи.

Гаранциите не са предмет на специфични задължения за плащане, освен ако гаранцията не е задействана. Размерът на оставащите гаранции се намалява съобразно с графика за връщане на гарантираните заеми.

Изходящите парични потоци за поетите като задължение лихвени субсидии се срещат в случай на субсидирани заеми, финансирани от собствените ресурси на банката. Поради това отчетените изходящи потоци представляват само поети задължения, свързани с тези заеми, а не общият размер на поетите като задължение неизплатени лихвени субсидии. Както при заемите, техният график на изплащане е несигурен.

„Брутният номинален изходящ поток“ на поетата като задължение техническа помощ в таблицата „Матуритетен профил на недеривативните финансови пасиви“ се отнася до общата неизплатена част на подписаните договори за техническа помощ. Графикът на плащанията се характеризира със значителна степен на несигурност. Изходящите парични потоци, класифицирани в графа „3 месеца или по-малко“, представляват сумата на неплатените фактури, получени до отчетната дата.

Поетите задължения за недеривативни финансови пасиви, за които не съществува определена договорна падежна дата, са класифицирани в графа „Неопределен падеж“. Поетите задължения, за които има регистрирано искане за плащане към отчетната дата, са класифицирани в съответните времеви интервали.

3.3.2 Измерване на ликвидния риск (продължение)

Що се отнася до деривативните финансови пасиви, ликвидният профил представя несконтираните брутни парични потоци по договорите за суап, включително кръстосани валутни суапове (CCS), кръстосани валутно-лихвени суапове (CCIRS), краткосрочните валутни суапове и лихвените суапове.

Матуритетен профил на недеривативните финансови пасиви **в хиляди евро към 31.12.2023 г.**	**3 месеца или по-малко**	**Повече от 3 месеца до 1 година**	**Повече от 1 година до 5 години**	**Повече от 5 години**	**Неопределен падеж**	**Брутен номинален изходящ поток**
Изходящи потоци за поети като задължение, но неизплатени заеми	49 019	6 000	-	-	828 073	883 092
Изходящи потоци за поети като задължение инвестиционни средства и записване на акции	-	-	-	-	297 534	297 534
Други (подписани не издадени гаранции, издадени гаранции)	-	-	-	-	47 749	47 749
Изходящи потоци за поети като задължение лихвени субсидии	4 235	-	-	-	343 282	347 517
Изходящи потоци за поета като задължение техническа помощ	849	-	-	-	25 343	26 192
Общо	**54 103**	**6 000**	**-**	**-**	**1 541 981**	**1 602 084**

Матуритетен профил на недеривативните финансови пасиви **в хиляди евро към 31.12.2022 г.**	**3 месеца или по-малко**	**Повече от 3 месеца до 1 година**	**Повече от 1 година до 5 години**	**Повече от 5 години**	**Неопределен падеж**	**Брутен номинален изходящ поток**
Изходящи потоци за поети като задължение, но неизплатени заеми	87 210	21 208	-	-	1 563 433	1 671 851
Изходящи потоци за поети като задължение инвестиционни средства и записване на акции	4 676	-	-	-	406 496	411 172
Други (подписани не издадени гаранции, издадени гаранции)	-	-	-	-	49 378	49 378
Изходящи потоци за поети като задължение лихвени субсидии	-	-	-	-	350 282	350 282
Изходящи потоци за поета като задължение техническа помощ	924	-	-	-	32 149	33 073
Общо	**92 810**	**21 208**	**-**	**-**	**2 401 738**	**2 515 756**

Матуритетен профил на деривативни финансови пасиви **в хиляди евро към 31.12.2023 г.**	**3 месеца или по-малко**	**Повече от 3 месеца до 1 година**	**Повече от 1 година до 5 години**	**Повече от 5 години**	**Брутен номинален входящ/изходящ поток**
CCS — Входящи потоци	192	10 909	32 186	1 706	44 993
CCS — Изходящи потоци	-90	-10 212	-23 783	-1 828	-35 913
Краткосрочни валутни суапове — входящи потоци	1 640 000	-	-	-	1 640 000
Краткосрочни валутни суапове — изходящи потоци	-1 597 068	-	-	-	-1 597 068
Общо	**43 034**	**697**	**8 403**	**-122**	**52 012**

Матуритетен профил на деривативни финансови пасиви **в хиляди евро към 31.12.2022 г.**	**3 месеца или по-малко**	**Повече от 3 месеца до 1 година**	**Повече от 1 година до 5 години**	**Повече от 5 години**	**Брутен номинален входящ/изходящ поток**
CCS и CCIRS — входящи потоци	88	9 474	38 431	147	48 140
CCS и CCIRS — изходящи потоци	-108	-11 965	-30 450	-146	-42 669
Краткосрочни валутни суапове — входящи потоци	1 790 000	-	-	-	1 790 000
Краткосрочни валутни суапове — изходящи потоци	-1 724 227	-	-	-	-1 724 227
Общо	**65 753**	**-2 491**	**7 981**	**1**	**71 244**

3.3.3 Дългосрочни финансови активи и пасиви

Таблицата по-долу съдържа недеривативните финансови активи и пасиви, които се очаква да бъдат възстановени или изплатени след повече от 12 месеца от датата на отчитане.

в хиляди евро	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Финансови активи:		
Заеми и аванси	1 755 831	1 922 784
Акции и други ценни книжа с променлива доходност	820 713	797 341
Общо	**2 576 544**	**2 720 125**
Финансови пасиви:		
Сума, дължима на трети страни*	389 116	136 867
Провизии за кредитни ангажименти	19 038	16 583
Общо	**408 154**	**153 450**

* Сумите, дължими на трети страни, включват лихвените субсидии и ТП, които все още не са изплатени на държавите членки, когато падежът не е определен.

3.4 Пазарен риск

Пазарният риск представлява рискът, че промените в пазарните цени и проценти, например лихвени проценти, цени на капиталови инструменти, обменни курсове на чуждестранни валути, ще засегнат приходите на образуването или стойността на неговото участие във финансови инструменти.

3.4.1 Лихвен риск

Лихвеният риск възниква от променливостта в икономическата стойност на лихвената позиция или в дохода, получен от нея, дължаща се на неблагоприятни промени в лихвените проценти.

Механизмът не се влияе директно от колебанията на икономическата си стойност или от ценовите несъответствия между различните активи, пасиви и хеджиращи инструменти, тъй като i) той няма преки разходи по заеми или лихвоносни пасиви и ii) той поема въздействието на колебанията на лихвените проценти върху приходите от своите инвестиции.

Механизмът измерва чувствителността към колебанията на лихвения процент на кредитния си портфейл и суаповете за микро хеджиране с помощта на изчисление на стойността по базисни точки (BPV).

Стойността по базисни точки (BPV) измерва печалбата или загубата в нетната настояща стойност на съответния портфейл, дължаща се на увеличение с 1 базисна точка (0,01 %) на лихвения процент в рамките на определени продължителности: „паричен пазар — до една година“, „много кратки — 2 до 3 години“, „кратки — от 4 до 6 години“, „средносрочни — от 7 до 11 години“, „дългосрочни — от 12 до 20 години“ или „много дългосрочни — повече от 21 години“.

За определяне на нетната настояща стойност (ННС) на паричните потоци по заеми, деноминирани в евро, механизмът използва 3-месечната крива на финансиране на база евро. ННС на паричните потоци по заемите деноминирани във валути, различни от евро, се определя, като се използва 3-месечната крива на финансиране на база евро плюс базата за кръстосан валутен суап. За валутите, различни от еврото, за които няма надеждна и достатъчно пълна сконтова крива, се използва сконтова крива в евро или в щатски долари.

За да се изчисли нетната настояща стойност на заемите, механизмът използва кривата на финансиране с евро (евро суапова крива + спред на финансиране от ЕИБ) за паричните потоци, деноминирани в евро и в чуждестранни валути, различни от USD, и кривата на финансиране с щатски долари за паричните потоци, деноминирани в USD.

3.4.2 Лихвен риск (продължение)

Както е показано в следващата таблица, нетната настояща стойност на кредитния портфейл, включително свързаните с него суапове за микро хеджиране, към 31 декември 2023 г. ще намалее с 491 хиляди евро (към 31 декември 2022 г.: намаление с 500 хиляди евро), ако всички съответни криви на лихвените проценти едновременно променят своята посока нагоре с 1 базисен пункт.

Стойност по базисни точки в хиляди евро	**Пари Пазар**	**Много кратки**	**Кратки**	**Средни**	**Дълги**	**Много дълги**	**Общо**
Към 31.12.2023 г.	**1 година**	**От 2 до 3 години**	**От 4 до 6 години**	**От 7 до 11 години**	**От 12 до 20 години**	**Повече от 20 години**	
Обща чувствителност на заемите и суаповете за микро хеджиране	-39	-97	-153	-153	-47	-2	**-491**

Стойност по базисни точки в хиляди евро	**Пари Пазар**	**Много кратки**	**Кратки**	**Средни**	**Дълги**	**Много дълги**	**Общо**
Към 31.12.2022 г.	**1 година**	**От 2 до 3 години**	**От 4 до 6 години**	**От 7 до 11 години**	**От 12 до 20 години**	**Повече от 20 години**	
Обща чувствителност на заемите и суаповете за микро хеджиране	-34	-98	-154	-162	-50	-2	**-500**

3.4.2 Валутен риск

Валутният риск за Инвестиционния механизъм е рискът от загуба на доходите или икономическа стойност, дължаща се на неблагоприятни промени на валутните курсове.

Като се има предвид референтна отчетна валута (евро за Инвестиционния механизъм), механизмът е изложен към валутен риск, когато има несъответствие между активите и пасивите, деноминирани във валута, различна от референтната отчетна валута. Валутният риск обхваща също и ефекта от промени в стойността на бъдещите парични потоци, деноминирани във валута, различна от референтната отчетна валута, например лихви и дивиденти, поради колебанията във валутните курсове.

3.4.2.1 Валутен риск и касови активи

Касовите активи на Инвестиционния механизъм са деноминирани в евро или щатски долари.

Валутният риск се хеджира посредством кръстосани валутни спот или форуърд сделки, валутни суапове или кръстосани валутни суапове. Отделът за управление на касовите наличности на ЕИБ може, когато счита за необходимо и уместно, да използва всякакви други инструменти, в съответствие с политиката на банката, които осигуряват защита срещу пазарните рискове, поети във връзка с финансовите дейности на механизма.

3.4.2.2 Валутен риск и операции, финансирани или гарантирани от механизма

Вноските на държавите членки за механизма се получават в EUR. Операциите, финансирани или гарантирани от механизма, както и лихвените субсидии, могат да бъдат деноминирани в EUR, USD или всякаква друга разрешена валута.

Валутен риск (спрямо еврото като референтна валута) възниква, когато сделките, деноминирани във валути, различни от еврото, са оставени без хеджиране. Насоките за хеджиране на валутния риск на механизма са изложени по-долу.

3.4.2.2.1. Хеджиране на операции, деноминирани в USD

Валутният риск, породен от операции на механизма, деноминирани в USD, се обезпечава на агрегирана основа чрез валутни суапове за EUR/USD, прехвърляни и коригирани периодично по отношение на размера на средствата. Използването на валутни суапове преследва двойна цел. От една страна, се създава необходимата ликвидност за нови плащания (заеми и собствен капитал) и, от друга страна, се поддържа валутно макрохеджиране.

В началото на всеки период паричните потоци, които следва да се получат или платят в USD през следващия период, се изчисляват въз основа на планирани или очаквани обратни постъпления/плащания. Следователно валутните суапове с наближаващ падеж се разсрочват, техните суми се коригират, за да се покрият поне нуждите от ликвидност на USD, планирани за следващия период.

Всеки месец валутната позиция за USD се хеджира, ако надвишава съответните ограничения, чрез спот или форуърд операции.

В рамките на периода на разсрочване неочакваните ликвидни дефицити за USD се покриват чрез *ad hoc* валутни суапови операции, докато ликвидните излишъци или се инвестират в касови активи, или се преобръщат в евро, ако са възникнали от увеличение на валутната позиция.

3.4.2.2.2. Хеджиране на операциите, деноминирани във валута, различна от EUR или USD

Операциите на механизма, деноминирани във валути, различни от EUR и USD, се хеджират посредством кръстосани суапови договори със същите финансови профили като съответния заем, при условие че суаповият пазар е функциониращ.

Механизмът има операции във валути, за които възможности за хеджиране или не са налични, или се предоставят на висока цена. Тези операции са деноминирани в местна валута, но платени в EUR или USD. Рамката за финансовия риск на механизма, която беше одобрена от Комитета механизма на 22 януари 2015 г., предлага възможност за хеджиране на валутна експозиция в местни валути със значителна положителна корелация синтетично с щатския долар чрез деривати, деноминирани в щатски долари. Местните валути, хеджирани синтетично с деривати, деноминирани в долари, се отчитат в таблицата в раздел 3.4.2.2.3 по-долу в точка „Местни валути (със синтетично хеджиране)“, докато местните валути, нехеджирани синтетично с щатския долар, се отчитат в същата таблица в точка „Местни валути (без синтетично хеджиране)“.

Освен това за заеми, деноминирани във валути, различни от EUR, USD, или валути, за които понастоящем не е възможно хеджиране посредством кръстосани суапови договори, по линия на механизма се начислява допълнителен лихвен компонент, наречен „валутна премия“, за да се смекчи рискът от потенциално обезценяване на местната валута.

3.4.2.2.3 Валутна позиция (в хиляди евро)

В таблиците на тази бележка се съдържа валутната позиция на механизма.

Валутната позиция е представена в таблиците по-долу в съответствие с политиките за риска на механизма (както е описано в рамката за финансовия риск на механизма). Валутната позиция съгласно политиките за риска се основава на счетоводните данни и се определя като салдото между избрани активи и пасиви. Активите и пасивите, определени във валутната позиция съгласно рисковите политики, са подбрани така, че да гарантират, че приходите ще бъдат конвертирани в отчетната валута (евро) едва при тяхното получаване.

Промяната на справедливата стойност на акции и други ценни книжа с променлива доходност се включва във валутната позиция съгласно рисковите политики, както и обезценките на заемите и авансите. Дериватите, включени във валутната позиция съгласно рисковите политики, се вземат по номинална стойност вместо по справедлива стойност, за да бъдат приведени в съответствие с неразпределената стойност на активите, също взета по номинална стойност, коригирана с обезценката за заемите.

В таблиците по-долу останалата част от активите и пасивите, които включват главно начислени лихви по заеми, деривати и субсидии, са представени под „Валутна позиция, изключена от политиките за риска“.

Към 31 декември 2023 г.		**Активи и пасиви**		**Поети задължения и условни пасиви**
Валути	**Валутна позиция съгласно политиките за риска**	**Валутна позиция, изключена от политиките за риска**	**Валутна позиция на баланса**	
USD	-194 166	-16 111	-210 277	306 161
*Местни валути (със синтетично хеджиране)**				
KES	87 829	-4 832	82 997	-
TZS	1 071	19	1 090	-
DOP	16 663	122	16 785	-
UGX	20 283	221	20 504	-
RWF	55 837	367	56 204	-
*Местни валути (без синтетично хеджиране)**				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	67 992	-1 136	66 856	-
Общо валути, различни от еврото	**55 509**	**-21 350**	**34 159**	**306 161**
EUR	**-**	**3 489 673**	**3 489 673**	**1 344 972**
Общо евро и други валути	**55 509**	**3 468 323**	**3 523 832**	**1 651 133**

* Вж. точка 3.4.2.2.2 за обяснение на синтетичното хеджиране.

3.4.2.2.3 Валутна позиция (в хиляди евро) (продължение)

Към 31 декември 2022 г.	Активи и пасиви			Поети задължения и условни пасиви
Валути	**Валутна позиция съгласно политиките за риска**	**Валутна позиция, изключена от политиките за риска**	**Валутна позиция на баланса**	
USD	-318 423	-11 114	-329 537	844 247
*Местни валути (със синтетично хеджиране)**				
KES	129 513	36 883	166 396	-
TZS	7 355	123	7 478	-
DOP	24 533	301	24 834	-
UGX	32 632	489	33 121	-
RWF	75 037	698	75 735	-
Местни валути (без синтетично хеджиране)*				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	86 929	-479	86 450	-
Общо валути, различни от еврото	**37 576**	**26 901**	**64 477**	**844 247**
EUR	-	4 009 151	4 009 151	1 726 301
Общо евро и други валути	**37 576**	**4 036 052**	**4 073 628**	**2 570 548**

* Вж. точка 3.4.2.2.2 за обяснение на синтетичното хеджиране.

3.4.2.3 Анализ на валутната чувствителност

Към 31 декември 2023 г. обезценяване на еврото с 10 % спрямо всички валути, различни от евро, би довело до увеличение на ресурсите и приходите на вносителите в размер на 2,9 милиона евро (31 декември 2022 г.: 7,2 милиона евро). Поскъпване на еврото с 10 % спрямо всички валути, различни от евро, би довело до намаление на ресурсите и приходите на вносителите в размер на -2,4 милиона евро (31 декември 2022 г.: -5,9 милиона евро).

3.4.2.4 Обменни курсове

Следните обменни курсове са използвани за изготвяне на счетоводния баланс към 31 декември 2023 г. и 31 декември 2022 г.:

	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Валути, различни от тези на държавите членки		
Ботсванска пула (BWP)	14,78	13,59
Доминиканско песо (DOP)	64,08	59,84
Фиджийски долар (FJD)	2,39	2,32
Хаитянски гурд (HTG)	143,68	154,37
Ямайски долар (JMD)	168,22	161,59
Кенийски шилинг (KES)	173,20	131,68
Мавританска угия (MRU)	43,35	39,04
Маврицийска рупия (MUR)	48,56	46,83
Мозамбикски метикал (MZN)	69,98	67,54
Нигерийска найра (NGN)	975,04	478,02
Руандски франк (RWF)	1 385,07	1 132,20
Танзанийски шилинг (TZS)	2 772,53	2 487,37
Угандски шилинг (UGX)	4 178,00	3 965,00
Щатски долар (USD)	1,11	1,07
CFA франк (XAF/XOF)	655,96	655,96
Южноафрикански ранд (ZAR)	20,35	18,10
Замбийска квача (ZMW)	28,45	19,28

3.4.3 Ценови риск на собствения капитал

Ценовият риск на собствения капитал е рискът справедливата стойност на капиталовите инвестиции да намалее в резултат на промени в нивата на цените на акциите и/или стойността на капиталовите инвестиции.

Механизмът е изложен на ценови риск на собствения капитал по отношение на своите инвестиции в преки дялови участия и фондове за рисков капитал.

Стойността на некотираните капиталови позиции не е непосредствено и постоянно достъпна за целите на наблюдението и контрола. За тези позиции най-добрите налични данни включват цените, определени въз основа на всички съответни методи за остойностяване.

Въздействието върху ресурсите на вносителите на механизма (като резултат от промяна в справедливата стойност на портфейла с капиталови инструменти), дължащо се на +/-10 % изменение на стойността на отделните преки капиталови и рискови капиталови инвестиции при постоянни други променливи, е съответно 82,1 милиона евро и -82,1 милиона евро към 31 декември 2023 г. (79,7 милиона евро и -79,7 милиона евро към 31 декември 2022 г.).

4 Справедливи стойности на финансовите инструменти

4.1 Счетоводни класификации и справедливи стойности

Следната таблица показва балансовите стойности и справедливите стойности на финансовите активи и пасиви, включително техните нива в йерархията на справедливите стойности. Това не включва информация за справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, оценени по амортизирана стойност, тъй като балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

Към 31 декември 2023 г.	**Балансова стойност**						**Справедлива стойност**			
в хиляди евро	**Деривативни финансови инструменти**	**Акции и други ценни книжа с променлива доходност**	**Пари, заеми и аванси**	**Касови финансови активи**	**Други финансови активи/пасиви**	**Общо**	**Ниво 1**	**Ниво 2**	**Ниво 3**	**Общо**
Финансови активи, задължително оценени по FVTPL										
Деривативни финансови инструменти	55 765	-	-	-	-	**55 765**	-	55 765	-	**55 765**
Фонд за рисков капитал	-	693 042	-	-	-	**693 042**	-	-	693 042	**693 042**
Преки капиталови инвестиции	-	127 671	-	-	-	**127 671**	-	-	127 671	**127 671**
Заеми и аванси	-	-	124 323	-	-	**124 323**	-	-	124 323	**124 323**
Общо финансови активи, задължително оценени по FVTPL	**55 765**	**820 713**	**124 323**	**-**	**-**	**1 000 801**	**-**	**55 765**	**945 036**	**1 000 801**
Финансови активи, оценени по АС										
Пари и парични еквиваленти	-	-	1 376 824	-	-	**1 376 824**				
Заеми и аванси	-	-	1 558 989	-	-	**1 558 989**				
Вземания от вносителите	-	-	85 321	-	-	**85 321**				
Касови финансови активи	-	-	-	-	-	**-**				
Други активи	-	-	-	-	616	**616**				
Общо финансови активи, оценени по АС	**-**	**-**	**3 021 134**	**-**	**616**	**3 021 750**				
Общо финансови активи	**55 765**	**820 713**	**3 145 457**	**-**	**616**	**4 022 551**				
Финансови пасиви по АС										
Провизии за кредитни ангажименти	-	-	-	-	-19 038	**-19 038**				
Дължими суми на трети страни	-	-	-	-	-427 828	**-427 828**				
Други пасиви	-	-	-	-	-3 338	**-3 338**				
Общо финансови пасиви, оценени по АС	**-**	**-**	**-**	**-**	**-450 204**	**-450 204**				
Общо финансови пасиви	**-**	**-**	**-**	**-**	**-450 204**	**-450 204**				

4 Справедливи стойности на финансовите инструменти (продължение)

4.1 Счетоводна класификация и справедливи стойности (продължение)

Към 31 декември 2022 г.	Балансова стойност						Справедлива стойност			
в хиляди евро	Деривативни финансови инструменти	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	Пари, заеми и аванси	Касови финансови активи	Други финансови активи/пасиви	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Финансови активи, задължително оценени по FVTPL										
Деривативни финансови инструменти	75 852	-	-	-	-	**75 852**	-	75 852	-	**75 852**
Фонд за рисков капитал	-	684 564	-	-	-	**684 564**	-	-	684 564	**684 564**
Преки капиталови инвестиции	-	112 777	-	-	-	**112 777**	-	-	112 777	**112 777**
Заеми и аванси	-	-	95 604	-	-	**95 604**	-	-	95 604	**95 604**
Общо финансови активи, задължително оценени по FVTPL	**75 852**	**797 341**	**95 604**	**-**	**-**	**968 797**	**-**	**75 852**	**892 945**	**968 797**
Финансови активи по АС										
Пари и парични еквиваленти	-	-	1 451 970	-	-	**1 451 970**				
Заеми и аванси	-	-	1 754 182	-	-	**1 754 182**				
Вземания от вносителите	-	-	85 321	-	-	**85 321**				
Касови финансови активи	-	-	-	73 003	-	**73 003**				
Други активи	-	-	-	-	950	**950**				
Общо финансови активи, оценени по АС	**-**	**-**	**3 291 473**	**73 003**	**950**	**3 365 426**				
Общо финансови активи	**75 852**	**797 341**	**3 387 077**	**73 003**	**950**	**4 334 223**				
Финансови пасиви по АС										
Провизии за кредитни ангажименти	-	-	-	-	-16 583	**-16 583**				
Дължими суми на трети страни	-	-	-	-	-190 927	**-190 927**				
Други пасиви	-	-	-	-	-2 419	**-2 419**				
Общо финансови пасиви, оценени по АС	**-**	-	-	-	**-209 929**	**-209 929**				
Общо финансови пасиви	**-**	**-**	**-**	**-**	**-209 929**	**-209 929**				

4.2 Измерване на справедливите стойности

4.2.1 Методи за остойностяване и значими ненаблюдаеми данни

Таблицата по-долу представя информация за методите на остойностяване и значимите ненаблюдаеми данни, използвани при оценяването на финансови инструменти, категоризирани в ниво 2 и ниво 3 от йерархията на справедливите стойности:

	Метод за остойностяване	Значими ненаблюдаеми данни	Връзка между ненаблюдаемите данни и измерването на справедливата стойност
Финансови инструменти, отчетени по справедлива стойност			
Дериватни финансови инструменти	Сконтиран паричен поток: Бъдещите парични потоци се изчисляват въз основа на форуърдни обменни/лихвени проценти (от наблюдаеми форуърдни валутни курсове и криви на доходността в края на отчетния период) и договорни форуърдни/лихвени проценти, сконтирани с процент, който отразява кредитния риск на различните контрагенти.	Използваните криви за прогнозиране и дисконтиране на паричните потоци са калибрирани в съответствие с данните на пазара, а суаповете в портфейла са с падежи, които не надхвърлят най-дългия срок, посочен в данните. Поради това не са налице ненаблюдаеми данни.	Не е приложимо.
Фондове за рисков капитал	Метод на коригираните нетни активи: Справедливата стойност се определя, като се приложи или процентното дялово участие на механизма в съответното дружество към нетната стойност на активите, отразена в последния отчет, коригиран спрямо паричните потоци, или, доколкото е възможно, точната стойност на дела към същата дата, посочена от съответния управител на фонда. С цел да се покрие периодът между последната налична нетна стойност на активите (НСА) и отчитането в края на годината, се провежда последващ преглед на събитията и, ако е необходимо, се коригира докладваната НСА.	Коригиране за изтеклото време между последната отчетна дата на фондовете за рисков капитал (ФРК) и датата на измерване, като се вземат предвид: оперативните разходи и управленските такси, последващите изменения в справедливата стойност на съответните активи на ФРК, допълнителни пасиви, пазарни промени или други промени в икономическите условия.	Колкото по-дълъг е периодът между датата на измерване на справедливата стойност и последната отчетна дата на ФРК, толкова по-голяма е корекцията за изтеклото време.
Преки капиталови инвестиции	Коригирани нетни активи.	Коригиране за изтеклото време между последната отчетна дата на предприятията, в които се инвестира, и датата на измерване, като се вземат предвид: оперативните разходи, последващите изменения в справедливата стойност на съответните активи на предприятията, в които се инвестира, допълнителни пасиви, пазарни промени или други промени в икономическите условия, увеличение на капитала, продажба/промяна на контрола. Отстъпка от 5 до 30 % за липса на пазарна реализируемост (ликвидност), определена чрез позоваване на цените на предишни сделки за подобни ценни книжа в държавата/региона.	Колкото по-голяма е отстъпката за пазарна реализируемост, толкова по-ниска е справедливата стойност.

Заеми по справедлива стойност (СОФ)	За кредитополучатели действащо предприятие: дисконтирани парични потоци, като се използват договорни/очаквани бъдещи парични потоци, дисконтирани с подходящ дисконтов процент, коригиран спрямо риска, който отразява присъщия на кредита риск (включително кредитния риск на заемополучателя). Дисконтовият процент се сравнява/оценява с всяка съответна пазарна референтна стойност. За заемополучатели, които не са действащо предприятие: подход на нетните активи (подход на ликвидационната стойност).	Компоненти на дисконтовия процент, отразяващи кредитния риск на заемополучателя в сравнение с безрисковите пазарни лихвени проценти.	Колкото по-голям е дисконтовият процент, толкова по-ниска е справедливата стойност

4.2.1 Методи за остойностяване и значими ненаблюдаеми данни (продължение)

	Метод за остойностяване	Значими ненаблюдаеми данни	Връзка между ненаблюдаемите данни и измерването на справедливата стойност
Финансови инструменти, не отчетени по справедлива стойност			
Заеми и аванси	Сконтирани парични потоци: Моделът за остойностяване използва договорните парични потоци, които са обусловени от липсата на неизпълнение от страна на длъжника и не отчитат стойността на гаранциите или сценариите за предсрочно плащане. За да се изчисли нетната настояща стойност (ННС) на заемите, моделът взема сконтирането на договорните парични потоци на всеки заем с помощта на коригирана пазарна дисконтова крива. ННС на отделните заеми след това се коригира, за да се вземе под внимание съответната очаквана загуба. След това резултатите се сумират, за да се получи справедливата стойност на заемите и авансите.	Не е приложимо.	Не е приложимо.
Касови финансови активи	Сконтирани парични потоци.	Не е приложимо.	Не е приложимо.

С прилагането на МСФО 13 корекциите на оценката са включени в справедливата стойност на дериватите към 31 декември 2023 г. и 2022 г., а именно:

- корекции на кредитната оценка (CVA), отразяващи кредитния риск от контрагента по сделките с деривати, в размер на -6,1 хиляди евро към 31 декември 2023 г. и -6,1 хиляди евро към 31 декември 2022 г.;
- корекции на дебитната оценка (DVA), отразяващи собствения кредитен риск по сделките с деривати, в размер на +7,2 хиляди евро към 31 декември 2023 г. и +7,2 хиляди евро към 31 декември 2022 г.

4.2.2 Трансфери между ниво 1 и 2

Политиката на механизма е да признае прехвърляне между нива от датата на събитието или изменението на обстоятелствата, породили прехвърлянето.

През 2023 г. и 2022 г. механизмът не е извършвал трансфери от ниво 1 към ниво 2 или от ниво 2 към ниво 1 от йерархията на справедливите стойности.

4.2.3 Ниво 3 справедливи стойности

Равнение на справедливите стойности на ниво 3

В следващите таблици са представени промените в инструментите от ниво 3[13] за годината, приключила на 31 декември 2023 г. и 31 декември 2022 г.:

в хиляди евро	**Акции и други ценни книжа с променлива доходност**
Салдо към 1 януари 2023 г.	**797 341**
Печалби или загуби, включени в печалбата или загубата:	
Отписване на корекция на справедливата стойност поради продажби	-
Нетна промяна в справедливата стойност на акции и други ценни книжа с променлива доходност	-15 142
Общо	**-15 142**
Извършени плащания	101 100
Възстановявания	-32 560
Разлики във валутните курсове	-30 026
Салдо към 31 декември 2023 г.	**820 713**

в хиляди евро	**Акции и други ценни книжа с променлива доходност**
Салдо към 1 януари 2022 г.	**697 631**
Печалби или загуби, включени в печалбата или загубата:	
Отписване на корекция на справедливата стойност поради продажби	99
Нетна промяна в справедливата стойност на акции и други ценни книжа с променлива доходност	9 172
Общо	**9 271**
Извършени плащания	139 935
Възстановявания	-74 959
Разлики във валутните курсове	25 463
Салдо към 31 декември 2022 г.	**797 341**

През 2023 г. и 2022 г. механизмът не е извършвал трансфери от или към ниво 3 от йерархията на справедливите стойности.

Анализ на чувствителността

Въздействието върху ресурсите на вносителите на механизма и върху отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, дължащо се на +/-10 % изменение на стойността на преките капиталови и рискови капиталови инвестиции при постоянни други променливи, е съответно 82,1 милиона евро и -82,1 милиона евро към 31 декември 2023 г. (съответно 79,7 милиона евро и -79,7 милиона евро към 31 декември 2022 г.).

[13] Заемите, оценени по FVTPL, са представени в бележка 7.

5 Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти се състоят от:

в хиляди евро	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Касова наличност	146 494	328 079
Срочни депозити	625 403	963 004
Търговски ценни книжа	599 507	159 506
Пари и парични еквиваленти в отчета за паричните потоци	**1 371 404**	**1 450 589**
Начислена лихва	5 420	1 381
Пари и парични еквиваленти в отчета за финансовото състояние	**1 376 824**	**1 451 970**

6 Деривативни финансови инструменти

Основните компоненти на деривативните финансови инструменти, класифицирани като държани за търгуване, са както следва:

Към 31 декември 2023 г.	Справедлива стойност		Условна стойност
в хиляди евро	Активи	Пасиви	
Кръстосани валутни суапове	9 983	-	43 250
Валутни суапове	45 782	-	1 640 000
Общо деривативни финансови инструменти	**55 765**	**-**	**1 683 250**

Към 31 декември 2022 г.	Справедлива стойност		Условна стойност
в хиляди евро	Активи	Пасиви	
Кръстосани валутно-лихвени суапове	4 778	-	47 033
Валутни суапове	71 074	-	1 790 000
Общо деривативни финансови инструменти	**75 852**	**-**	**1 837 033**

7 Заеми и аванси

7.1 Заеми и аванси

Следната таблица показва равнението от началното до крайното салдо на заемите и авансите:

в хиляди евро	Общи заеми*	Привилегировани заеми	Подчинени заеми	Общо
Номинална стойност на заемите по АС към 1 януари 2023 г.	**1 236 887**	**563 277**	**-**	**1 800 164**
Извършени плащания	154 587	11 986	-	**166 573**
Отписани задължения	-	-	-	**-**
Възстановявания	-219 739	-67 902	-	**-287 641**
Капитализирана лихва	-	-	-	**-**
Разлики във валутните курсове	-73 614	-12 024	-	**-85 638**
Номинална стойност на заемите по АС към 31 декември 2023 г.	**1 098 121**	**495 337**	**-**	**1 593 458**
Обезценка — коректив за загуби към 1 януари 2023 г.	**-37 604**	**-22 798**	**-**	**-60 402**
Нетни промени в 12-месечните ОКЗ	-287	-92	-	**-379**
Нетни промени в ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	-1 060	4 887	-	**3 827**
ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	-	-	-	**-**
Корекция на ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	5 205	402	-	**5 607**
Разлики във валутните курсове	1 348	402	-	**1 750**
Обезценка — коректив за загуби към 31 декември 2023 г.	**-32 398**	**-17 199**	**-**	**-49 597**
Заеми и аванси по АС към 31 декември 2023 г.	**1 065 723**	**478 138**	**-**	**1 543 861**
Номинална стойност на заемите по FVTEPL към 1 януари 2023 г.	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Извършени плащания	-	37 092	3 572	**40 664**
Възстановявания	-	-514	-	**-514**
Разлики във валутните курсове	-	-2 925	48	**-2 877**
Номинална стойност на заемите по FVTEPL към 31 декември 2023 г.	**1 080**	**106 576**	**70 453**	**178 109**
Корекция на справедливата стойност към 1 януари 2023 г.	**-1 080**	**-26 420**	**-17 732**	**-45 232**
Нетна промяна на справедливата стойност	-	-8 941	9	**-8 932**
Разлики във валутните курсове	-	378	-	**378**
Корекция на справедливата стойност към 31 декември 2023 г.	**-1 080**	**-34 983**	**-17 723**	**-53 786**
Заеми и аванси по FVTPL към 31 декември 2023 г.	**-**	**71 593**	**52 730**	**124 323**
Амортизирана стойност	-3 518	-4 040	-	**-7 558**
Лихва	11 560	10 876	250	**22 686**
Заеми и аванси към 31 декември 2023 г.	**1 073 765**	**556 567**	**52 980**	**1 683 312**

* Включително споразумения за представителство

7 Заеми и аванси (продължение)

7.1 Заеми и аванси (продължение)

В хиляди евро	Общи заеми*	Привилегировани заеми	Подчинени заеми	Общо
Номинална стойност на заемите по АС към 1 януари 2022 г.	**1 260 960**	**549 115**	**-**	**1 810 075**
Извършени плащания	186 211	68 638	-	**254 849**
Възстановявания	-246 403	-74 267	-	**-320 670**
Разлики във валутните курсове	36 119	19 791	-	**55 910**
Номинална стойност на заемите по АС към 31 декември 2022 г.	**1 236 887**	**563 277**	**-**	**1 800 164**
Обезценка — коректив за загуби към 1 януари 2022 г.	**-43 723**	**-22 191**	**-**	**-65 914**
Нетни промени в 12-месечните ОКЗ	-7 009	-750	-	-7 759
Нетни промени в ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	4 305	1 176	-	5 481
ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	-	-393	-	-393
Корекция на ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	11 082	151	-	11 233
Разлики във валутните курсове	-2 259	-791	-	-3 050
Обезценка — коректив за загуби към 31 декември 2022 г.	**-37 604**	**-22 798**	**-**	**-60 402**
Заеми и аванси по АС към 31 декември 2022 г.	**1 199 283**	**540 479**	**-**	**1 739 762**
Номинална стойност на заемите по FVTEPL към 1 януари 2022 г.	**1 080**	**70 936**	**200 000**	**272 016**
Извършени плащания	-	5 644	-	**5 644**
Възстановявания	-	-4 544	-133 167	**-137 711**
Разлики във валутните курсове	-	887	-	**887**
Номинална стойност на заемите по FVTEPL към 31 декември 2022 г.	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Корекция на справедливата стойност към 1 януари 2022 г.	**-1 080**	**-24 613**	**-16 332**	**-42 025**
Нетна промяна на справедливата стойност	-	-1 680	-1 400	**-3 080**
Разлики във валутните курсове	-	-127	-	**-127**
Корекция на справедливата стойност към 31 декември 2022 г.	**-1 080**	**-26 420**	**-17 732**	**-45 232**
Заеми и аванси по FVTPL към 31 декември 2022 г.	**-**	**46 503**	**49 101**	**95 604**
Амортизирана стойност	-3 450	-3 718	-	**-7 168**
Лихва	11 809	9 741	38	**21 588**
Заеми и аванси към 31 декември 2022 г.	**1 207 642**	**593 005**	**49 139**	**1 849 786**

* Включително споразумения за представителство

7.2 Обезценка по заеми и аванси — коректив за загуби

в хиляди евро	2023 г.			
		ОКЗ през целия жизнен цикъл		
	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	Общо
Заеми и аванси по АС				
Салдо към 1 януари 2023 г.	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**
Трансфер към 12-месечни ОКЗ	869	-4 217	-	**-3 348**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	-927	3 593	-	**2 666**
Нетно оценяване на коректива за загуби	-993	-4 333	-2 873	**-8 199**
Нови финансови активи, създадени или закупени	1 470	1 188	-	**2 658**
Финансови активи, които са отписани	-41	-57	-2 734	**-2 832**
Разлики във валутните курсове*	-784	-317	-649	**-1 750**
Салдо към 31 декември 2023 г.	**10 964**	**24 674**	**13 959**	**49 597**

в хиляди евро	2022 г.			
		ОКЗ през целия жизнен цикъл		
	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	Общо
Заеми и аванси по АС				
Салдо към 1 януари 2022 г.	**3 565**	**33 268**	**29 081**	**65 914**
Трансфер към 12-месечни ОКЗ	2 293	-7 061	-	**-4 768**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	-489	3 160	-	**2 671**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	-	-617	393	**-224**
Нетно оценяване на коректива за загуби	4 101	-2 472	-6 045	**-4 416**
Нови финансови активи, създадени или закупени	1 878	1 670	-	**3 548**
Финансови активи, които са отписани	-24	-160	-5 189	**-5 373**
Разлики във валутните курсове*	46	1 029	1 975	**3 050**
Салдо към 31 декември 2022 г.	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**

* Движенията на валутните курсове са изключени от сумите, отразени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, както и в отчета за промените в ресурсите на вносителите.

8 Акции и други ценни книжа с променлива доходност

Следната таблица показва равнението от началното до крайното салдо на капиталовите инвестиции:

в хиляди евро	Фондове за рисков капитал	Преки капиталови инвестиции	Общо
Стойност към 1 януари 2023 г.	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Извършени плащания	101 100	-	**101 100**
Възстановени суми/продажби	-32 560	-	**-32 560**
Разлики във валутните курсове	-15 727	-8 256	**-23 983**
Стойност към 31 декември 2023 г.	**633 347**	**73 455**	**706 802**

Нереализирани печалби и загуби към 1 януари 2023 г.	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Нетна промяна в нереализираните печалби и загуби	-43 652	28 510	**-15 142**
Отписване на корекция на справедливата стойност поради преобразуване в собствен капитал	-	-	**-**
Разлики във валутните курсове	-683	-5 360	**-6 043**
Нереализирани печалби и загуби към 31 декември 2023 г.	**59 695**	**54 216**	**113 911**

Акции и други ценни книжа с променлива доходност към 31 декември 2023 г.	**693 042**	**127 671**	**820 713**

в хиляди евро	Фондове за рисков капитал	Преки капиталови инвестиции	Общо
Стойност към 1 януари 2022 г.	**493 161**	**77 478**	**570 639**
Извършени плащания	139 935	-	**139 935**
Възстановени суми/продажби	-74 959	-	**-74 959**
Преобразуване в собствен капитал	-	3 598	**3 598**
Разлики във валутните курсове	22 397	635	**23 032**
Стойност към 31 декември 2022 г.	**580 534**	**81 711**	**662 245**

Нереализирани печалби и загуби към 1 януари 2022 г.	**97 409**	**29 583**	**126 992**
Нетна промяна в нереализираните печалби и загуби	4 149	5 023	**9 172**
Отписване на корекция на справедливата стойност поради продажби	-	-3 499	**-3 499**
Разлики във валутните курсове	2 472	-41	**2 431**
Нереализирани печалби и загуби към 31 декември 2022 г.	**104 030**	**31 066**	**135 096**

Акции и други ценни книжа с променлива доходност към 31 декември 2022 г.	**684 564**	**112 777**	**797 341**

9 Вземания от вносителите

Вземанията от вносителите в размер на 85,3 милиона евро (2022 г: 85,3 милиона евро) са изцяло съставени от поискани, но неплатени вноски на държавите членки.

10 Касови финансови активи

Касовият портфейл се състои от облигации, търгувани на фондовата борса, които имат остатъчен падеж, по-кратък от три месеца, към отчетната дата. Следната таблица показва движението по касовия портфейл:

в хиляди евро	
Салдо към 1 януари 2023 г.	**73 003**
Придобивания	348 523
Падежи	-421 278
Промяна в амортизацията на ажио/дизажио	-248
Промяна в начислената лихва	-
Салдо към 31 декември 2023 г.	**-**

в хиляди евро	
Салдо към 1 януари 2022 г.	**-**
Придобивания	920 290
Падежи	-847 608
Промяна в амортизацията на ажио/дизажио	247
Промяна в начислената лихва	74
Салдо към 31 декември 2022 г.	**73 003**

11 Други активи

Основните компоненти на другите активи са следните:

в хиляди евро	**31.12.2023 г.**	**31.12.2022 г.**
Размер на вземанията от ЕИБ	616	940
Финансови гаранции	-	10
Общо други активи	**616**	**950**

12 Приходи за бъдещи периоди

Основните компоненти на приходите за бъдещи периоди са следните:

в хиляди евро	**31.12.2023 г.**	**31.12.2022 г.**
Отложени лихвени субсидии	47 313	51 498
Отложени комисионни за заеми и аванси	1 202	919
Общо приходи за бъдещи периоди	**48 515**	**52 417**

13 Провизии за кредитни ангажименти

Следните таблици показват равнението от началното до крайното салдо на коректива за загуби по непредоставени заеми (кредитни ангажименти):

	2023 г.			
в хиляди евро	**12-месечни ОКЗ**	**ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка**	**ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка**	**Общо**
Кредитни ангажименти				
Салдо към 1 януари	**4 825**	**11 758**	**-**	**16 583**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	-163	1 955	-	**1 792**
Нетно оценяване на коректива за загуби	466	8 206	-	**8 672**
Нови финансови активи, създадени или закупени	-1 295	-1 461	-	**-2 756**
Финансови активи, които са отписани	-1 120	-4 118	-	**-5 238**
Разлики във валутните курсове	2	-17	-	**-15**
Салдо към 31 декември	**2 715**	**16 323**	**-**	**19 038**

	2022 г.			
в хиляди евро	**12-месечни ОКЗ**	**ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка**	**ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка**	**Общо**
Кредитни ангажименти				
Салдо към 1 януари	**1 693**	**14 909**	**-**	**16 602**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	-302	4 687	-	**4 385**
Нетно оценяване на коректива за загуби	3 147	-6 797	-	**-3 650**
Нови финансови активи, създадени или закупени	428	354	-	**782**
Финансови активи, които са отписани	-142	-1 395	-	**-1 537**
Разлики във валутните курсове	1	-	-	**1**
Салдо към 31 декември	**4 825**	**11 758**	**-**	**16 583**

14 Дължими суми на трети страни

Основните компоненти на дължимите суми на трети страни са следните:

в хиляди евро	**31.12.2023 г.**	**31.12.2022 г.**
Нетни общи административни разходи, платими на ЕИБ	29 655	33 628
Други суми, платими на ЕИБ	39 384	1 460
Още неизплатени лихвени субсидии и техническа помощ, дължими на държавите членки	358 789	155 839
Общо дължими суми на трети страни	**427 828**	**190 927**

15 Други пасиви

Основните компоненти на другите пасиви са следните:

в хиляди евро	**31.12.2023 г.**	**31.12.2022 г.**
Погасявания на заеми, получени авансово	2 727	1 790
Приходи за бъдещи периоди от лихвени субсидии	611	629
Общо други пасиви	**3 338**	**2 419**

16 Поискана вноска от държавите членки (в хиляди евро)

Държави членки	Вноска за механизма	Вноска за лихвени субсидии и техническа помощ	Общо вноски	Поискани и неизплатени*
Австрия	94 677	20 161	114 838	2 398
Белгия	138 169	28 441	166 610	3 249
България	2 660	1 361	4 021	219
Хърватия	1 126	969	2 095	225
Кипър	1 566	750	2 316	112
Чешка република	9 697	4 961	14 658	797
Дания	77 279	16 633	93 912	1 980
Естония	992	521	1 513	86
Финландия	55 115	12 364	67 479	1 509
Франция	818 754	159 285	978 039	17 813
Германия	823 467	173 107	996 574	20 580
Гърция	50 271	12 130	62 401	1 507
Унгария	9 230	4 295	13 525	615
Ирландия	27 921	7 387	35 308	940
Италия	470 233	104 875	575 108	12 530
Латвия	1 364	709	2 073	116
Литва	2 248	1 138	3 386	181
Люксембург	10 395	2 194	12 589	255
Малта	526	253	779	38
Нидерландия	187 913	40 256	228 169	4 777
Полша	24 591	12 537	37 128	2 007
Португалия	39 250	9 557	48 807	1 197
Румъния	7 734	4 200	11 934	718
Словакия	4 231	2 248	6 479	376
Словения	3 137	1 507	4 644	225
Испания	250 314	63 448	313 762	7 932
Швеция	102 760	23 561	126 321	2 939
Обединено кралство	506 075	120 148	626 223	-
Общо към 31 декември 2023 г.	**3 721 695**	**828 996**	**4 550 691**	**85 321**
Общо към 31 декември 2022 г.	**3 701 695**	**548 996**	**4 250 691**	**85 321**

* На 15 ноември 2023 г. Съветът определи размера на финансовите вноски, които всяка държава членка трябва да плати до 21 януари 2024 г. Към 31 декември 2023 г. все още не са били изплатени 85,3 милиона евро.

17 Изплатени вноски на държавите членки

в хиляди евро	Европейска комисия			Обединено кралство	Общо
	АКТБ	ОСТ	Общо		
Изплатени вноски на държавите членки към 1 януари 2023 г.	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Обратни потоци във връзка с 2021 г.	251 000	7 000	**258 000**	44 386	**302 386**
Обратни потоци във връзка с 2022 г.	236 883	6 732	**243 615**	41 912	**285 527**
Изплатени вноски на държавите членки към 31 декември 2023 г.	**487 883**	**13 732**	**501 615**	**86 298**	**587 913**

Съгласно споразумението за трансфер, считано от 2023 г. и до 31 декември 2027 г., по линия на механизма на ЕК ежегодно ще се прехвърля сумата на наличните обратни потоци по ИМ за АКТБ и на наличните обратни потоци по ИМ за ОСТ. Индикативният размер на наличните обратни потоци по ИМ за АКТБ и на наличните обратни потоци по ИМ за ОСТ е съответно 1 000 милиона евро и 35 милиона евро. Освен това по линия на механизма на Обединеното кралство ще се прехвърля сумата, съответстваща на дела на Обединеното кралство от наличните обратни потоци. В таблицата по-горе са представени вече изплатените обратни потоци.

18 Поети задължения и условни пасиви

в хиляди евро	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.
Поети задължения		
Неизплатени заеми	883 092	1 671 851
Неизплатено задължение по отношение на акции и други ценни книжа с променлива доходност	297 534	411 172
Издадени гаранции	985	-
Лихвени субсидии и техническа помощ	422 758	441 630
Условни пасиви		
Подписани неиздадени гаранции	46 764	49 378
Общо поети задължения и условни пасиви	**1 651 133**	**2 574 031**

19 Лихви и други подобни приходи и разходи

Основните компоненти на приходите от лихви и други подобни приходи са следните:

в хиляди евро	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.	От 1.1.2022 г. до 31.12.2022 г.
Пари и парични еквиваленти	36 668	1 999
Заеми и аванси	95 137	82 162
Лихвени субсидии	10 029	9 625
Касови финансови активи	3 584	-
Дериватни финансови инструменти	2 918	-
Общо приходи от лихви и други подобни приходи	**148 336**	**93 786**

Основните компоненти на разходите за лихви и други подобни разходи са следните:

в хиляди евро	От 1.1. 2023 г. до 31.12.2023 г.	От 1.1. 2022 г. до 31.12.2022 г.
Дериватни финансови инструменти	-	-5 080
Касови финансови активи	-	-399
Общо разходи за лихви и други подобни разходи	**-**	**-5 479**

20 Приходи и разходи от такси и комисиони

Основните компоненти на приходите от такси и комисионни са, както следва:

в хиляди евро	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.	От 1.1.2022 г. до 31.12.2022 г.
Такси и комисионни за заеми и аванси	1	42
Такси и комисионни за финансови гаранции	24	469
Общо приходи от такси и комисионни	**25**	**511**

Основният компонент на разходите за такси и комисионни е, както следва:

в хиляди евро	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.	От 1.1.2022 г. до 31.12.2022 г.
Комисионна, платена на трети страни по отношение на акции и други ценни книжа с променлива доходност	-62	-761
Общо разходи за такси и комисионни	**-62**	**-761**

21 Нетен резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност

Основните компоненти на нетния резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност са следните:

в хиляди евро	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.	От 1.1.2022 г. до 31.12.2022 г.
Нетни постъпления:	130	35
Приходи от дивиденти	6 555	15 225
Нетна промяна на справедливата стойност	-15 142	9 172
Нетен резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност	**-8 457**	**24 432**

22 Нетни валутни резултати

Основният компонент на нетните валутни резултати е, както следва:

в хиляди евро	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.	От 1.1.2022 г. до 31.12.2022 г.
Преоценка на валутните позиции		
Пари и парични еквиваленти	-123	6 687
Деривативни финансови инструменти	86 071	-194 033
Заеми и аванси	-89 458	50 951
Акции и други ценни книжа с променлива доходност	-30 026	25 464
Други	3 479	-934
Преоценка на общите валутни позиции	**-30 057**	**-111 865**
Постигнати резултати по FX суапове (разходи за хеджиране)	**-37 828**	**-28 239**
Нетен валутен резултат	**-67 885**	**-140 104**

23 Общи административни разходи

Общите административни разходи представляват реалните разходи, направени от ЕИБ за управление на механизма, намалени с приходите, получени от редовните такси за извършване на оценка, пряко начислявани от ЕИБ на клиентите на механизма.

Към 31 декември 2023 г. пълният размер на общите административни разходи беше -29,7 милиона евро (31 декември 2022 г.: -33,6 милиона евро).

24 Участие в неконсолидирани структурирани предприятия (в хиляди евро)

Определение на структурирано предприятие

Структурирано предприятие е предприятие, чийто модел е такъв, че правата на глас или подобните права не са основен фактор при решаването на това кой има контрол над предприятието. В МСФО 12 се посочва, че структурираното предприятие често има някои или всички от следните характеристики:

- ограничена дейност;
- тясна и точно определена цел, като например за осъществяване на данъчно изгоден лизинг, извършване на научно-изследователска и развойна дейност, осигуряване на източник на капитал или финансиране на предприятието или предоставяне на инвестиционни възможности за инвеститорите чрез прехвърляне към тях на рискове и ползи, свързани с негови активи;
- недостатъчен собствен капитал, за да му позволи да финансира дейността си без подчинена финансова подкрепа;
- финансиране под формата на многобройни договорно свързани инструменти на инвеститори, които създават концентрации на кредитен или други рискове (траншове).

Неконсолидирани структурирани предприятия

Терминът „неконсолидирани структурирани предприятия“ се отнася до всички структурирани предприятия, които не са контролирани от механизма, и включва дялови участия в структурирани предприятия, които не са консолидирани.

Определение на дялови участия в структурирани предприятия:

Съгласно МСФО 12 „дялово участие“ най-общо включва всички договорни и извъндоговорни отношения, които излагат отчитащото се предприятие на променлива възвръщаемост в зависимост от резултатите от дейността на другото предприятие. Примери за такива дялови участия са държането на капиталови участия и други форми на участия, като предоставянето на финансиране, подкрепа на ликвидността, кредитни подобрения, ангажименти и гаранции на другото предприятие. В МСФО 12 се посочва, че отчитащото се предприятие няма непременно дялово участие в друго предприятие само защото поддържа с него типично взаимоотношение клиент-доставчик.

В таблицата по-долу се описват видовете структурирани предприятия, които механизмът не консолидира, но, в които притежава дялово участие.

Вид на структурираното предприятие	**Естество и цел**	**Дялово участие, държано от механизма**
Финансиране на проекти — кредитиране на дружества със специално предназначение	Операциите за финансиране на проекти са операции, при които за обслужването на своя дълг механизмът разчита на заемополучател, чийто единствен или основен източник на приходи се генерира от един или ограничен брой активи, финансирани от този дълг, или от други вече съществуващи активи, които са договорно обвързани с проекта. Операциите за финансиране на проекти често се финансират чрез дружества със специално предназначение.	Нетни платени суми; Приходи от лихви.
Операции с рисков капитал	Механизмът финансира фондове за рисков капитал и инвестиционни фондове. Фондовете за рисков капитал и инвестиционните фондове обединяват и управляват парите на инвеститори, които търсят частни капиталови дялове в малки и средни предприятия с висок потенциал за растеж, и финансират инфраструктурни проекти.	Инвестиции в единици/акции, емитирани от дружеството за рисков капитал; Дивиденти, получени като приход от дивиденти.

Таблицата по-долу показва балансовите стойности на неконсолидираните структурирани предприятия, в които механизмът има дялово участие към отчетната дата, както и максималната експозиция на механизма към загуба във връзка с тези предприятия. Максималната експозиция към загуба включва балансовите стойности и свързаните с тях неизплатени задължения.

		31.12.2023 г.		**31.12.2022 г.**	
Вид на структурираното предприятие	**Текст**	**Балансова стойност**	**Максимална експозиция към загуба**	**Балансова стойност**	**Максимална експозиция към загуба**
Фондове за рисков капитал	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	693 042	725 781	684 564	1 091 122
Общо		**693 042**	**725 781**	**684 564**	**1 091 122**

Механизмът не предоставя подкрепа на структурирани предприятия извън съответното финансиране.

25 Пакет за социално и отговорно финансиране (в хиляди евро)

През юни 2013 г. Съветът на министрите АКТБ—ЕС одобри новия финансови протокол за 11-ия Европейски фонд за развитие (ЕФР), който обхваща периода 2014—2020 г.

Нова вноска в размер на 500 милиона евро беше договорена за Инвестиционния механизъм — така нареченото „социално и отговорно финансиране“ или „СОФ“, което дава възможност на механизма да подкрепя проекти с особено голямо въздействие върху развитието, като същевременно поема по-големи рискове, присъщи на тези инвестиции. Този пакет предоставя нови възможности за засилване на заемите на механизма от частния сектор чрез инвестиции в следните инструменти:

Фондове за частни дялови инвестиции със социално въздействие — насърчавани от нарастващия брой управители на фондове за частни капиталови инвестиции, които поставят облекчаването на социалните и екологичните проблеми в основата на своите инвестиции, но все пак се стремят към устойчивост както на фонда, така и на неговите инвестиционни дружества.

Заеми за финансови посредници (напр. институции за микрофинансиране, местни банки и кредитни съюзи), работещи в страните от АКТБ, в които ЕИБ не може да осъществява финансиране — по-специално в местна валута — съгласно действащите насоки за кредитния риск, например поради високи държавни рискове, нестабилност на валутните курсове или липса на ценообразуващи референтни показатели. Основната цел на такива заеми е да се финансират проекти със значително въздействие върху развитието, особено в областта на подкрепата за микропредприятията и малките предприятия и селското стопанство, които по принцип не отговарят на изискванията за финансиране от Инвестиционния механизъм.

Инструменти за улесняване на споделянето на риска, които са под формата на гаранции за първа загуба(„части за първа загуба“), които улесняват операциите на ЕИБ за споделяне на риска с местни финансови посредници (основно търговски банки) в полза на по-малко финансирани МСП и малки проекти, които отговарят на критериите за финансиране от Пакета за социално и отговорно финансиране в случаи, когато е установен пазарен недостиг по отношение на достъпа на МСП и малките проекти за финансиране. Частите за първа загуба ще бъдат структурирани като насрещна гаранция в полза на първостепенни гаранционни транше, финансирани от ЕИБ — в рамките на Инвестиционния механизъм — и от други международни финансови институции/финансови институции за развитие, като по този начин се създава значителен ефект на лоста.

Пряко финансиране посредством дългови (т.е. заеми) или капиталови инструменти в проекти със стабилни и опитни предприемачи и силно въздействие върху развитието, но които обаче водят и до по-големи очаквания за загуби и затруднения за възстановяване на инвестициите (капиталови инструменти с по-висок от обичайния риск). ЕИБ прилага строги критерии за подбор и допустимост за този инструмент, тъй като тези проекти, независимо от силното им въздействие върху развитието, няма да бъдат в състояние да отговорят на приемливи финансови критерии (т.е. малки очаквания за възвръщаемост на инвестициите или компенсиране на загубите чрез лихви или капиталови печалби).

Пакетът за социално и отговорно финансиране (ПСОФ) също така позволява диверсификация в нови сектори, като здравеопазването и образованието, селското стопанство и продоволствената сигурност, както и разработването на нови и иновативни инструменти за споделяне на риска. През 2016 г. капацитетът за финансиране на СОФ беше увеличен на 800 милиона евро чрез частично револвиране на СОФ.

От финансова и счетоводна гледна точка СОФ е част от портфейла на Инвестиционния механизъм и се отчита в общите годишни финансови отчети на Инвестиционния механизъм.

25 Пакет за социално и отговорно финансиране (в хиляди евро) (продължение)

Таблицата по-долу съдържа балансовите стойности и поетите като задължение, но неизплатени суми, по вид на актива:

Вид инвестиции на ПСОФ	Текст	Оценка	Брутна балансова стойност към 31.12.2023 г.	Коректив за загуби / корекция на FV към 31.12.2023 г.	Балансова стойност към 31.12.2023 г.	Неизплатена сума към 31.12.2023 г.	Корекция на извънбалансова ОКЗ към 31.12.2023 г.
Заеми за финансови посредници	Заеми и аванси	AC	73 423	-1 522	71 901	7 749	-334
Операции по пряко кредитиране	Заеми и аванси	FVTPL	152 155	-58 759	93 396	68 288	-
Фондове за частни дялови инвестиции със социално въздействие	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	FVTPL	110 572	9 936	120 508	58 572	-
Преки капиталови участия	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	FVTPL	58 889	41 490	100 379	14	-
Инструменти за улесняване на споделянето на риска	Издадени гаранции	Подход „повече от“*	-	-	-	44 264	-
Общо			**395 039**	**-8 855**	**386 184**	**178 887**	**-334**

* За подробности — вж. част „Последващо оценяване“ от бележка 2.4.3.

Вид инвестиции на ПСОФ	Текст	Оценка	Брутна балансова стойност към 31.12.2022 г.	Коректив за загуби / корекция на FV към 31.12.2022 г.	Балансова стойност към 31.12.2022 г.	Неизплатена сума към 31.12.2022 г.	Корекция на извънбалансова ОКЗ към 31.12.2022 г.
Заеми за финансови посредници	Заеми и аванси	AC	79 778	-3 454	76 324	64 345	-632
Операции по пряко кредитиране	Заеми и аванси	FVTPL	104 709	-45 224	59 485	67 215	-
Фондове за частни дялови инвестиции със социално въздействие	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	FVTPL	94 385	23 802	118 187	79 393	-
Преки капиталови участия	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	FVTPL	59 429	26 939	86 368	14	-
Инструменти за улесняване на споделянето на риска	Издадени гаранции	Подход „повече от“*	-	-	-	46 878	-
Общо			**338 301**	**2 063**	**340 364**	**257 845**	**-632**

* За подробности — вж. част „Последващо оценяване“ от бележка 2.4.3.

ЕИБ прилага принципите на общия мандат за риска по отношение на операциите по пряко кредитиране на СОФ (с изключение на заемите за финансови посредници), както е предвидено в Насоките на ЕИБ за кредитния и капиталовия риск, както и да наблюдава и докладва риска, свързан с операциите по пряко кредитиране на СОФ, въз основа на тяхната справедлива стойност. Съгласно методиката Банката извършва качествена оценка на риска, чиято цел е да се оцени стабилността на инвестиционната обосновка и правдоподобната икономическа жизнеспособност на тези операции.

26 Оповестяване на свързани лица

Съгласно механизма ЕИБ беше определена като свързано лице в контекста на МСС 24, тъй като ЕИБ получи мандат от държавите — членки на ЕС, да управлява механизма в съответствие с разпоредбите на приложимата правна рамка, включително мониторинга на неговите операции до пълното възстановяване на средствата, и предоставя услуги за ключов управленски персонал (управителен комитет на ЕИБ и одитен комитет на ЕИБ). В тази връзка ЕИБ има право на възстановяване на реалните си разходи, направени за управление на механизма, намалени с приходите, получени от редовните такси за извършване на оценка, пряко начислявани от ЕИБ на клиентите на механизма. За повече подробности относно възнаграждението, моля, вж. бележка 23.

27 Последващи събития

След датата на счетоводния баланс не са настъпили съществени събития, които да налагат коригиране или оповестяване във финансовите отчети към 31 декември 2023 г.

В контекста на нахлуването на Русия в Украйна и по-широките икономически последици от него Банката продължава да следи ситуацията отблизо, особено като част от прегледа на последващите събития.